

แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

จัดทำโดย

แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

เรื่อง

ประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐

Digital Object
National Assembly Library

คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

เรื่อง ประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐

คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๔

ใน คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

Digital Object
National Assembly Library

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม พฤศจิกายน ๒๕๔๘

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่อง ประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐

กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๘

๒๐๔ หน้า

๑. ไทย - กฎหมายรัฐธรรมนูญ - การแก้ไข.

I สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. II ชื่อเรื่อง.

๓๔๒.๕๕๓๐๓

ISBN 974-7415-06-2

(๑)

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับการยอมรับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมากที่สุดฉบับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญแล้ว ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองหลายประการที่มีได้อยู่ในกรอบแห่งประชาธิปไตย โดยที่บทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ลุล่วงได้ ทำให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง นักวิชาการ รวมไปถึงประชาชนทั่วไป ตลอดจนมีการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อปฏิรูปทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าว จึงแต่งตั้ง “คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” ขึ้น เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงที่ ๑ เป็นการรวบรวมประเด็นต่างๆ ที่ได้มีผู้เสนอความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และช่วงที่ ๒ เป็นขั้นตอนการคัดกรองประเด็นปัญหาต่าง ๆ และนำมาศึกษาวิจัยในเชิงลึก โดยคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จำนวนทั้งสิ้น ๘ คณะ เพื่อให้การศึกษาปัญหาดังกล่าว สามารถกระทำได้อย่างเหมาะสม

“แนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เรื่อง ประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” เป็นผลจากการศึกษาวิจัยในช่วงที่ ๒ โดยรวบรวมและประมวลเหตุการณ์การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อไป

ระหว่างการค้าเนินการศึกษาวิจัยอยู่นั้น ได้เกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยมีการยึดอำนาจการปกครองประเทศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งคณะปฏิรูปฯ ได้ออก

ประกาศฯ ฉบับที่ ๓ กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง แต่เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ทำให้การศึกษาวิจัยสิ้นสุดลงแต่อย่างใด เนื่องจาก คณะอนุกรรมการฯ ที่ทำการศึกษาวิจัยแต่ละคณะมุ่งศึกษาถึงเนื้อหาสาระรายละเอียดและเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญยิ่งกว่าการศึกษาเฉพาะลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏตาม บทบัญญัติ ซึ่งผลของการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิรูปทางการเมืองอย่างแท้จริงได้

สุดท้ายนี้ คณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่สนใจศึกษาค้นคว้า และเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพิจารณาข่างรัฐธรรมนูญต่อไป อนึ่ง เอกสารการวิจัยนี้ ได้จัดทำขึ้นภายในเวลาอันจำกัด ดังนั้น หากเอกสารการวิจัยมีข้อบกพร่องประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คณะผู้ศึกษาวิจัย

นางอารยะหญิง จอมพลาพล	นายทนต์ศักดิ์ สุระคำแหง
นางมาลินี คงรีน	นายสุเทพ เอี่ยมคง
นางสาวศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม	นางพุทธชาติ ทองเอน
นายณัฐพร วรปัญญาตระกูล	นางชนิศา จรรโลงศิริชัย
นายวิชาญ ทรายอ่อน	นายเฉลิมพล วชิรไตรภพ
นางบุศรา เข้มทอง	นายณัฐพล ยิ่งกล้า

บทสรุปการศึกษาวิจัย

หลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ท่ามกลางความคาดหวังของประชาชนที่จะเห็นการปฏิรูปทางการเมืองเพื่อนำประเทศก้าวสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง มีศักดิ์ศรีทัดเทียมนานาประเทศ แต่ปัญหาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ทั้งโดยเนื้อหาของรัฐธรรมนูญเอง และโดยองค์กรผู้ปฏิบัติ จนเกิดกระแสการเรียกร้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปทางการเมือง และต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์การยึดอำนาจการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๙ แนวความคิดที่เสนอเรื่องการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปรากฏออกมาอย่างแพร่หลาย ทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระที่สมควรบัญญัติไว้ รูปแบบการดำเนินการ องค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดทำ ตลอดจนระยะเวลาที่จัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จะถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งหวังจะให้ป็นเครื่องมือก้าวไปสู่การปฏิรูปทางการเมือง เนื้อหาสาระที่ปรากฏภายใต้กรอบการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้ก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีการทางการเมือง ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในสังคมไทย

แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แปรสภาพเป็นปัญหาทางการเมือง จนกระทั่งนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมอย่างกว้างขวาง กระแสการเรียกร้องให้ทบทวนผลอันเนื่องมาจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญก่อเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ประกอบกับมีความ

(๔)

คิดเห็นที่ต้องการให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครอง และมุ่งหวังไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองครั้งใหม่

วัตถุประสงค์ :

คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้าวิจัยประมวลเหตุการณ์และประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อติดตาม รวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองและประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอันนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
๒. เพื่อจัดทำเป็นเอกสารค้นคว้าอ้างอิงทางประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง
๓. เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานของรัฐสภาในอันที่จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การดำเนินงานและขอบเขตการศึกษา :

๑. ดำเนินการศึกษาโดยการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Study) จากหลักฐาน เอกสาร สิ่งพิมพ์ ข่าวจากสื่อมวลชน ฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต บทความ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ดำเนินการไว้

๒. คัดเลือกเอกสารสำคัญตามหลักวิชาการตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๓. วิเคราะห์และเรียบเรียงเอกสารตามหลักการศึกษาย้อนหลังเหตุการณ์ (Retrospective Study) นับจากการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญนี้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จนถึงการยึดอำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ให้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงาน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง แต่โดยหลักการแล้วมีความเห็นคล้ายคลึงกัน คือ ให้มี องค์กร หรือคณะบุคคลที่เป็นอิสระจากการเมือง เข้ามาดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากจะพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สรุปได้ดังนี้

๑. เจตนารมณ์ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างกว้างขวาง มีทั้งที่คงไว้เดิมตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมารับรองไว้ ปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ของบ้านเมือง และมีที่กำหนดขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับหลักการสากล เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมได้รับการคุ้มครอง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มืองค์กรอิสระขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การบังคับใช้รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมายังคงมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างครบถ้วน บางประเด็นยังไม่มีการออกกฎหมายรองรับ หรือมีแต่ก็ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความพร้อมที่จะดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่มีข้อเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม คือ หลักความเสมอภาค โดยรัฐต้องไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่ง เพศ ชูานะ วุฒิการศึกษา แม้ว่าจะมีบัญญัติไว้แล้วในรัฐธรรมนูญ แต่ความชัดเจนอันก่อให้เกิดความบกพร่องในทางปฏิบัติปรากฏขึ้นมากมาย นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และคุณภาพทางการศึกษาที่ได้รับจากรัฐ

จากข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย “การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต น่าสนใจว่า ควรเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยกำหนดให้ประชาชน หรือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ สามารถยื่นเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดว่าองค์กรของรัฐ ไม่ว่าจะฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพต่อประชาชนหรือไม่

(๖)

๒. เจตนารมณ์ว่าด้วยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้นที่สำคัญ เช่น การเข้าชื่อเสนอกฎหมายในหมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของประชาชน และหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เป็นต้น

ประเด็นที่มีการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมากที่สุด คือ เรื่องของการให้อำนาจแก่ประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งค่าใช้จ่ายเพื่อการดังกล่าวควรจะเป็นความรับผิดชอบของรัฐ กลับเป็นภาระของประชาชนผู้เข้าชื่อถอดถอนสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่จึงเป็นอุปสรรคต่อการอนุวัติรัฐธรรมนูญให้มีผลสัมฤทธิ์

นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนในกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา จึงเห็นสมควรให้มีตัวแทนของประชาชนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายในกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายนั้น

สิ่งที่อุปสรรคต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมากที่สุด คือ การออกเสียงประชามติ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผลของการออกเสียงประชามติเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ไม่ผูกพันใดๆ ให้ต้องปฏิบัติตาม จึงเท่ากับเป็นการเพิกเฉยต่ออำนาจของประชาชนที่ได้ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ จึงเห็นสมควรแก้ไขให้เป็นว่าผลของประชามติย่อมมีผลผูกพันกับรัฐบาล คือทุกส่วนของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ต้องปฏิบัติตามผลแห่งประชามติ

๓. เจตนารมณ์ว่าด้วยการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เพื่อประโยชน์ในการศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ในที่นี้ได้แบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็น (๑) ฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรี (๒) ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา (๓) ฝ่ายตุลาการ คือ ศาล และ (๔) องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและสถาบันการเมืองอื่น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีขึ้น เพื่อให้การเมืองมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น

(๑) ฝ่ายบริหาร มีประเด็นที่สมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี โดยอิสระและปราศจากอาณัติผูกพันใด ๆ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน หรือไม่เกินแปดปี และจะกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นเวลาห้าปีนับจากวันที่พ้นตำแหน่ง นอกจากนี้ ยังเป็นกรณีการห้ามถือหุ้นของรัฐมนตรี ที่ควรขยายขอบเขตไปถึงภรรยาและบุตร และกรณีการ “ถือหุ้นแทน” ซึ่งเมื่อไม่ขยายขอบเขตออกไปทำให้รัฐมนตรีเลือกที่จะโอนบรรดาหุ้นที่ถือครองให้ภรรยา บุตร และคนใกล้ชิดถือครองหุ้นนั้น แทนการ โอนให้กับนิติบุคคลที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นตามรัฐธรรมนูญ

(๒) ฝ่ายนิติบัญญัติ มีประเด็นเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องที่มา และจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะการให้สิทธิคนไทยในต่างประเทศมีสิทธิเลือกตั้ง ที่รัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อการดังกล่าว แต่ผลที่ได้รับกลับมีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงน้อยนิด จึงมีผู้เสนอให้ยกเลิก หรือชะลอการใช้บทบัญญัตินี้ไว้ก่อน การคำนวณสัดส่วนผู้ได้รับการเลือกตั้งจากบัญชีพรรคการเมืองที่ไม่สนองตอบเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ออกเสียงลงคะแนนซึ่งบัญชีของพรรคการเมืองนั้นจะต้องได้รับการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละห้าจึงจะถือว่าได้รับการเลือกตั้งและคำนวณ สัดส่วนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง การจำกัดเรื่องวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องจบการศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรีนั้น ถือว่าเป็น

(๘)

การจำกัดสิทธิของประชาชนจำนวนมากที่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้ง อันขัดกับหลักสิทธิเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญอีกด้วย

สำหรับเรื่องการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จึงจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น เป็นข้อถกเถียงในสังคมที่ต่างมีเหตุผลสนับสนุนและมุมมองที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ เป็นเรื่องของการใช้อำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือใช้อำนาจร่วมกันในฐานะรัฐสภา โดยเฉพาะเงื่อนไขในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ที่กำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้สูงถึงสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติอ่อนแอ ไม่สามารถตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นสมควรลดจำนวนกรณีนี้ลงเท่ากับการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

(๓) ฝ่ายตุลาการ หรือศาลต่าง ๆ ที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับที่มา โดยกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ลดสัดส่วนตุลาการในศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากศาลฎีกา และให้เพิ่มสัดส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างกัน และเพิ่มจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากสาขานิติศาสตร์ ส่วนเรื่องขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญนั้น ควรมีความชัดเจน และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อแผ่นดินอย่างแท้จริง เพื่อลดภาระของศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและสถาบันการเมืองอื่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้มีองค์กรอิสระต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ในตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และเป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจหน้าที่รักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ประเด็นปัญหาที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่มีการแทรกแซงได้โดยง่ายจากฝ่ายการเมืองที่มีอำนาจ ที่มาของกรรมการในองค์กรอิสระที่เป็นปัญหา ตลอดจนการแทรกแซง

Digital Object
National Assembly Library

(๕)

อำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระต่าง ๆ จนไม่สามารถดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่าง
อิสระเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญ เพราะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ความเป็น
จริงและความเป็นไปได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญเกิดประโยชน์สูงสุดแก่
ประเทศชาติและประชาชน

Digital Object
National Assembly Library

บทที่ ๑	บทนำ.....	๑
บทที่ ๒	ประมวลเหตุการณ์และประเด็นสำคัญ.....	๔
๒.๑	หมวด ๑ บททั่วไป.....	๔
๒.๒	หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย	๖
๒.๓	หมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทยสิทธิ.....	๑๔
๒.๔	หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.....	๑๗
๒.๕	หมวด ๖ รัฐสภา.....	๑๘
	ส่วนที่ ๑ บททั่วไป.....	๑๘
	ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร.....	๑๙
	ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา.....	๓๒
	ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง.....	๔๐
	ส่วนที่ ๕ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง.....	๔๓
	ส่วนที่ ๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา.....	๔๖
	ส่วนที่ ๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	๔๗
๒.๖	หมวด ๗ คณะรัฐมนตรี.....	๔๙
๒.๘	หมวด ๘ ศาล.....	๕๖
	ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ.....	๕๖
	ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม.....	๖๕
	ส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง.....	๖๕
๒.๙	หมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๖๖

บทที่ ๑
บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๗๕ ประเทศไทยเริ่มมีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศมาตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้ประกาศใช้คือ “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕” รัฐธรรมนูญได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครองและกำหนดวิธีแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งรัฐธรรมนูญมีความสำคัญในการเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผู้ปกครองจะละเมิดมิได้ และเป็นบทบัญญัติจำกัดหน้าที่ของผู้ปกครอง และป้องกันมิให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับใดที่ผู้ปกครองไม่เต็มใจปฏิบัติตามหรือเกิดข้อบกพร่อง รัฐธรรมนูญฉบับนั้นก็ต้องถูกยกเลิกหรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของตนหรือเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งที่ผ่านมารัฐธรรมนูญหลายฉบับมีทั้งถูกยกเลิกและมีการแก้ไขปรับปรุง

ดังที่กล่าวมาแล้วว่ารัฐธรรมนูญนั้นมีความสำคัญและประเทศไทยก็ได้มีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาเป็นเวลากว่าเจ็ดสิบปีแล้ว ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้มีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง ซึ่งแสดงว่ารัฐธรรมนูญย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมแห่งกาลเวลา และสถานการณ์ของบ้านเมือง ซึ่งรัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดคกฏเกณฑ์สำคัญที่กระจ่างแจ้ง ชัดเจน สามารถใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายอื่น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ อีกทั้งต้องเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันคือ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐” ได้ประกาศใช้

เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีจำนวน ๓๓๖ มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ ที่ใช้ในการปกครองประเทศ และนับว่าเป็นฉบับที่มีความสำคัญยิ่งเพราะในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างด้วย ซึ่งนับว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน รวมทั้งมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพแก่ประชาชนมากที่สุดฉบับหนึ่ง ให้ประชาชนได้มีสิทธิ มีเสียงในการมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง

อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวแล้วว่า รัฐธรรมนูญของไทยได้มีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสถานการณ์ของบ้านเมือง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ก็เช่นเดียวกัน ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้แล้ว ปรากฏว่ามีจุดบกพร่องเกิดขึ้นหลายประการ ทั้งจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเองและจากการปฏิบัติโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทั้งในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวจากประชาชน องค์กรต่าง ๆ นักการเมืองและนักวิชาการต่างเรียกร้องเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น ซึ่งประเด็นข้อเรียกร้องและข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีการเคลื่อนไหวและปรากฏตามสื่อและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ การเรียกร้องให้มีการกำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การใช้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างประเทศ สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คุณสมบัติและการสรรหาบุคคลมาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำ “ประมวลเหตุการณ์และประเด็นที่นำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐” ขึ้นเพื่อรวบรวมเหตุการณ์และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นที่มีการเสนอแนะ เรียกร้องให้มีการแก้ไขดังปรากฏรายละเอียด

ตามเอกสารฉบับนี้ โดยคณะผู้จัดทำได้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่มีการเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญและดำเนินการเรียบเรียงประเด็นที่มีการขอให้มีการแก้ไขในแต่ละหมวดตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ถูกยกเลิกโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๘ แต่อย่างไรก็ตามประเด็นที่มีการเสนอเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นนี้ อาจเป็นประโยชน์ในการศึกษาแนวทางในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ต่อไป

Digital Object
National Assembly Library

บทที่ ๒

ประมวลเหตุการณ์และประเด็นสำคัญ

หมวด ๑

บททั่วไป

เสนอให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

ประเด็นที่มีการเคลื่อนไหวมาโดยตลอด คือการเรียกร้องให้กำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้มีการเคลื่อนไหวกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ แต่การเรียกร้องครั้งนั้นไม่เป็นผล เพราะสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญบางท่านซึ่งร่วมร่างรัฐธรรมนูญคัดค้านว่า จะทำให้เกิดการแตกแยกในหมู่ศาสนิกชนของแต่ละศาสนาได้ ซึ่งต่อมาภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องขององค์กรพุทธโดยมีการหยิบยกตัวเลขพุทธศาสนิกชนมาอ้างอิงว่ามีพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยเป็นจำนวนมากรวมทั้งการหยิบยกถึงความสำคัญของพุทธศาสนาที่มีต่อประเทศชาติอีกด้วย^๑ และจากการที่คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบการใช้รัฐธรรมนูญของวุฒิสภาร่วมกับ “สวนดุสิตโพล” สถาบันราชภัฏสวนดุสิตและกรมประชาสัมพันธ์^๒ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพ ทุกจังหวัดทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้น ๒๖,๔๓๓ คนในหัวข้อ “ประชาชนคิดอย่างไร? กับรัฐธรรมนูญที่ใช้มาครบ ๕ ปี” โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม – ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ปรากฏว่าผลจากการสำรวจในหัวข้อประชาชนคิดว่าควรระบุให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติใน

^๑“คอลัมน์หมายเหตุประชาชน : ปฏิรูป...ฤทธิครอนพุทธศาสนา(๑)ทางออกสำนักปฏิรูปการศึกษาจบ,” เดลินิวส์ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔.

^๒“สรุปภาพรวมประชาชนคิดอย่างไร?กับรัฐธรรมนูญที่ใช้มาครบ ๕ ปี,” แหล่งที่มา : http://www.dusitpoll.dusit.ac.th/2545/2545_068_3.html สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา.

รัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นร้อยละ ๗๐.๕๔ เห็นว่าควรเพราะประชาชนไทยส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติมานานและนับถือมานานเป็นศาสนาที่สอนให้คนเป็นคนดีมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นกลาง และร้อยละ ๒๗.๘ เห็นว่าไม่ควรเพราะประชาชนมีอิสระในการเลือกนับถือศาสนา ประเทศไทยมีหลายเชื้อชาติศาสนาไม่ยากให้เกิดการแบ่งแยก ศาสนาทุกศาสนาต่างก็มุ่งหวังหรือสอนให้คนเป็นคนดี ส่วนร้อยละ ๑.๘๘ ไม่ได้ระบุว่าควรหรือไม่ควร ที่จะระบุให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ

และเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ได้มีกลุ่มนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.)^๑ พร้อมด้วยพุทธศาสนิกชน จำนวนประมาณ ๔๐๐ คน ได้มาชุมนุมกันที่หน้ารัฐสภา เพื่อให้กำลังใจและแสดงความสนับสนุนต่อสมาชิกวุฒิสภาที่ได้ริเริ่มเพื่อให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยการเพิ่มเติม คำว่า ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไว้ในมาตรา ๗๓ ด้วย ทั้งนี้ พระเทพวิสุทธิกวีรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดเผยว่าการที่ชาวพุทธและภิกษุต้องการให้มีการกำหนดว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาตินั้น เพื่อต้องการให้ประเทศชาติมั่นคง ต้องการให้ศาสนาพุทธมั่นคง และต้องการให้ประชาชนอยู่อย่างสุขสบาย

เมื่อพิจารณาข้อเรียกร้องดังกล่าวแล้วเห็นว่า การที่กำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาตินั้น อาจจะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของบุคคลตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญมากขึ้น ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามมาตรา ๓๐ และให้สิทธิในการนับถือศาสนาตามมาตรา ๓๘ ก็ตาม ถ้าหากมีการกำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว ในทางกลับกันบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยเช่นเดียวกับผู้นับถือศาสนาพุทธ กลายเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยไปโดยปริยาย ซึ่งเห็นว่าอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติและอาจมีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

^๑“พระสงฆ์หนุนแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๓,” ข่าวสด ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

เพิ่มสิทธิและความเสมอภาค

Digital Object

National Assembly Library

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของสำนักงานวิจัยสวนดุสิตโพล^๔ ปรากฏว่าสิ่งที่ประชาชนอยากให้มีการแก้ไข คือเรื่องของความคุ้มครองดูแลคุณภาพชีวิต และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเท่าเทียมกันในสังคม ความเสมอภาคทางสังคม สิทธิแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารบ้านเมือง และคอลัมน์แยกรัชวิภา^๕ ยังได้กล่าวถึงประเด็นการละเมิดสิทธิความเป็นคนไทย เช่น การบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีวุฒิปริญญาตรี รวมทั้ง ความหวังของประชาชนที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับการสำรวจของสวนดุสิตโพล รวมทั้งให้มีความเข้มงวดในการปฏิบัติตามกฎหมายเพิ่มสิทธิเสรีภาพคนจนกับคนรวยด้วย อีกทั้งได้มีผู้เขียนวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง หลักความเสมอภาค : ศึกษากรณีการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^๖ โดยมองว่าการที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๗ (๓) กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และกำหนดข้อยกเว้นให้เฉพาะผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ต้องเป็นการเลือกปฏิบัติโดยเป็นธรรม ตามหลักข้อห้าม

^๔“ปชป.หนุนแก้รธน.เพิ่มสิทธิ-เสมอภาค,” คนซัดสื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๕.

^๕“คอลัมน์แยกรัชวิภา:แก้ไขรัฐธรรมนูญเหนือแปล่า,” บ้านเมือง ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕.

^๖เนติวงศ์ พลระไชย, หลักความเสมอภาค : ศึกษากรณีการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.

มิให้เลือกปฏิบัติซึ่งมีลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๐ วรรค ๓ ประกอบหลักพื้นฐานสังคม
 วิทยาการเมืองของไทยในเรื่องมาตรฐานการศึกษาเพราะเป็นการจำกัดสิทธิบุคคล
 ที่เคยได้รับการเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะชีวิตที่ดีและมี
 ความสามารถจำนวนมากที่วุฒิการศึกษาไม่จบปริญญาตรี ดังนั้น สมาชิกสภาท้องถิ่น
 หรือผู้บริหารท้องถิ่นดังกล่าวจึงควรได้รับการเลือกปฏิบัติโดยเป็นธรรมในเรื่องสถานะ
 ของบุคคล ฐานะทางสังคมหรือการศึกษอาบรมเพราะการให้สิทธิบุคคลที่เคยได้รับการ
 เลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรเป็นการส่งเสริมให้การเมืองระดับพื้นฐานมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและประชาชนมี
 โอกาสเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น ดังนั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๗ (๓)
 จึงควรได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องการกำหนดคุณวุฒิการศึกษาให้มีความเหมาะสม
 และกำหนดข้อยกเว้นให้บุคคลที่เคยได้รับการเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ
 สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้การเลือกปฏิบัติโดยเป็นธรรมและ
 สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค

นอกจากนี้ในการประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ เพื่อ
 พิจารณารายงานการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของ
 การใช้รัฐธรรมนูญของคณะกรรมการวิสามัญของวุฒิสภา ซึ่งจากการชี้แจงรายงาน
 ดังกล่าวปรากฏว่าประชาชนร้อยละ ๖๐.๗๓ อยากให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความ
 สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องนี้ยังมีความไม่
 เท่าเทียมกันเช่นความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิง โอกาสของคนรวยกับคนจน
 การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณภาพของการศึกษาที่ประชาชนได้
 รับจากรัฐ แต่อย่างไรก็ตาม ในการชี้แจงรายงานดังกล่าวต่อวุฒิสภา มีวุฒิสภาบางส่วน
 เห็นว่าประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนและความเห็นของประชาชนนั้นไม่สามารถสะท้อนว่า
 เป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ของประเทศและคำถามมีลักษณะเป็นการชี้แนะ
 ซึ่งหลายคนเชื่อว่าปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่จำเป็นต้องถึงขั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญเพราะสามารถ

ใช้การออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ก็จะเพียงพอ” และในการประชุม“สมัชชาประชาชนประชาธิปไตย” ก็ได้มีการสรุปผลกลุ่ม “ปฏิรูปการเมืองไทยแก้ไขรัฐธรรมนูญและกระจายอำนาจ” สรุปว่าเพิ่มอำนาจให้ประชาชนด้วยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเข้าชื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญ ประชาชนต้องคุมพรรคการเมืองมากขึ้น แก้ไขปัญหาการครอบงำสื่อ^๕

รวมทั้งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ทำการวิจัยหัวข้อ “การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐”^๖ พบว่า ภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแล้วมีปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาการดำเนินนโยบายของรัฐในหลายกรณีที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งก็ปรากฏว่าจากปัญหาดังกล่าวได้มีผู้ออกมาให้ความเห็นในปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันหลายประเด็น อาทิ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งในส่วนของสิทธิและเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นมีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่ การเพิ่มเติมสิทธิและเสรีภาพให้กว้างขวางมากขึ้น การเพิ่มช่องทางในการสร้างหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยองค์กรตุลาการ การลดอุปสรรคที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการลดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่าง ๆ ลง การให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนรับภาระในการจัดการเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ได้ง่าย การคุ้มครองกระบวนการพิจารณากฎหมายที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ และการรับรองประจามติให้มีผลผูกพันรัฐบาลมิใช่เป็น

^๕กรมประชาสัมพันธ์, “ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาประเด็นแก้ไขรัฐธรรมนูญจากความคิดเห็นของประชาชน,” ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘.

^๖“ขอร่วมแก้รธน.ปลดล็อกสารพันปัญหา,” โพสต์ทูเดย์ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^๗คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐, สรุปผลงานวิจัย, ๒๕๕๘.

การให้ข้อเสนอแนะเท่านั้น ซึ่งจากประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชนนั้น คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่ามาตรการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งในส่วนของบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสมบูรณ์อยู่พอสมควรแต่ยังคงพบปัญหาและอุปสรรค ซึ่งควรมีการบัญญัติแนวทางตามข้อเสนอต่อไปนี้เพิ่มเติมคือ

๑. การเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ควรมีการกำหนดให้ประชาชน หรือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพไม่ว่าการละเมิดนั้น จะกระทำโดยองค์กรนิติบัญญัติ องค์กรฝ่ายบริหาร หรือองค์กรตุลาการ สามารถยื่นเรื่องผ่านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ทำการไต่สวนข้อเท็จจริงต่าง ๆ และยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดว่ามีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือไม่ โดยการบัญญัติเพิ่มอำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และขยายเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๒. การลดอุปสรรคในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ควรมีการกำหนดมาตรการในการลดอุปสรรคและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ การลดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่สามารถริเริ่มให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในกรณีของการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงจากห้าหมื่นเหลือเพียงสามหมื่นคน

๒.๒ การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒.๓ การกำหนดให้มีกระบวนการคุ้มครองร่างกฎหมายที่ประชาชนเป็นผู้เสนอในขั้นตอนการพิจารณาของรัฐสภา ทั้งในชั้นของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยต้องมีการบัญญัติให้ตัวแทนของกลุ่มประชาชนที่เสนอร่างกฎหมายสามารถเข้าไปมีส่วนในการพิจารณาชี้แจงร่างกฎหมายของตนในรัฐสภาได้

๒.๔ การกำหนดให้ผลของการทำประชามติมีผลผูกพันรัฐบาล

นอกจากนี้ นวรัตน์ ประสิทธิพรกุล^{๑๑} ยังได้ศึกษาเรื่องของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีปัญหาและข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับการทรงสิทธิและเสรีภาพของผู้ทรงสิทธิประเภทต่าง ๆ หลายประการ ที่ทำให้การทรงสิทธิเสรีภาพไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญซึ่ง ได้แก่ ปัญหาการทรงสิทธิของบุคคลที่ไม่สามารถทรงสิทธิเสรีภาพอันประกอบด้วยสิทธิของบุคคลก่อนการเกิดและหลังการตาย เจื่อนใจของการเป็นผู้ทรงสิทธิและการเป็นผู้ทรงสิทธิของบุคคลต่างด้ว รวมถึงประเด็นปัญหาการทรงสิทธิของนิติบุคคลที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรองรับไว้ อย่างชัดเจนว่าให้นำสิทธิเสรีภาพตามหมวด ๓ มาใช้บังคับกับนิติบุคคลด้วย นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาการทรงสิทธิของกลุ่มบุคคลที่สามารถทรงสิทธิตามรัฐธรรมนูญแยกจากปัจเจกชนได้หรือไม่ เนื่องจากกฎหมายมิได้รับรองสภาพบุคคลของกลุ่มบุคคลไว้ ทั้งนี้ นวรัตน์ ประสิทธิพรกุล ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้ดังนี้

ประการแรก การทรงสิทธิของบุคคลธรรมดา ในกรณีของบุคคลก่อนการเกิดและหลังการตาย แม้บุคคลนั้นจะมีความบกพร่องในเรื่องสภาพบุคคลตามกฎหมายแพ่ง แต่สิทธิบางประการของบุคคลควรได้รับความคุ้มครองจากการกำหนดโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเอง ส่วนกรณีเจื่อนใจในการทรงสิทธินั้นถือว่าบุคคลอาจถูกจำกัดการใช้สิทธิอันเนื่องมาจากความเป็นผู้เยาว์ได้ โดยฝ่ายนิติบัญญัติควรกำหนดเป็นเรื่อง ๆ ไปว่าบุคคลอายุเท่าใดจะมีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าวได้ แต่หากเป็นสิทธิประเภทสิทธิมนุษยชนบุคคลนั้นไม่อาจถูกจำกัดสิทธิในเรื่องอายุได้ และในกรณีของการสละสิทธิควรให้มีการสละสิทธิได้โดยความยินยอมและอิสระ แต่ในส่วนองสิทธิที่เกี่ยวกับประโยชน์มหาชนและสิทธิอันเป็นสาระสำคัญไม่ควรให้มีการสละสิทธิได้ สำหรับการทรงสิทธิของบุคคลต่างด้วนั้น รัฐธรรมนูญควรบัญญัติแยกให้ชัดเจนว่า

^{๑๑} นวรัตน์ ประสิทธิพรกุล, ปัญหาผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สิทธิใดเป็นสิทธิพลเมือง และสิทธิใดเป็นสิทธิมนุษยชนที่บุคคลต่างด้าวสามารถเป็นผู้
ทรงสิทธิได้

ประการที่สอง การทรงสิทธิของนิติบุคคลอาจใช้วิธีวิธีให้นิติบุคคลสามารถ
ทรงสิทธิได้โดยการตีความรัฐธรรมนูญ โดยเทียบเคียงบทบัญญัติในประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ มาใช้กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือโดย
การนำสาระสำคัญของมาตราดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ประการที่สาม การทรงสิทธิของกลุ่มบุคคลสามารถทรงสิทธิได้โดยการตี
ความของศาลรัฐธรรมนูญให้กลุ่มบุคคลสามารถทรงสิทธิตามรัฐธรรมนูญได้ หรือ
รัฐธรรมนูญต้องบัญญัติรับรองการเป็นผู้ทรงสิทธิของกลุ่มบุคคลไว้อย่างชัดเจน

สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่เมื่อเกิด
ความไม่ชัดเจนในปัญหาดังกล่าว จึงต้องสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตาม
เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน
ซึ่งยศศักดิ์ โกสโยกานนท์^{**} มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังนี้

๑. ควรสร้างความชัดเจนของคำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยออกเป็นบทบัญญัติ
กฎหมายพิเศษเฉพาะกรณี

๒. ส่งเสริมองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญต่างๆ
ให้ยึดถือความสำคัญต่อการบังคับใช้และตีความตามบทบัญญัติในมาตรา ๔ มาตรา ๒๖
และมาตรา ๒๘

๓. ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งให้แก่องค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่ต้องการ
คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง

^{**} ยศศักดิ์ โกสโยกานนท์, ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๔๐, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

ปัญหาการเลือกปฏิบัติอันเกิดจากการอาศัยเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคสาม เป็นเหตุของการเลือกปฏิบัติซึ่งจากการศึกษาวิจัยของไพโรจน์ พลเพชรและคณะ^{๑๒} พบว่า บุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคมมักเป็นผู้ที่ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคหากเปรียบเทียบกับผู้ที่มีโอกาสทางสังคม เช่น คนต่างด้าว ผู้คิดเชื้อเอชไอวี คนพิการ ชาวเขา และแรงงานต่างด้าว บุคคลดังกล่าวมักถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องจากยังไม่มีกลไกและมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าวอย่างเพียงพอหรือแม้แต่ปัญหาจากการใช้และการตีความโดยองค์กรของรัฐ เช่น การกระทำในรูปของ “คำสั่ง” ต่างๆ ขององค์กรที่มีอยู่ในฝ่ายตุลาการที่เกี่ยวกับกรณีเรื่องความเสมอภาคจะให้องค์กรใดตรวจสอบโดยมีข้อพิจารณาดังนี้

๑. กรณีของคำสั่งของคณะกรรมการตุลาการ ซึ่งย่อมไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองจึงมีปัญหาว่าจะให้องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจในการตรวจสอบ

๒. กรณีของคำสั่งของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ซึ่งย่อมอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่มีปัญหาว่าจะให้องค์กรนี้เองตรวจสอบคำสั่งที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรของตนเองจะเหมาะสมหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการอุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากความใกล้ชิดระหว่างผู้ออกคำสั่งกับผู้ตรวจสอบคำสั่ง

สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากการศึกษาวิจัยของไพโรจน์ พลเพชร และคณะ^{๑๓} กล่าวว่าตามที่รัฐธรรมนูญรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๔ แต่กลับยอมให้มีโทษประหารชีวิตจึงเป็นการขัดแย้งโดยสิ้นเชิง การยกเว้นให้มีโทษประหารชีวิตเป็นการปิดกั้นพัฒนาการของสังคมไทยที่จะตัดสินใจว่าโทษประหารชีวิตเป็นการโหดร้ายทารุณหรือไม่และ

^{๑๒}ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ, สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, รายงานการศึกษาวิจัยเสนอต่อสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖. หน้า ๖๖ - ๗๒.

^{๑๓}เรื่องเดียวกัน หน้า ๘๘ - ๘๑.

เท่ากับว่าการประหารชีวิตมีความชอบธรรมโดยกฎหมาย ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิตแต่ควรจะมีระยะเวลาพอสมควรให้ทุกฝ่ายได้มีการเตรียมการโดยการกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลและนโยบายยุติธรรมแห่งชาติ โดยการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น ภายใน ๑๐ ปี หรือ ๑๕ ปี เป็นต้น เพื่อให้มีเวลาเพียงพอสำหรับเตรียมการรองรับผลกระทบที่จะตามมา โดยเฉพาะการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ซึ่งการยกเลิกโทษประหารทำได้โดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๑ วรรคสอง ดังนี้

“มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการทารุณโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ การลงโทษประหารชีวิตถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้”

ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยการแก้ไขกฎหมายลำดับรองที่มีอัตราโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิตทุกกรณี เช่น ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง

ชวลิต กิตตินันท์เศิลปี^{๑๔} ศึกษาการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน...” ประกอบกับมาตรา ๓๒๘(๑) ซึ่งบัญญัติว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำโดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปและจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนการเมือง จึงมีผลให้การจัดตั้งพรรคการเมืองของไทยต้องอยู่ภายใต้กฎหมายพรรคการเมือง ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองแบบที่กำหนดเงื่อนไขให้ออกกฎหมายมาจำกัดหรือควบคุมการจัดตั้ง

^{๑๔}ชวลิต กิตตินันท์เศิลปี, การจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พรรคการเมืองได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยยอมรับสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนเป็นสิทธิที่มนุษย์มีอยู่ก่อนแล้วและเป็นสิทธิเสรีภาพที่ถือกันว่ามนุษย์แต่ละคนจำเป็นต้องมีและใช้พัฒนาบุคลิกภาพแห่งตนในทางกายภาพและในทางจิตใจ ซึ่งเป็นคุณค่าสูงสุดที่องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องเคารพและให้ความคุ้มครอง ดังนั้น จึงควรแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนี้

๑. บัญญัติรับรองเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยไม่ต้องมีเงื่อนไขให้การจัดตั้งพรรคการเมืองต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายพรรคการเมือง
๒. ปรับปรุงกฎหมายพรรคการเมืองของไทยโดยทำให้การจัดตั้งพรรคการเมืองเกิดขึ้นโดยเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายพรรคการเมืองควรมีเพียงเนื้อหาในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของพรรคการเมือง

หมวด ๔

หน้าที่ของชนชาวไทย

การใช้สิทธิเลือกตั้งของคนไทยในต่างประเทศ

ประเด็นในเรื่องของการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนไทยในต่างประเทศ ซึ่งในเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งนี้ก็มีการหยิบยกมาถกเถียงกันเช่นกัน โดยเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ อาทิ ในปี พุทธศักราช ๒๕๔๒ นายยุวรัตน์ กมลเวชช^{๑๔} กรรมการการเลือกตั้งมีความคิดที่จะเสนอให้มีการตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทยในต่างประเทศ เนื่องจากในทางปฏิบัติประสบปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ในขณะที่นายโสภณ เพชรสว่าง^{๑๕} รองประธานสภาผู้แทนราษฎรก็มีแนวคิดที่เกี่ยวกับประเด็นสิทธิเลือกตั้งของคนไทยใน

^{๑๔}“กกด.ขอแก้รธน.ตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทยต่างแดนอ้างแพงไม่คุ้ม,” แนวหน้า

๑๑ เมษายน ๒๕๔๒.

^{๑๕}“‘ที่นรอง’ร่วมวงแก้‘รธน.’ส.ส.เองมีหมกเม็ด,” ไทยโพสต์ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๒.

ต่างประเทศเพราะว่ามีปัญหาเสียด่าใช้จ่ายมากเช่นกัน และจากการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าเมื่อใช้ครบ ๕ ปี แล้วให้คณะกรรมการต่าง ๆ หรือองค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ รายงานเสนอความเห็นต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ^{๑๓} ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตั้งประเด็นเป็นตุ๊กตาให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้แสดงความเห็นกลับมาเพื่อประมวลความเห็นซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองทุกพรรคได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งมีด้วยกันหลายประเด็นและประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนนั้นคือ “ควรบังคับให้ชัดเจนไปเลยหรือไม่ว่าประชาชนมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคเดียว เพราะปัจจุบันสมัครกันคนละหลายพรรค” และประเด็นที่ว่า “ควรจะตัดการเลือกตั้งในต่างประเทศออกไปหรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมามีผู้ไปใช้สิทธิ ไม่คุ้มกับเงินหลวงที่จ่ายไป”

ในขณะที่นายอุทัย พิมพ์ใจชน^{๑๔} ประธานรัฐสภากล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและผู้ปฏิบัติมากกว่า อีกทั้งหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญต่างเห็นว่ายังไม่มีคามจำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญในขณะนี้ ซึ่งส่วนตัวเห็นว่า หากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ควรแก้ที่การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรมากกว่า ควรให้มีการเลือกตั้งทางไปรษณีย์เพื่อประหยัดงบประมาณและค่าใช้จ่าย นอกจากนี้จากรายงานของคณะกรรมการวิสามัญของวุฒิสภา^{๑๕} ซึ่งได้มาจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญและแนวทางแก้ไข

^{๑๓}“คอลัมน์รายงานสถานการณ์ร้อน:ลีลาไม่ธรรมดาของวาสนา เพิ่มลาภ,” เดลินิวส์ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.

^{๑๔}กรมประชาสัมพันธ์, “ประธานรัฐสภา ระบุยังไม่ควรแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญในขณะนี้,” ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๕.

^{๑๕}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๔๔.

ปรากฏว่าได้มีการเสนอให้มีการแก้ไข โดยให้ยกเลิกสิทธิเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยในต่างประเทศและให้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้เฉพาะระบบบัญชีรายชื่อ

จะเห็นได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้เสนอความเห็นให้มีการยกเลิกสิทธิเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยในต่างประเทศ บางท่านก็เสนอทางเลือกมาด้วย และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ยังคงเป็นคนไทยที่มีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญกำหนดเช่นเดียวกับผู้มีสัญชาติไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ดังนั้น เห็นว่าหากมีการตัดสิทธิของคนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศจะเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ ได้ ดังนั้น ควรที่จะให้มีการใช้สิทธิได้เช่นเดียวกับคนไทยในประเทศไทยแต่อาจให้ใช้วิธีการใช้สิทธิอย่างอื่น เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งทางไปรษณีย์หรือทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ตามความเหมาะสมกับความสะดวกของผู้ใช้สิทธิและความเหมาะสมเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งของผู้ใช้สิทธิในต่างประเทศ

หน้าที่ของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร^{๒๐} ศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนตามมาตรา ๖๘ โดยกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจากการเลือกตั้งในปี พุทธศักราช ๒๕๔๔ ที่ผ่านมา กฎหมายดังกล่าวไม่มีผลทำให้ประชาชนออกมาทำหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ดังนั้น จึงควรยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแล้วกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิที่บุคคลย่อมมีเสมอกันตามกฎหมาย โดยควรบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลย่อมเสมอกัน”

^{๒๐} สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร, **ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน**, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย), ๒๕๔๘. หน้า ๑๕๕.

หมวด ๕
 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณขององค์กรผู้ใช้อำนาจในด้านนิติบัญญัติ

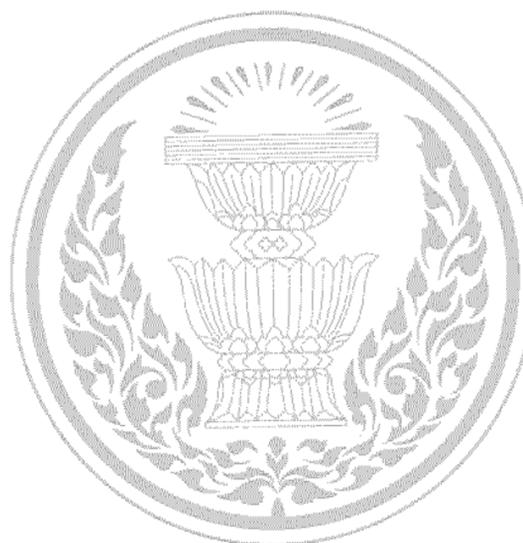
คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๑๑} ได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรค ๒ ว่าด้วยความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณขององค์กรผู้ใช้อำนาจในด้านนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

การลดอุปสรรคในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{๑๒} ได้ทำการวิจัยหัวข้อการใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้วเสนอให้มีการกำหนดมาตรการในการลดอุปสรรคและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

^{๑๑} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๐๕.

^{๑๒} คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, สรุปผลงานวิจัย, ๒๕๔๕.

การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

ในกรณีที่ผู้ันั้นได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้คืนเงิน จากประเด็นดังกล่าว นายวิชาญ มินชัยนันท์^{๒๓} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร พรรคไทยรักไทย หนึ่งในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกเรียกเงินคืนกล่าวว่า จะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความถึงการที่ต้องเสียเงินและที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีปัญหาเรื่องกระบวนการทำงาน จึงควรแก้ไขข้อกำหนด เช่น การสอบสวนควรกระทำภายในไม่เกิน ๓ เดือนหลังเลือกตั้ง หากพ้นกำหนดให้ถือว่าการรับรองเป็นผลสมบูรณ์

จากประเด็นดังกล่าวในปี พุทธศักราช ๒๕๔๕ มีนักวิชาการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

นายศักดิ์ กอแสงเรือง^{๒๔} สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร ได้แสดงความคิดเห็นว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับเลือกตั้งเข้ามาโดยมิชอบจะต้องมีมาตรการลงโทษ” เหตุผลคือ การเลือกตั้งใหม่ทำให้เป็นการเสียงบประมาณโดยใช้เหตุการณ์ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถูกเรียกเงินคืนจะรวมตัวกัน

^{๒๓}“ป้าย โกงเถื่อนถูกแก้แค้น แม่ ชั่วะ ปชป.,” เดลินิวส์ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖.

^{๒๔}“ประพัฒน์ รอดถูกถอดถอน,” เดลินิวส์ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๖.

เรียกร้องและผลักดันให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๗ คงจะต้องมีการพิจารณาอีกมาก ที่สำคัญต้องดูว่าการเสนอแก้ไขเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือไม่

ขณะที่นายคณิต บุญสุวรรณ^{๒๕} อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้แสดงความคิดเห็นว่า “ควรแก้ไขกฎหมายใหม่ให้มีสิทธิเพิกถอนเร็วขึ้นภายใน ๕๐ วัน” เหตุผลเพราะการที่กำหนดให้เรียกเงินคืนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของรัฐและถึงแม้คณะกรรมการเลือกตั้งจะรับรองไปก่อน แต่ไม่ได้หมายความว่า การเลือกตั้งจะได้อำนาจโดยชอบธรรม หรือจะแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอีกไม่ได้

ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีนักวิชาการเสนอให้แก้ไขคือ กวี สุภธีระ^{๒๖} ได้นำเสนอบทความทางวิชาการเรื่อง “แก้รัฐธรรมนูญเพื่อใคร” ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการฉบับประจำวัน ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยเสนอให้แก้ไขมาตรา ๕๘ ดังนี้

๑. เดิมกำหนดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน ควรแก้ไขเป็นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกิน ๕๐๐ คน
๒. วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก จำนวน ๒๐๐ คน ควรแก้ไขเป็นมีสมาชิกวุฒิสภาไม่เกิน ๒๐๐ คน เหตุผลก็เพราะจะได้ไม่เกิดการหยุดชะงักทางการเมือง

^{๒๕} “ป้ายโกงเคลื่อนภูเกิด แม้วัวะ ปชป.,” เดลินิวส์ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖.

^{๒๖} กวี สุภธีระ, “แก้รัฐธรรมนูญเพื่อใคร,” ผู้จัดการ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕, หน้า ๑๘.

คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างประเทศ

ประเด็นคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นประเด็นใหญ่ที่มีทั้งนักวิชาการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบันเสนอขอแก้ไข ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

นายยุวรัตน์ กมลเวชช กรรมการการเลือกตั้ง^{๒๑} เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ตัดสิทธิเลือกตั้งของคนไทยในต่างแดน โดยให้เหตุผลว่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงเกือบ ๒ พันล้านบาท ขณะที่คนไทยในต่างแดนมาขึ้นทะเบียนขอใช้สิทธิแค่ ๑๖,๓๐๕ คน จากที่มีสิทธิทั้งหมดกว่า ๗ แสนคนนั้น ข้อเสนอดังกล่าวได้รับเสียงต่อต้านจากอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักวิชาการจนนำมาสู่การรวมกลุ่มกันของนักวิชาการและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในปลายวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๒ ที่รัฐสภา โดยสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน^{๒๒} ซึ่งประกอบด้วย นายอมร รักษาสัตย์ นายกสมาคมฯ พร้อมด้วยนายคณิน บุญสุวรรณ นายสนั่น อินทรประเสริฐ นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมแถลงข่าวคัดค้าน กรณีที่นายยุวรัตน์ กมลเวชช กรรมการการเลือกตั้งที่เสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ ที่ให้ตัดสิทธิคนไทยในต่างประเทศลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้

โดยนายอมร รักษาสัตย์ได้ให้เหตุผลว่า “รัฐธรรมนูญใหม่ยืนยันให้คนไทยในต่างแดนมีสิทธิเลือกตั้งได้ แต่เงื่อนไขหลักเกณฑ์อาจจะไม่ชัดเจน จึงควรไปกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งไม่ใช่จะมาแก้รัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะวิธีการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญฉบับนี้เขียนไว้สมบูรณ์เหมาะสมแล้ว ไม่มีข้อไหนที่จะปฏิบัติไม่ได้”

^{๒๑}“ขบวนการตัดสิทธิคนไทยต่างแดนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.จวดยับแนวคิดก.ต.-ยันไม่มีสิทธิแก้รธน.” แนวหน้า ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒.

^{๒๒}“กลุ่มอดีต สสร. โผล่แถลงถล่มเหตุผลค้านแก้รัฐธรรมนูญ,” แนวหน้า ๒๒ เมษายน ๒๕๔๒.

ทางด้านนายคณิน บุญสุวรรณ^{๒๕} กล่าวว่า “เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิคนไทยในต่างประเทศเลือกตั้งได้ แต่ถูกบิดเบือนโดยระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้แกกรัฐธรรมนูญตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทยในต่างแดนทำไม่ได้เด็ดขาด เป็นการขัดรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่มีสิทธิเสนอแกกรัฐธรรมนูญก่อน ๕ ปี” ต้องดูรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓๖ ที่ระบุไว้ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีสิทธิเสนอให้รัฐบาลหรือรัฐสภาแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ต่อเมื่อใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ครบ ๕ ปีก่อนเท่านั้น ดังนั้น ตอนนีจึงยังไม่มีสิทธิ” รวมทั้งยังชี้ว่า “บทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิเลือกตั้งของคนไทยในต่างแดน อยู่ที่มาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ ซึ่งระบุเพียงว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งบัญญัติ” ฉะนั้นถ้าต้องการให้คนไทยในต่างแดนมีสิทธิเฉพาะเลือกตั้งแบบ “ปาร์ตี้ลิสต์” ไม่มีสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทแบ่งเขตคนเดียว ก็ต้องเสนอรัฐบาลแก้กฎหมายเลือกตั้งไม่ใช่แกกรัฐธรรมนูญ เพราะในกฎหมายเลือกตั้งปัจจุบันระบุให้คนไทยในต่างแดนมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒ แบบ”

นอกจากนี้ นายคณินยังระบุอีกว่า “มาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญเป็นการบัญญัติขึ้นมารองรับมาตรา ๖๘ ที่กำหนดให้คนไทยไม่ว่าอยู่ที่ไหน” มีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้งเพราะฉะนั้นถ้าใครคิดแกกรัฐธรรมนูญตัดสิทธิคนไทยในต่างแดนตามมาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ ก็ขัดรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๘ อย่างแน่นอน จึงทำไม่ได้เด็ดขาด”

^{๒๕}“ขวางตัดสิทธิคนไทยต่างแดน ส.ส.ร. จวกยับแนวคิด กก.ต.- ยันไม่มีสิทธิแก้ธน.”

สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นด้วยมีดังนี้

นายทิวา เงินขวง^{๑๐} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร พรรค
ประชาธิปัตย์ เห็นด้วยกับการแก้ไขประเด็นนี้ โดยให้เหตุผลว่า“ผู้จะเสนอแก้รัฐธรรมนูญได้
ต้องเป็นคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ ใน ๕ บวกวุฒิสมาชิกอีก ๑ ใน ๕
เท่านั้น หากสาระของมาตรานี้ ทำให้การปฏิบัติมีปัญหาจริงๆ และสามารถอธิบายให้
สังคมเข้าใจได้ก็ต้องแก้รัฐธรรมนูญต่อไป” ซึ่งในประเด็นเดียวกันนี้ นายวิระ มุสิกพงษ์^{๑๑}
ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรขณะนั้น เห็นด้วยกับการแก้ไขในประเด็นนี้
แต่ควรให้เลือกตั้งที่จะถึงผ่านไปก่อน เหตุผลเพราะ “ไม่เพียงเรื่องสิทธิคนไทยในต่างแดน
เท่านั้น ยังมีอีกหลายมาตราที่ควรแก้ไขด้วย แต่ต้องให้เลือกตั้งผ่านไปแล้วครั้งหนึ่งก่อนค่อยมาแก้
เพราะถ้าแก้ตอนนี้จะมีปัญหาต้องตามไปแก้อีกหลายมาตราจะมีทั้งฝ่ายเห็นด้วยและ
ไม่เห็นด้วย จนเกิดความขัดแย้งซ้ำเติมสถานการณ์บ้านเมืองขึ้นไปอีก ดังนั้น ควรปล่อย
เลือกตั้งไปครั้งหนึ่งก่อนเพื่อเป็นบทเรียน ส่วนคนไทยในต่างแดนจะใช้สิทธิมากหรือน้อย
ก็ไม่เป็นไร”

และจากประเด็นดังกล่าว ผู้ปฏิบัติงานเรื่องการเลือกตั้งโดยตรงและนักวิชาการ
แสดงความคิดเห็นและเสนอแก้ไข ดังนี้ กระทรวงการต่างประเทศ^{๑๒} ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน
เรื่องการเลือกตั้งในต่างประเทศโดยตรง ระบุว่าไม่เห็นด้วยที่จะให้ตัดสิทธิเลือกตั้ง
คนไทยในต่างแดนไปเลย แต่ยอมรับว่าระยะเวลาในขณะนี้ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากมีผู้
สนใจลงทะเบียนใช้สิทธิน้อยมาก ขณะที่เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ควรนำเงินไปใช้แก้ปัญหา
สำคัญอื่นที่เร่งด่วนในยามวิกฤตินี้ก่อน ดังนั้น ควรมีบทเฉพาะกาลกำหนดเวลาอีก ๕-๑๐ ปี
ถึงจะให้คนไทยในต่างแดนใช้สิทธินี้ได้ ระหว่างนี้ก็รณรงค์ปลุกจิตสำนึกคนไทยเหล่านี้ก่อน
และทดลองหยั่งเสียงดู เมื่อเห็นว่าคุ้มกับค่าใช้จ่ายแล้วถึงค่อยให้สิทธิเลือกตั้งต่อไป

^{๑๐}“ขวางตัดสิทธิคนไทยต่างแดน ส.ส.ร. จวกยับแนวคิด กก.ค.- ยันไม่มีสิทธิแก้รธน.,”
แนวหน้า ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน

ในประเด็นดังกล่าว นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ^{๓๓} ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวถึงการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญตัดสิทธิคนไทยในต่างประเทศไม่ให้เลือกตั้งว่า “พรรคประชาธิปัตย์ ยังไม่มีความคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะเห็นว่าควรใช้ก่อน หากพบข้อบกพร่องก็สามารถแก้ไขได้ การที่จะมาสรุปว่ารัฐธรรมนูญไม่สามารถปฏิบัติได้เลยนั้นมันเร็วไป ส่วนประเด็นอื่นที่มีการพ่วงขอแก้ไขไปด้วยนั้นคิดว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องมีความชัดเจนว่าจะแก้ไขในประเด็นไหน”

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกท่านคือ นายแพทย์ประเวศ วะสี^{๓๔} ได้ออกมาคัดค้านแนวความคิดของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสมาชิกวุฒิสภาที่คิดจะแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับของอดีตสภาร่างรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสิทธิคนไทยในต่างประเทศในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเดียวคนเดียว ๔๐๐ เขตเลือกตั้ง แต่ยังคงสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ เหตุผลของการคัดค้านคือ การแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ เพื่อตัดสิทธิคนไทยในต่างประเทศนั้นไม่สามารถทำได้เพราะถือว่ามีเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ข้ออ้างของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ระบุว่าหากให้คนไทยในต่างแดนเลือกตั้งทั้งระบบอันหมายถึงการเลือกตั้งทั้งบัญชีรายชื่อ การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ๔๐๐ เขต และเลือกตั้งวุฒิสภานั้นจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย เพราะคนไทยในต่างแดนให้ความสนใจน้อยมากไม่ควรใช้ข้ออ้างดังกล่าว เพราะไม่เชื่อว่าการเลือกตั้งในต่างประเทศจะต้องใช้งบประมาณเป็นพันล้านบาทตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งระบุ ดังนั้น จึงเสนอให้แก้ไขมาตรา ๑๐๕ วรรค ๒ ว่า หากจะทำประชามติเรื่องการให้สิทธิของคนไทยในต่างแดนนั้น ควรจะทำประชามติในแง่ที่ว่าหาวิธีการอย่างไรถึงประหยัดงบประมาณได้ ซึ่งเหตุผลที่เสนอให้ทำประชามติเพราะก่อนหน้านี้สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลสามพรรคการเมืองหลักคือประชาธิปัตย์ ชาติพัฒนาและชาติไทย ได้เรียกร้องให้มีการทำประชามติ

^{๓๓} “ปชป.ค้านแก้รธน.,” เดลินิวส์ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๒.

^{๓๔} “ประเวศชนกก.ค.ขวางสส.ประชามติแก้รธน./แนะนำให้ใช้ไปก่อน๕ปี,” แนวหน้า ๑๘ เมษายน ๒๕๔๒.

เพื่อจะได้ยุติข้อถกเถียงที่ว่าควรจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยใน
ต่างประเทศต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่

ด้านพรรคชาติไทย นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์^{๓๔} โจมัยพรรคไม่เห็นด้วยกับ
นายแพทย์ประเวศ วะสี ที่ออกมาคัดค้านแนวความคิดของคณะกรรมการการเลือกตั้งและ
สมาชิกรัฐสภาที่มีแนวคิดจะแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๕^{๓๕} พรรค ๒ เพื่อศักดิ์สิทธิ์คนไทย
ในต่างประเทศในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเดียวเบอร์เดียว โดยให้
เหตุผลที่สนับสนุนคณะกรรมการการเลือกตั้งและไม่เห็นด้วยกับ นพ.ประเวศ ดังนี้

การที่นายแพทย์ประเวศมองว่าไม่สามารถทำได้ในการแก้ไขเพราะจะถือว่า
ผิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น อยากถามว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญคืออะไร
เพราะรัฐธรรมนูญถือเป็นเครื่องมือในการปกครองของประเทศ ดังนั้น อะไรที่ทำให้มี
ประชาธิปไตยแล้วทำให้ประชาชนในประเทศมีความผาสุกเกิดความเป็นธรรม แล้วเราก็
น่าจะสนับสนุนและยังยืนยันแนวคิดของทั้งสามพรรคที่จะให้มีการจัดทำประชามติ
หรือประชามติในประเด็นนี้เพียงประเด็นเดียว ทั้งนี้ เพื่อจะได้รับฟังความคิดเห็นจาก
ประชาชนทุกฝ่ายว่ามีความจำเป็นมากแค่ไหน และอยากให้ประชาชนให้ความสนใจใน
ประเด็นนี้ให้มาก โดยไม่ต้องไปประเวงหรือกลัวว่าจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็น
อื่นๆ ตามมาในภายหลัง โดยเหตุผลที่ขอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญประเด็นนี้คือ

๑. คนไทยในประเทศจะยอมเสียเงิน ๔๐๐-๖๐๐ ล้านบาทเพื่อให้คนเพียง
๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ คนมาลงคะแนนเลือกตั้งหรือ แล้วถ้ามีการเลือกตั้งซ่อม ก็ต้องมีการ
เลือกตั้งในต่างประเทศด้วย ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติต้องสูญเสียบประมาณไปอีก
จำนวนมาก

๒. คนไทยจะต้องหมดเงินงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อให้คนไทยต่าง
ประเทศ ได้เลือกตั้งเขตเดียวเบอร์เดียว และแบบบัญชีรายชื่อ ทำไมไม่หาทางแก้ไข

^{๓๔}“ชท.ยืนยันต้องประชามติ สวท. “ประเวศ” ขวางแก้ไขรธน.,” แนวหน้า ๑๘ เมษายน
๒๕๔๒.

รัฐธรรมนูญ เพื่อให้เลือกตั้งได้เฉพาะแบบปาร์ตี้ลิสต์ ซึ่งถ้ามีคนไทยต่างแดนมาใช้สิทธิเลือกตั้งถึง ๘๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์ก็ให้แก้ไขให้เลือกตั้งเขตเดียวเบอร์เดียวต่อไป

ด้านนายชวน หลีกภัย^{๖๖} นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวว่า “จนถึงขณะนี้ยังไม่มีใครเสนอเรื่องขอแก้ไขรัฐธรรมนูญมาเพียงแต่ได้รับข้อมูลเบื้องต้นว่าคนไทยที่อยู่ต่างประเทศมาลงทะเบียนใช้สิทธิ น้อยมากแค่ ๑ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ค่าใช้จ่ายจะสูง แต่ยังไม่มีการเสนอมาเป็นทางการ” มีประเด็นว่าพรรคประชาธิปัตย์จะเสนอแก้ไขเองหรือไม่ นายชวน หลีกภัย ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า “ต้องดูรายละเอียดข้อเท็จจริงในแต่ละประเทศก่อน บางประเทศมีคนไทยน้อยแต่อยู่นานและทำมาหากินจริง ๆ บางประเทศมีคนไทยอยู่มาก แต่พำนักอยู่ระยะสั้นๆ และคิดว่ายังไม่ถึงเวลาเลือกตั้งจึงไม่มาลงทะเบียนหรือบางประเทศคนไทยไปอยู่แบบโรบินฮู้ดจึงต้องดูรายละเอียดอีกที และคงต้องดูว่าปัญหานี้อยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลือกตั้ง”

- วุฒิสภาของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

สำหรับประเด็นในเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายทวี สุภธีระ^{๖๗} ได้เสนอให้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยให้เหตุผลว่าในประเทศไทยมีคนที่ยังจบปริญญาตรีไม่ถึง ๒๐ เปอร์เซ็นต์

รวมทั้ง จากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๖๘} ได้เสนอให้ตัดหลักการเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อันเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนที่จะสมัคร

^{๖๖} “ไฟเขียวดำรา ๑๔ ตุลา” ใครสั่งมา”บอกให้ชัด,” เดลินิวส์ ๑๔ เมษายน ๒๕๔๒.

^{๖๗} ทวี สุภธีระ, “แก้รัฐธรรมนูญเพื่อใคร,” ผู้จัดการ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕, หน้า ๑๘.

^{๖๘} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๓.

รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงสมควรตัดความใน (๓) ของมาตรา ๑๐๗ ออกทั้งหมด

- ระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ พลดำรงเอก วาสนา^{๓๕} ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอจะรับเป็นเจ้าภาพในการเสนอแก้ไขกฎหมาย ทั้งในส่วนของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เหตุผลเพราะกฎหมายที่เป็นอยู่ยังไม่เอื้ออำนวยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยประเด็นที่จะขอแก้ไขคือ มาตราที่ว่าด้วยการสังกัดพรรค ๕๐ วัน ของผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยข้อความเหล่านี้ไม่สามารถไปแก้ไขในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญเท่านั้น

จากกรณีดังกล่าวมีนักการเมือง นักวิชาการ ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ อย่างหลากหลาย ดังนี้

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย^{๓๖} โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขประเด็นนี้ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเหตุผลว่าประเด็นนี้ยังไม่ได้บังคับใช้เพราะอยู่ในระยะยกเว้น จึงจะควนสรุปว่าไม่มีประโยชน์หรือจะต้องแก้ไขคงไม่ได้

นายอุทัย พิมพ์ใจชน^{๓๗} ประธานรัฐสภาในขณะนั้น ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นนี้เช่นกัน โดยมีเหตุผลว่า “การแก้ไขทำได้ง่ายมาก แต่ยังไม่เห็นว่ามีผลจำเป็น”

นอกจากนี้ นายอุทัยยังแสดงเหตุผลต่อว่า “ส่วนที่นักวิชาการบอกว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นต้องเข้าใจคำว่าสิทธิเสรีภาพกับกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน คนที่นำมาอ้างเพราะต้องการย้ายพรรคถือเป็นปัญหาส่วนตัวของนักการเมืองไม่ใช่ปัญหา

^{๓๕}“กกด.เตรียมเสนอแก้รธน.” คมชัดลึก ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

^{๓๖}“ปชป.ชี้เสนอแก้รธน. ไม่ใช่หน้าที่กกด.” กระแสออนไลน์ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

^{๓๗}“อุทัย เชื่อ ๕๐ วัน ห้ามส.ส.ย้ายพรรค,” ไอ.เอ็น.เอ็น ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.

ของพรรคการเมืองและบางทีความเห็นของนักวิชาการที่ออกมาสนับสนุนก็เป็นมุมมอง
ของนักวิชาการ ซึ่งไม่ได้มองแบบนักพัฒนาการเมือง”

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร^๒ ประธานวุฒิสภาขณะนั้น กล่าวถึงเรื่องการเสนอ
แก้ไขรัฐธรรมนูญว่า “การจะแก้ไขต้องพิจารณาว่าเพื่อประโยชน์ของชาติ ประชาชนหรือ
ฝ่ายการเมือง ส่วนตัวเห็นว่ามิได้อยู่หลายประเด็นที่ต้องแก้ไขซึ่งคณะกรรมการของ
วุฒิสภากำลังศึกษาและรวบรวมอยู่และขณะนี้ก็มีเรื่องต่าง ๆ รอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
กว่า ๒๐๐ เรื่อง ก็คิดว่าสมควรที่จะพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ”

นายเคโซ สวานานนท์^๓ อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ไม่เห็นด้วยกับ
คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยให้เหตุผลว่า “การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งออกมา
ประกาศเป็นเจ้าภาพแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเรื่องการสังกัดพรรคของสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ๕๐ วัน ไม่ใช่หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่รู้ว่าไปเกี่ยวข้องกับ
การเลือกตั้งตรงไหน อีกทั้งหลักการนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วยและ
เสนอว่าสิ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจะแก้ก่อนที่จะเป็นผู้นำในการแก้กฎหมาย
คือ การแก้ไขระเบียบวิธีปฏิบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือประกาศของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งเพราะหากมีการเสนอประเด็นแก้ไขรัฐธรรมนูญมันยากที่จะ
ควบคุมการเสนอประเด็นอื่นไปด้วย” ในประเด็นดังกล่าวมีนักการเมืองสนับสนุน
ข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังนี้

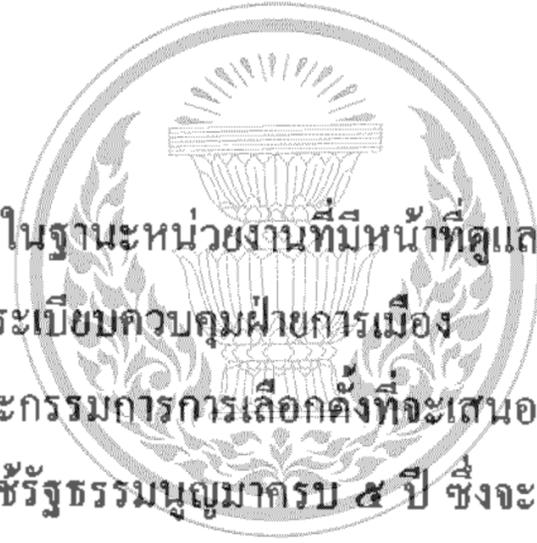
นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ^๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทยในขณะนั้น
สนับสนุนการขอเป็นเจ้าภาพแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว โดยมีเหตุผลการ
สนับสนุนดังนี้

๑. การออกมาเสนอตัวของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นความกล้ามากกว่า
องค์กรอิสระอื่นๆ กรณีการเสนอแก้ไขประเด็นการประชุมสภาภายใน ๓๐ วัน หรือ
ประเด็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง ๕๐ วันนั้น

^๒“ก๊วยโผล่ฟอกร่างขาวผ่อง,” เดลินิวส์ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.

^๓“รุมค้านกต.แก้รธน.ซีรับลูกฟวง-ใบสั่งการเมือง,” คมชัดลึก ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

^๔เรื่องเดียวกัน

มีความเกี่ยวข้อง โดยตรงกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลคุณสมบัติรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมถึงออกระเบียบควบคุมฝ่ายการเมือง

๒. การดำเนินการดังกล่าวเป็นสิทธิของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเสนอแก้ไขกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓๖ ในวาระที่ใช้รัฐธรรมนูญมาครบ ๕ ปี ซึ่งจะเสนออะไรก็ได้และไม่ได้ได้อยู่ได้อาณัติใคร

๓. หากสงสัยถึงสิทธิดังกล่าวก็สามารถตรวจสอบได้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นองค์กรอิสระหนึ่ง ที่มีสิทธิจะเสนอแก้ไขปัญหาการทำงานต่อสภาผู้แทนราษฎร

นายเสรี สุวรรณภานนท์^{๔๔} สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในประเด็นนี้ โดยให้เหตุผลว่า ข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะให้แก้ไขการสังกัดพรรคการเมือง ๕๐ วันนั้น ขณะนี้ยังไม่ควรที่จะรีบเร่งแก้ไขในจุดนี้ขอให้อีกสักระยะหนึ่ง ขอให้การเลือกตั้งใหญ่ผ่านไปอีกครั้งหนึ่งก่อน และนำปัญหาและอุปสรรคนั้นมาคู่อีกครั้งหนึ่ง

นายสมพงษ์ สระกวี^{๔๕} สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสงขลา เห็นด้วยกับการขอให้แก้ไขในประเด็นนี้ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เหตุผลคือ รัฐบาลไม่ได้ปฏิรูปการเมืองตามที่ประชาชนคาดหวังไว้ และภาพการเมืองที่ปรากฏในปัจจุบันกลายเป็นระบบพรรคที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในอาณัติ จนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องหาทางแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ย้ายพรรคการเมืองภายใน ๕๐ วันก่อนการเลือกตั้งให้ได้

หลังจากมีนักวิชาการออกมาวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นกันอย่างแพร่หลาย ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ออกมาปฏิเสธไม่ได้เป็นองค์กรที่คิดแก้ไขประเด็นนี้

^{๔๔}“รุมค้านกกค.แก้รธน.ซีรับลูกพ่วง-ใบสั่งการเมือง,” *คมชัดลึก* ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

^{๔๕}“สภาสูงชำแหละ ๒ ปีรัฐ “ประสิทธิ์” แฉส.ป.ก.ทุจริตคอมฯัดคณน,” *กรุงเทพธุรกิจ* ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖.

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ^{๔๓} ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งกล่าวชี้แจงถึงกรณีที่ประกาศว่าจะรับเป็นเจ้าภาพเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญว่า “ขอยืนยันว่าไม่ได้มีความคิดที่จะเสนอแก้ไขเรื่องการสังกัดพรรค ๕๐ วัน เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องของการเมืองไม่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง” และกล่าวว่าใช้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสนแต่แก้ไขกฎหมายเท่านั้น เพราะในขณะนี้กำลังเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ในคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงแก้ไขระเบียบที่เป็นปัญหาของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ทั้งนี้เมื่อวันที่ ๒๓-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดสัมมนาขึ้นประกอบด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดและผู้อำนวยการคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการสัมมนาให้ความรู้และเตรียมความพร้อมในการเข้าดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยจะมีการระดมความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วยและมีมติเห็นชอบให้มีการระดมแนวคิดในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แม้ที่ผ่านมาคณะทำงานในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นที่ไม่สมควรแก้รัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับผลสรุปของการประชุมสัมมนาขององค์กรอิสระ ๓ หน่วยงาน ที่มีสิทธิในการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้ง เหตุผลก็เนื่องจากยังไม่ครบทุกมาตรา แต่เห็นควรให้ทั้ง ๓ องค์กร ศึกษาว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่แต่ละองค์กรมีข้อบกพร่องและต้องปรับปรุงให้สอดคล้องรวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ^{๔๔}

^{๔๓}“กกด.พลิกถิ่นแก้รธน.ปิดเสนอปลดล็อก ๕๐ วัน,” *คมชัดลึก* ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

^{๔๔}“กกด.ระดมมันสมองแก้รธน.,” *ไทยรัฐ* ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

การคำนวณคะแนนเสียงขั้นต่ำเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๔๖} ได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง ว่าด้วยการคำนวณคะแนนเสียงขั้นต่ำเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำของการคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสามของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ

อายุของสภาผู้แทนราษฎร

นายลิจิต ธีรเวคิน^{๔๗} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย ในฐานะประธานคณะทำงานฝ่ายกฎหมายของพรรคไทยรักไทยไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะจำกัดให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งได้ ๒ สมัย โดยมีเหตุผลว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งตัวแทนของปวงชนในการใช้อำนาจก็คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับอำนาจอย่างแท้จริงจากประชาชนให้เข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติและเลือกฝ่ายบริหาร เพราะถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน

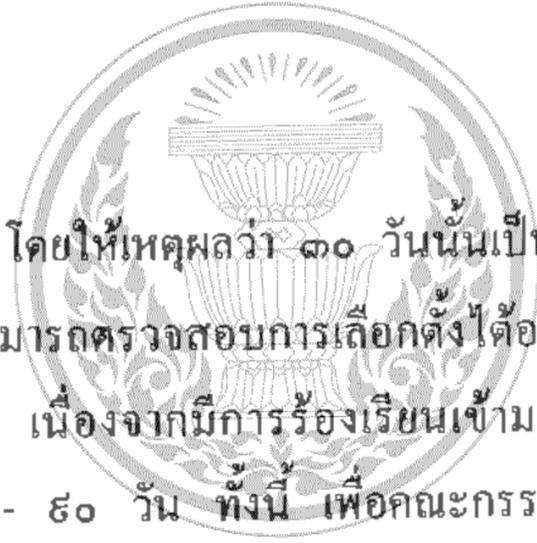
การเรียกประชุมรัฐสภา

สำหรับประเด็นการเรียกประชุมสภาครั้งแรกนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ออกมาเสนอตั้งนี้ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ^{๔๘} ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในขณะนั้น ได้เสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะประเด็นการกำหนด

^{๔๖} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๑๓.

^{๔๗}“ทรท.รุมจวกกกค.เสนอจำกัดสิทธิ์ส.ส.” มติชน ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.

^{๔๘}“แก้เลือกตั้งซ้ำซาก,” ไทยรัฐ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

ให้มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน โดยให้เหตุผลว่า ๓๐ วันนั้นเป็นช่วงเวลาที่สั้น ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถตรวจสอบการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้การรวบรวมหลักฐานไม่ทัน เนื่องจากมีการร้องเรียนเข้ามามากทุกเขตเลือกตั้งจึงอยากให้ขยายเวลาออกไป ๖๐ - ๕๐ วัน ทั้งนี้ เพื่อคณะกรรมการเลือกตั้งจะได้เฟิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งเลือกตั้งใหม่หากพบว่าการทุจริตเลือกตั้งซึ่งจะตัดปัญหาการต้องมาประกาศเฟิกถอนสิทธิเลือกตั้งในภายหลังและต้องเรียกเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าชดใช้ในการทำให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่

รวมทั้งประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังเสนอวิธีการต่อว่า หากปรากฏหลักฐานอันเชื่อว่าผู้ได้รับเลือกตั้งมาด้วยคะแนนสูงสุดทุจริตเลือกตั้งก็จะเลื่อนคนที่ได้รับคะแนนลำดับถัดไปซึ่งตรวจสอบแล้วพบว่าไม่มีการทุจริตเลือกตั้งขึ้นมาเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งแทน แต่มีเงื่อนไขว่าผู้ันต้องได้คะแนนเกินกึ่งเปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

นอกจากนั้น ยังมีปัญหาที่คือการยุบพรรค การรวมพรรค การถอนหนังสือรับรอง การลงสมัครหรือเงื่อนไขเวลาการกระทำผิด ซึ่งจะต้องว่ากันให้ชัดเจน เพราะเมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดเอาไว้ชัดเจนก็จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งหลายฝ่ายได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับท่าทีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ประกาศเป็นเจ้าภาพในการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญโดยหวังว่าจะตกเป็นเครื่องมือให้กับฝ่ายการเมืองหากไม่สามารถคุมประเด็นได้และให้เหตุผลว่า การขยายเวลาการเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกจาก ๓๐ วัน เป็น ๕๐ วัน นั้นเป็นเหตุให้การเลือกนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งรัฐบาล ตามมาตรา ๒๐๒ เน้นช้าออกไปด้วย

จำนวนสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ จากกรณีที่พลตรี มนูญกฤต รูปขจร นำเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๑ ที่เสนอจะให้วุฒิสภาจับสลากออกไปครึ่งหนึ่งเมื่อหมดวาระ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาต่ออีกสมัย โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความต่อเนื่องในการทำงาน^{๔๒} ซึ่งในกรณีดังกล่าว นายสามารถ แก้วมีชัย^{๔๓} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย พรรคไทยรักไทยไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่า “คนเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่างานที่วุฒิสภามีลักษณะเป็นขึ้น ๆ เช่น การถอดถอน การแต่งตั้ง และวุฒิสภาไม่ได้ทำงานค้ำน โขบายจึงไม่ต้องอาศัยความต่อเนื่อง รวมทั้งผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีวัยวุฒิและคุณวุฒิสองกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเหลือผู้มีประสบการณ์มาทำงานเพราะเห็นว่าวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี ถือว่านานเกินพอแล้ว ซึ่งหากมีการแก้ไขเชื่อว่าจะเป็น การโยนหินถามทางนำไปสู่การแก้ไขให้สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ถึง ๒ วาระ”

ส่วนนายกำพล ภู่มณี^{๔๔} สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดปราจีนบุรี ได้สนับสนุนพลตรี มนูญกฤต รูปขจร ดังนี้ “เรื่องนี้เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นมาจากการไปดูงานที่คณะกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการอัยการอิสระของวุฒิสภาและมีการพูดคุยในประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเตรียมเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ เช่น การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่ง ๒ สมัยติดกัน คนจึงยกเรื่องการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาขึ้นมาพิจารณาด้วย ซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัวไม่ใช่

^{๔๒}“วุฒิสันชักฟอก “มนูญกฤต”เปิดเกมโล่งกลางสภา,” แนวหน้า ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.

^{๔๓}“ส.ส. “ไทยรักไทย” ร่วมวงถล่มมนูญกฤต “อ่วม” ยังมีแผนแก้รธน.เอาใจสมาชิกวุฒิสภา,” มติชน ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.

^{๔๔}“ส.ป.ก.พ่นพิษ! นายกฯสั่งตั้งอธิบดีสภาวุฒิสภาทยอยถอนชื่อออก “มนูญกฤต”,” มติชน ๑๒ เมษายน ๒๕๔๖.

ความเห็นของวุฒิสภาเพราะต้องการให้วาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภามีการเหลื่อมเวลากันไม่ใช่ยกทีมเข้า-ออก ที่เดียว โดยเสนอทางออกว่าอาจมีการจับสลากก็ได้”

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์^{๔๔} อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวแสดงความเห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อยุบวุฒิสภาว่า “เป็นความคิดที่ถูกต้อง” โดยให้เหตุผลว่าวุฒิสภาในประเทศไทยก็ใช้ขุนนางที่มีบรรดาศักดิ์มากรองกฎหมายเมืองไทยควรยกเลิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งและหันไปใช้ระบบแต่งตั้งเหมือนเดิม การเลือกตั้งครั้งหน้าก็ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาลาออกไปสังกัดพรรคเพื่อที่จะลงเลือกตั้งมีการเอนเอียงสังกัดพรรคการเมืองด้วยกันหมด

นายบรรหาร ศิลปอาชา^{๔๕} หัวหน้าพรรคชาติไทย กล่าวถึงการเรียกร้องให้กลับไปใช้วิธีแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนการเลือกตั้งนั้นไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลเพราะการแต่งตั้งอาจสร้างปัญหามากขึ้น ถ้าจะแก้ไขรัฐธรรมนูญจริงควรแก้ไขให้สมาชิกวุฒิสภาหาเสียงได้ก็พอ การหาเสียงคือคำยืนยันต่อประชาชน

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ^{๔๖} ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นที่จะเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญประเด็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยเปลี่ยนจากการเลือกตั้งที่ให้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งมาเป็นการแบ่งเขตเลือกตั้งตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มีอยู่เป็นระบบวันแมนวันโหวต และจำนวนสมาชิกวุฒิสภายังมี ๒๐๐ คนเท่าเดิม เหตุผล คือ

๑. วิธีดังกล่าวจะทำให้การควบคุมการเลือกตั้งง่ายขึ้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความใกล้ชิดผู้สมัคร

๒. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งซ่อม”

^{๔๔}“องค์กรกษัตริย์ นายก ออกโรงอัดขั้ว ธีรยุทธ ออกติแถมตฤศ,” เดลินิวส์

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖.

^{๔๕}“ประเมิน “มบุญกฤศ” เม้นที่ผลงาน,” ไทยรัฐ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖.

^{๔๖}“แฉรีด ๒๐ ล. “อชก.กาดาร์” โขงส.ว.เหนือ,” มติชน ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร^{๔๔} ประธานวุฒิสภา กล่าวถึงกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้แก้ไขเขตเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภา จากกำหนดให้ทั้งจังหวัดเป็นเลือกตั้งแบบแบ่งเขตว่า ต้องดูเหตุผลของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะดีก็ได้ อย่างไรก็ตาม ต้องดูว่ารัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งต้องยึดรัฐธรรมนูญเป็นหลัก ที่กำหนดจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และถ้าจะมีการแก้ไขจริงตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องแก้รัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่ สำหรับเหตุผลของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องการลดค่าใช้จ่าย ก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณา เพราะประหยัดและควบคุมการเลือกตั้งได้ง่ายกว่า อย่างไรก็ตามเกรงว่าถ้าแก้ไขให้เขตเลือกตั้งลดลงแล้ว หากสังคมยังเป็นเช่นนี้ถึงแก้ไขไปก็ไม่มีความหมาย เพราะนายทุนและผู้มีอิทธิพลจะได้เปรียบ

นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์^{๔๕} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ กล่าวถึงกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอแก้รัฐธรรมนูญการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งว่า ไม่ว่าจะระบบเลือกตั้งระบบไหนก็มีทั้งจุดอ่อนจุดแข็ง แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นอย่างไรก็อยู่ในฐานะที่จะรวบรวมความเห็นทั้งหมดนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ ส่วนจะแก้รัฐธรรมนูญได้หรือไม่ท้ายสุดขึ้นอยู่กับรัฐบาลว่าจะต้องการให้เดินไปในทิศทางใด อย่างไรก็ตามคงต้องฟังเหตุผลเพิ่มเติมจากคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยว่าเป็นอย่างไร แต่ถ้าเจตนารมณ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องการจัดการซื้อเสียงก็เป็นเรื่องที่น่าสนับสนุนเพราะการซื้อเสียงเป็นภัยอันตรายร้ายแรงที่สุดและเป็นตัวทำลายประชาธิปไตย แต่ก็ไม่มีระบบไหนจะสมบูรณ์แบบร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ว่าจะการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตหรือทั้งเขตก็มีจุดอ่อนจุดแข็งทั้งสิ้น

^{๔๔}“มนูญกฤต เตือน กกต.แก้ไขเขตเลือกตั้งชัด รธน.,” คมชัดลึก ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖.

^{๔๕}“กกต.แก้ไขเขตเลือกตั้งส.ว.ค้าน “มนูญกฤต”ยื่นต้องยึดรธน.,” สยามรัฐ

นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล^{๖๐} สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย ไม่เห็นด้วยกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเห็นชอบแก้ไขกฎหมายกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเพื่อประหยัดงบประมาณ ในกรณีที่ต้องเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลงและเตรียมเสนอเรื่องดังกล่าวต่อ คณะรัฐมนตรีว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม จัดการกับการซื้อเสียง การแบ่งเขตเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภาจึงขัดหลักการรัฐธรรมนูญซึ่งจะทำให้เขตการเลือกตั้งเล็กลง การซื้อเสียงทำได้ง่ายขึ้นและได้ไม่คุ้มเสีย

นายเสรี สุวรรณภานนท์^{๖๑} สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากจะทำให้มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งควบคุมไม่ได้ แต่หากจะแบ่งเขตก็ควรทำเฉพาะจังหวัดใหญ่เท่านั้น โดยแบ่งเป็นเขตเล็ก ไม่ใช่เขตย่อย

ส่วนในกรณีประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยให้เหตุผลว่าจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้น

นายคณิน บุญสุวรรณ^{๖๒} อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ไม่เห็นด้วยเช่นกัน โดยให้เหตุผลดังนี้

๑. การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพียงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมเป็นเหตุผลที่ไม่เพียงพอ เป็นการเปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์และปรัชญาของการมีสมาชิกวุฒิสภาในระบบการเมืองไทย

^{๖๐}“ทรท.รุมจวกกกต. เสนอกำจัดสิทธิส.ส.” มติชน ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.

^{๖๑}“อดีต สสร.ค้านแบ่งเขตเลือกตั้ง ส.ว.” คมชัดลึก ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๖.

^{๖๒}“อดีต สสร.ชี้เลือกส.ว.แบ่งเขต เปิดช่องพรรคใหญ่โละส.ส.แก่,” สยามรัฐ

Digital Object
National Assembly Library

๒. การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จะเป็นการเปิดช่องให้บรรดานักการเมือง นายทุนและผู้มีอิทธิพลเข้าไปจับจองแบ่งเขตกันเป็นสมาชิกวุฒิสภาจนเต็มพื้นที่ ทั้ง ๒๐๐ คนไม่เว้นแม้แต่กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ปรัชญาและโครงสร้างตลอดจนภาพลักษณ์ของวุฒิสภาต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง จนมีสภาพไม่ผิดอะไรกับ “ร่างทรง” ของนักการเมือง

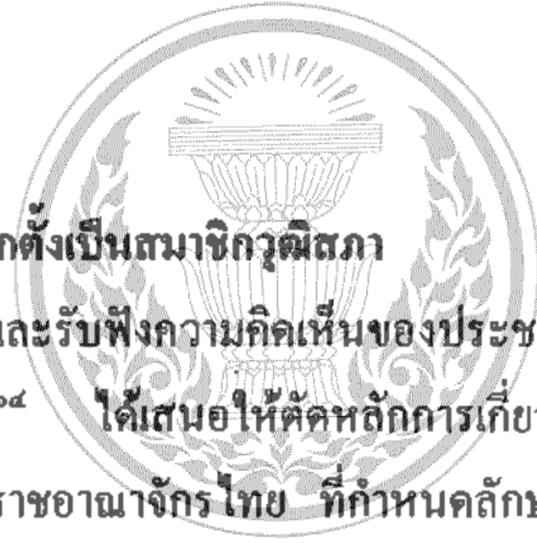
๓. การเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แต่บังเอิญไปสนองและสอดคล้องกับกระแสความต้องการของพรรคการเมืองใหญ่ที่อยากจะปลดระวางนักการเมืองอาวุโสที่เคยมีบุญคุณกับพรรค แต่ไร้ประโยชน์ต่อการเมืองใหม่ของพรรคและไม่ทราบว่าจะนำคนเหล่านี้ไปไว้ที่ใด ถ้าสามารถจัดส่งคนเหล่านั้นไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ ก็จะเป็นพวกคอยช่วยเหลือปกป้องรัฐบาล

นายโคทม อาริยา^{๒๓} อดีตกรรมการการเลือกตั้ง ไม่เห็นด้วยเช่นกันกับกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบันมีแนวคิดแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อประหยัดงบประมาณในกรณีที่ต้องเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยมีเหตุผลว่า

๑. เหตุผลที่กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เนื่องจากต้องการได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นอิสระทางความคิดให้มากที่สุด ไม่มีความเกี่ยวข้องกับแบบการรวมกลุ่มของพรรคการเมือง

๒. การรวมกลุ่มแบบพรรคการเมืองก็เพื่อต้องการเข้าไปมีอำนาจรัฐหรืออำนาจในการบริหารประเทศ แต่สมาชิกวุฒิสภาต้องการให้มีเพียงอำนาจการตรวจสอบ จึงต้องแยกออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการรวมกลุ่มแบบนักการเมืองอย่างชัดเจน โดยใครลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรค ส่วนใครสมัครสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่สังกัดพรรค ดังนั้น หากเรามาแบ่งเขตให้เล็กลงเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คงหนีไม่พ้นที่จะต้องมีการรวมกลุ่มแบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

^{๒๓}“โคทมค้านแก้รธน.แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา,” บ้านเมือง ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖.

ลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๖๔} ได้เสนอให้คัดหลักการเกี่ยวกับความในมาตรา ๑๒๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคล มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในกรณีที่ เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาคราวก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการจำกัดสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่ไม่สามารถรับเลือกตั้งได้อีก นอกจากนี้ยังเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ไม่สามารถลงคะแนนเสียงให้กับบุคคลที่ตนชื่นชอบได้ จึงสมควรตัดความใน (๓) ของมาตรา ๑๒๖ ออกทั้งหมด

และจากการสัมมนาวุฒิสภา^{๖๕} ที่โรงแรมกรีนเนอร์รี่เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๒ กันยายน ๒๕๔๖ ที่ผ่านมา ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมปัญหาการทำงานของวุฒิสภาในแต่ละด้านเพื่อนำมาแก้ไข โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ เรื่องบทบาทการพิจารณากฎหมายและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งนายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา สรุปสาระสำคัญในการสัมมนาครั้งนี้ว่า ที่ประชุมได้ระดมความเห็นถึงประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

โดยพบว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีปัญหาและข้อบกพร่อง จึงมีมติเห็นควรให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยนำประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมมนาครั้งนี้ไปรวมกับการสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ ๖-๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ “คณะทำงานจะนำผลสรุปจากการสัมมนาดังกล่าวมากำหนดประเด็นสำคัญที่เป็นวิกฤติของการใช้รัฐธรรมนูญอีกครั้ง เพื่อเสนอให้สมาชิกวุฒิสภา ร่วมกับสมาชิก

^{๖๔}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๐๗.

^{๖๕}“ถกแก้รัฐธรรมนูญส.ว. ขอสังกัดพรรค,” กรุงเทพธุรกิจ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖.

สภาผู้แทนราษฎรเสนอญัตติเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นที่มีความสำคัญ” ประธาน คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา จึงเสนอประเด็นให้มีการแก้ไข ดังนี้ ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๖(๑) ที่ห้ามสมาชิกวุฒิสภาลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป

Digital Object
National Assembly Library

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง^{๖๖} สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถสังกัดพรรคการเมือง รวมถึงสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเหตุผลคือเนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้ระบบการตรวจสอบอ่อนแอลง ดังนั้น หากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าวไม่จำเป็นที่จะต้องให้มีสมาชิกวุฒิสภาอีกต่อไป เพราะการที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนถูกครอบงำโดยฝ่ายการเมืองจึงน่าจะแก้ไขในเรื่องนี้มากกว่า

นายคำรง พุฒตาล^{๖๗} สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร เสนอว่าหากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่น่าละอาย ซึ่งเหตุผลที่ไม่เห็นด้วยคือ เพราะจะถูกมองว่าทำเพื่อประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนรวม ทั้งนี้เห็นว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระ ๖ ปี และห้ามดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดกันเหมาะสมแล้ว เนื่องจากไม่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาทำงานที่มุ่งแต่จะหาเสียงกับประชาชนเพื่อให้ได้กลับมาได้รับเลือกตั้งอีก

^{๖๖}กรมประชาสัมพันธ์, “สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับการเสนอแก้ไข รธน. ให้ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองและลงสมัครรับเลือกตั้งต่อได้,” ๑๓ กันยายน ๒๕๔๗.

^{๖๗}เรื่องเดียวกัน

วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๒๔} ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งโดยมีกำหนดคราวละหกปี แต่มีการเลือกตั้งจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดทุกสามปี หรือมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลื่อมกัน และสามารถดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันได้

วุฒิสภามีอำนาจหรือไม่มีอำนาจ ในการยับยั้งและตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอชื่อให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติด้วยคะแนนเสียง ๗ ต่อ ๒ ว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจยับยั้งหรือตรวจสอบประวัติของบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะตัดสินไปแล้วเช่นนี้ จึงเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ขัดกันโดยประธานวุฒิสภามีความเห็นว่ แม้วุฒิสภาจะไม่มีอำนาจยับยั้งตัวบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอแต่ก็มีอำนาจที่จะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบประวัติและความประพฤติของผู้ที่ถูกเสนอชื่อตามมาตรา ๑๓๕ และแนบประวัติและความคิดเห็นถวายคำแนะนำต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ส่วนที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อย่างไร ก็สุดแต่พระราชวินิจฉัย ส่วนประธานศาลฎีกาเห็นว่าถ้าวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบเป็นการภายในก็เป็นเรื่องของวุฒิสภา แต่จะยับยั้งไม่เสนอชื่อบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอมาได้ โดยคำกล่าวของประธานศาลฎีกาไม่ระบุว่าการตรวจสอบประวัติและความประพฤติเป็นการภายในของวุฒิสภานั้น จะสมควรใช้เป็นข้อมูลในการถวายความคิดเห็นประกอบรายชื่อที่ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยหรือไม่

^{๒๔} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๒๑.

ความคิดเห็นที่ขัดกันในเรื่องนี้ น่าจะเกิดจากการที่ไม่รู้ว่าสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนาอย่างไรที่เขียนรัฐธรรมนูญไว้แต่เพียงว่า วุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบผู้ถูกเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่เพียง ๒ สาขา เท่านั้น คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์เท่านั้น ไม่ได้รวมผู้ที่ศาลฎีกาเสนอชื่อมาด้วยและรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้เขียนไว้ให้ชัดเจนว่า เมื่อศาลฎีกาเสนอชื่อมาแล้ว วุฒิสภาก็ต้องเห็นด้วยและนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายโดยคัดค้านไม่ได้ ทำให้วุฒิสภาคิดว่าตัวเองมีอำนาจที่จะพิจารณาเสนอหรือไม่ก็ได้ หากพิจารณาได้แล้วถ้าวุฒิสภามีหน้าที่เพียงแค่รับรายชื่อจากศาลฎีกาแล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งเท่านั้น^{๖๕}

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๖๖} ได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๘ (๑) ว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่

^{๖๕}“เจตนาของรัฐธรรมนูญ,” แนวหน้า ๑๑ มกราคม ๒๕๔๑.

^{๖๖}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๐.

สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคนและอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คนเป็นกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓๗ ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนห้าคนเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่มีเหตุทำให้ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง แต่มีกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ครบองค์ประกอบตามวรรคหนึ่งหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ แต่ทั้งนี้ กรรมการเท่าที่มีอยู่ดังกล่าวจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งทั้งหมด

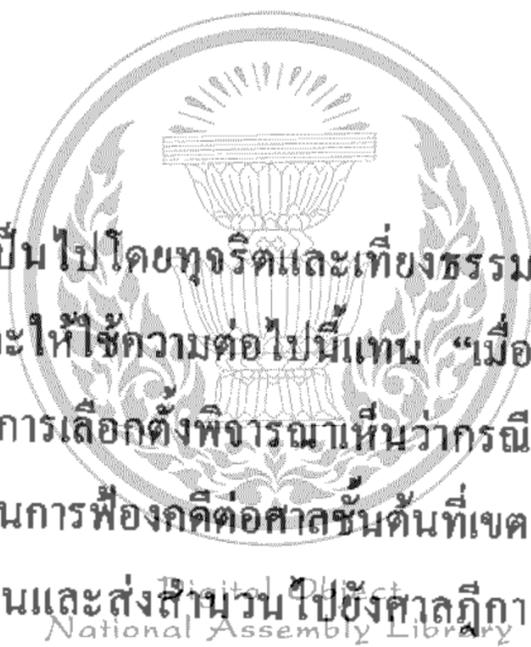
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๑๖} ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๕ ว่าด้วยอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้สามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด หน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ศาลอุทธรณ์ แผนกคดีเลือกตั้ง หรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ได้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงในกรณีการเลือกตั้ง

^{๑๖}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๗.

หรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปได้โดยทุจริตและเที่ยงธรรม โดยให้ยกเลิกความในวรรคสอง ของมาตรา ๑๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว หากคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเห็นว่ากรณีในเรื่องใดมีมูล ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้นที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่และให้ศาลชั้นต้นดังกล่าวทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ศาลอุทธรณ์แผนกคดีเลือกตั้งหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีเลือกตั้งแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น”

การให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

คณะทำงานพิจารณากลับกรองและสังเคราะห์ประเด็นปัญหาจากผลการประชุมสัมมนาประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๔๘^{๗๒} ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มาตรา ๑๔๕ (๕) เพียงมาตราเดียว อันเป็นกรณีเกี่ยวกับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่น เพื่อลดภาระของคณะกรรมการการเลือกตั้งและเป็นการกระจายอำนาจให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้ทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

^{๗๒}“ยื่นแก้รธน.มอบคาบกกค.จังหวัด,” ข่าวสด ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘.

ส่วนที่ ๕
บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๓๓} ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามมาตรา ๑๗๐ โดยลดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ เหลือจำนวนไม่น้อยกว่าสามหมื่นคน และงานวิจัยจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{๓๔} ได้เสนอให้มีการกำหนดให้มีกระบวนการคุ้มครองร่างกฎหมายที่ประชาชนเป็นผู้เสนอแนะในขั้นตอนการพิจารณาของรัฐสภา ทั้งในของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยต้องมีการบัญญัติให้ตัวแทนของกลุ่มประชาชนที่เสนอร่างกฎหมาย สามารถเข้าไปมีส่วนในการพิจารณาชี้แจง ร่างกฎหมายของตนในรัฐสภาได้

เงื่อนไขการยื่นญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากกร^{๓๕} ได้เสนอให้มีการลดเงื่อนไขจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยื่นญัตติในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีลงให้เหลือหนึ่งในห้าก็น่าจะเพียงพอ และเสนอให้มีการแก้ไขมาตรา ๑๘๕ ดังนี้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่

^{๓๓}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๔.

^{๓๔}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, สรุปผลงานวิจัย, ๒๕๔๕.

^{๓๕}สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากกร, ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย), ๒๕๔๘. หน้า ๒๐๓.

มือของผู้แทนราษฎรมีสสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี...”

และจากการอภิปรายทางวิชาการเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ : ฝ่ายค้านการเมืองไทย จริงหรือ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๘ นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์^{๑๖} ได้ให้ข้อเสนอว่า ต้องการให้ระบบการตรวจสอบมีความเข้มแข็ง โดยให้ฝ่ายค้านสามารถยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี โดยกำหนดสัดส่วนการเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในสัดส่วนที่เท่ากันนั่นคือ ใช้เพียงหนึ่งในสิบ ในการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ - ๑๘๖ กรณีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีต้องใช้สัดส่วนไม่น้อยกว่าสองในห้า และสำหรับการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลต้องใช้สัดส่วนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ทำให้อาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการตรวจสอบทำให้ระบบการตรวจสอบไม่มีความเข้มแข็ง

การอภิปรายไม่ไว้วางใจ

สุรพันธ์ ทับสุวรรณ^{๑๗} กล่าวในการประชุมเวทีความคิดและสรุปผลการประชุมประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองยิ่งขึ้น ว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ ขัดกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาที่ใช้หลักถ่วงดุลแห่งอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ

^{๑๖}จรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์, การแก้ไขรัฐธรรมนูญ: ฝ่ายค้านการเมืองไทย จริงหรือ, (การอภิปรายทางวิชาการ : สถาบันพระปกเกล้า), ๕ กันยายน ๒๕๔๘.

^{๑๗}สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, ข้อเสนอประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ, (เอกสารประกอบการประชุมเวทีความคิดและสรุปผลการประชุมประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองยิ่งขึ้น : ชมรมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเครือข่ายองค์กรอิสระและสถาบันพระปกเกล้า, สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๘.

และฝ่ายบริหารที่มีการสมคูลหรือถ่วงดุลอำนาจกัน ดังนั้นจึงเสนอให้ยกเลิกความในตอนที่ ๓ ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ที่ว่าเมื่อได้เสนอญัตติเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้น ไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

และจากการศึกษาของสมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร^{๑๔} เรื่องการ กำหนดความชัดเจนในกรณีการยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี โดยสามารถอภิปราย พฤติการณ์ย้อนหลังของรัฐมนตรีได้นั้น พบว่า ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อให้เกิด ความชัดเจนในกรณีที่มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และรัฐมนตรีผู้นั้นพ้นจาก ตำแหน่งเดิมไปตำแหน่งใหม่ โดยอาจเพิ่มวรรคท้ายของมาตรา ๑๘๖ ว่า “รัฐมนตรีอาจ ถูกอภิปรายถึงพฤติกรรมย้อนหลังในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในวาระของสภาผู้แทน- ราษฎรได้”

อำนาจของคณะกรรมการ

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๑๕} ได้เสนอให้คณะกรรมการ มีอำนาจในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงแถลง ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้ ทั้งนี้ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๕ เพื่อให้ออกเป็น กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการเพื่อเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียก บุคคลใดมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น

^{๑๔} สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร, *ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน*, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อ ประชาธิปไตย), ๒๕๔๘. หน้า ๒๐๕.

^{๑๕} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของ คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการ ใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๐๓.

ส่วนที่ ๗

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

นวนน้อย ศรีรัตน์ และคณะ^{๕๐} ได้เสนอกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องและความเห็นชอบต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อวินิจฉัยบทบัญญัตินี้ มิได้มีการกำหนดให้ชัดเจนว่าเรื่องใดอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด ดังนั้น ควรกำหนดเขตอำนาจของแต่ละศาลให้ชัดเจน

การเสนอเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

นันทวัฒน์ บรมานันท์^{๕๑} กล่าวว่ากระบวนการตามมาตรา ๑๕๘ เป็นกระบวนการที่ให้อิสระแก่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่จะเสนอเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ซึ่งหากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอทุกเรื่องที่เป็นประเด็นตามมาตรา ๑๕๘ ไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองก็สร้างภาระให้กับศาลทั้งสองเป็นอย่างมาก ดังนั้น

^{๕๐} นวนน้อย ศรีรัตน์ และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖. หน้า ๕๖ - ๕๗.

^{๕๑} นันทวัฒน์ บรมานันท์, ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๑๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, แหล่งที่มา : http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_4.pdf สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ เวลา ๙.๐๐ นาฬิกา.

จึงสมควรจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อถ่วงดุลการเสนอเรื่องที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองโดยใช้รูปแบบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๘ โดยประกอบด้วย เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ทำหน้าที่วางเกณฑ์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๕๘ และถ่วงดุลคำร้องเรียนที่เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา ๑๕๘ ก่อนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะส่งต่อไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา ๑๕๘ จะช่วยให้การดำเนินการตามมาตรา ๑๕๘ เป็นไปได้ด้วยดีและสามารถจัดปัญหาเรื่องของอำนาจศาลไปได้

ส่วนที่ ๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{๒๖} ให้ความเห็นว่า เนื่องจากการเมืองภาคประชาชนยังขาดหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็ตามแต่ประชาชนที่เสียหายจากการรุกรานสิทธิและเสรีภาพไม่ได้รับหลักประกันหรือการคุ้มครองใดๆ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่มีระบบเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถร้องเรียนแก่องค์กรที่มีกำลังบังคับเพียงพอที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ กรณีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่มีอำนาจเพียงตรวจสอบรายงาน และให้ข้อเสนอแนะเท่านั้น ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่จะยับยั้งการกระทำของฝ่ายบริหารที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ยังมีอุปสรรคในการเข้าถึงการมี

^{๒๖}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, สรุปผลงานวิจัย, ๒๕๔๕. หน้า ๑๔๑ - ๑๖๒.

ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดังนั้น จึงควรเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยื่นเรื่องผ่าน “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ให้ได้สวนข้อเท็จจริงและยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดว่าละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือไม่ จึงต้องเพิ่มบทบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและขยายเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ขณะที่เฉลิมพงศ์ เอกเผ่าพันธุ์^{๔๓} ให้ความเห็นไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ โดยศาลรัฐธรรมนูญว่า ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้อำนาจแก่ประชาชนในการที่จะสามารถนำคดีฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ซึ่งในปัจจุบันประชาชนสามารถใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ๒ ช่องทาง คือ

(๑) ใช้ช่องทางตามมาตรา ๑๕๘ โดยผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(๒) ใช้ช่องทางตามมาตรา ๒๖๔ โดยผ่านศาลรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น จึงควรเพิ่มบทบัญญัติให้ประชาชนสามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลโดยตรงตามมาตรา ๒๐๐ ทวิ ได้ ดังนี้

มาตรา ๒๐๐ ทวิ “ในกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการกระทำหรือการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีลักษณะที่ไม่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิมนุษยชน โดยที่ผู้เสียหายไม่สามารถดำเนินการขอความช่วยเหลือโดยวิธีการอื่นใด หรือไม่อาจใช้กระบวนการทางศาลใดๆ ได้แล้ว ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด”

^{๔๓}เฉลิมพล เอกเผ่าพันธุ์, การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘. หน้า ๑๖๖-๑๖๘.

หมวด ๓
คณะรัฐมนตรี

วาระการดำรงตำแหน่งคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการพัฒนาการเมือง สภาผู้แทนราษฎร^{๑๑} ได้รับหลักการ
ข้อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่เสนอโดย รศ. ดร. ชีรภัทร เจริญสรรค์ ผู้ชำนาญการประจำ
คณะกรรมการ ให้มีการแก้ไขมาตรา ๒๐๑ เกี่ยวกับการจำกัดระยะเวลาการดำรง
ตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ที่ต้องดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกัน
หรือไม่เกิน ๘ ปี และจะกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีก เมื่อพ้นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว

การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

ฉัชชา คุณาทัณฑ์^{๑๒} ได้ศึกษาปัญหาการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กับผลกระทบต่อการปฏิรูประบบการเมือง
และให้ความเห็นว่าเนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของ
ประเทศไทยที่ได้กำหนดวิธีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี โดยกำหนดให้มีการลงมติเพื่อ
เลือกนายกรัฐมนตรีโดยเปิดเผยในสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
มีความเป็นอิสระโดยไม่ต้องผูกมัดตามมติของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด ทำให้เกิดผล
กระทบต่อความเข้มแข็งของพรรคการเมือง อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ
 อีกทั้ง สร้างความสับสนในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเป็นตัวแทน
ของปวงชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาเป็นอย่างยิ่ง การแต่งตั้ง
นายกรัฐมนตรีตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นการเปิดโอกาสให้ระบบ

^{๑๑} “นักวิชาการค้นแก้รัฐธรรมนูญเป็นนายกฯไม่เกิน ๒ สมัย ๘ ปี,” มติชน
๑๑ กันยายน ๒๕๔๗.

^{๑๒} “ฉัชชา คุณาทัณฑ์, ปัญหาการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๔๐ กับผลกระทบต่อการปฏิรูประบบการเมือง, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

นายทุนเข้ามาในระบบการเมืองง่ายขึ้น เป็นการสร้างอำนาจต่อรองผลประโยชน์และตำแหน่งทางการเมืองให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น จึงควรมีการเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ในส่วนที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมและใช้มาตรการทางกฎหมายสร้างวินัยให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถแยกภารกิจและบทบาทหน้าที่ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติและในฐานะสมาชิกพรรคการเมืองได้อย่างถูกต้องและชอบธรรม

การถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทของรัฐมนตรี

อัมมาร สยามวาลาและคณะ^{๖๖} เห็นว่าตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดการห้ามถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทของรัฐมนตรีนั้น มีจุดอ่อนที่สำคัญคือ เป็นการห้ามเฉพาะมิให้รัฐมนตรีถือหุ้น แต่มิได้ห้ามภรรยา บุตร หรือบุคคลใกล้ชิดอื่นๆ ถือหุ้นด้วย ทำให้รัฐมนตรีอาจเลือกที่จะโอนหุ้นส่วนที่ถือครองอยู่ให้กับบุคคลเหล่านี้ “ถือหุ้นแทน” ซึ่งจะเป็นการกระทำที่ผิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญที่ต้องป้องกันมิให้รัฐมนตรีคงไว้ซึ่งอำนาจในการบริหารจัดการกิจการของตนในระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อป้องกันปัญหาการทับซ้อนของผลประโยชน์ของธุรกิจส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวทำให้รัฐมนตรีเลือกที่จะโอนหุ้นให้บุคคลใกล้ชิดมากกว่าที่จะโอนหุ้นให้กับนิติบุคคลที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของนิติบุคคลดังกล่าวไว้ค่อนข้างจำกัด โดยกำหนดมิให้ผู้จัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีจะต้องไม่มีส่วนได้เสียกับรัฐมนตรี ไม่เป็นคู่สมรส เจ้าหนี้หรือลูกหนี้และ นิติบุคคลที่จะเข้ามาดูแลหุ้นของรัฐมนตรีต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วยตามมาตรา ๒๐๕

^{๖๖} อัมมาร สยามวาลาและคณะ, โครงการการเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐, (รายงานวิจัยชุดโครงการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖. หน้า ๓ - ๕.

ขณะที่สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ^{๘๗} เห็นว่าเป็นปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการหุ้นและหุ้นส่วนของรัฐมนตรี โดยกฎหมายมิได้บัญญัติให้ครอบคลุมไปถึงการถือหุ้นรัฐมนตรีด้วยรวมทั้ง ไม่มีบทบัญญัติกำหนดโทษทางอาญาในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขมาตรา ๒๐๕ ในเรื่องการห้ามถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน และการไม่คงไว้ซึ่งความเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนของรัฐมนตรีให้ครอบคลุมไปถึงคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรีด้วย

ส่วนความเห็นของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ^{๘๘} เห็นว่าการบัญญัติห้ามรัฐมนตรีผู้ถือหุ้นในกิจการต่างๆ เกินสัดส่วนหรือบริษัทที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยควรแก้ไขกฎหมายบัญญัติครอบคลุมถึงภรรยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดช่องโหว่ของผลประโยชน์ทับซ้อน ในขณะที่มีผู้เห็นคัดค้านว่าการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการปิดกั้นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในการบริหารธุรกิจแต่ต้องการทำงานเพื่อประเทศชาติ^{๘๙}

นอกจากนี้ มีผู้เสนอให้ลดทอนอิทธิพลของทุนนิยมทางสื่อ โดยห้ามนักการเมืองหรือธุรกิจขนาดใหญ่เป็นเจ้าของสื่อ หรือมีหุ้นส่วนในกิจการสื่อสารแม้เพียงร้อยละ ๑^{๙๐}

^{๘๗}สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ, รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์, ๒๕๔๖ หน้า ๓ - ๔, ๒๖๓ - ๒๖๔.

^{๘๘}“เปชป. ชุม โฆษกปฏิรูปการเมือง - แก๊รชน. ๕๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชักฟอกนายกฯ,” แนวหน้า ๑ กันยายน ๒๕๔๕.

^{๘๙}“รัฐมนตรีค้านแก้รัฐธรรมนูญห้ามเมีย ลูกถือหุ้น,” สยามรัฐ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๕.

^{๙๐}“การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันโรคภัยของระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยม,” ผู้จัดการรายวัน ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๘.

ข้อห้ามของคณะรัฐมนตรี

การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน ตามมาตรา ๒๐๔ สมยศ เชื้อไทย^{๑๖} เห็นว่าจะทำให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความห่างเหินกัน และเมื่อรัฐมนตรีที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน ถูกปรับออกจากความเป็นรัฐมนตรี ก็จะไม่มีความเห็นทางการเมืองเหลืออยู่เลย ซึ่งน่าจะเสียสายความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่สามารถจะนำมาพัฒนางานทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง

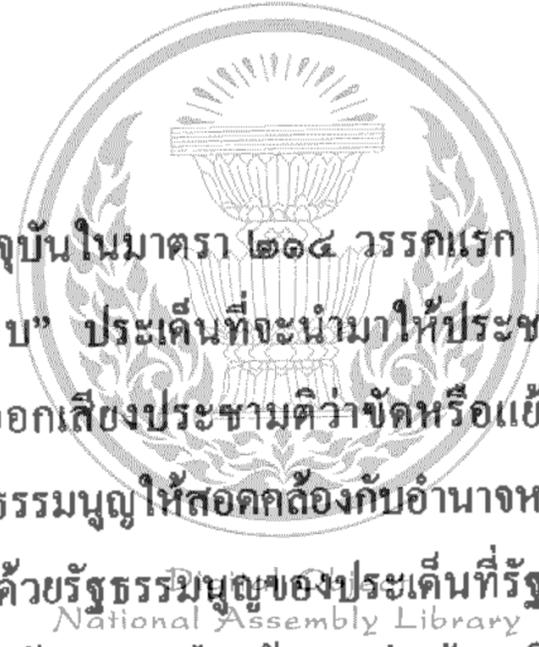
การออกเสียงประชามติ

จากการศึกษาวิจัยของนันท์วัฒน์ บรมานันท์^{๑๗} พบว่า การออกเสียงประชามติเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายหรือนโยบายสำคัญของประเทศและเป็นมาตรการสำคัญที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนทฤษฎีอำนาจอธิปไตยของปวงชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติไว้ในมาตรา ๒๑๔ โดยให้ประชาชนออกเสียงประชามติในกิจการเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชนและเป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีที่จะให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ซึ่งถ้อยคำในมาตรา ๒๑๔ มีความไม่ชัดเจนและเป็นถ้อยคำที่ “กว้าง” มาก อาจเกิดการออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้

ดังนั้น ควรสร้างระบบการตรวจสอบขึ้นมาใหม่ เนื่องจาก มาตรา ๒๑๔ มิได้วางกลไกการตรวจสอบเอาไว้ แต่ได้มอบให้เป็นดุลพินิจของรัฐบาลที่จะกำหนดประเด็นที่จะนำมาขอความเห็นประชาชนโดยไม่มี การตรวจสอบ หรือมีต้องผ่านความเห็นชอบ

^{๑๖}สมยศ เชื้อไทย, “ถึงเวลาต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญใหม่,” มติชน. ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘.

^{๑๗}นันท์วัฒน์ บรมานันท์, การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(พ.ศ.๒๕๔๐), แหล่งที่มา : http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_7.pdf
สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๑๕ นาฬิกา.

จากองค์กรใด ควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๒๑๕ วรรคแรก โดยเพิ่มบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญเข้าไป “ตรวจสอบ” ประเด็นที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และเพิ่มเติมบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของประเด็นที่รัฐบาลเห็นสมควรให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อมิให้เกิดขัดหรือแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับศาลรัฐธรรมนูญ หากฝ่ายบริหารต้องการให้การออกเสียงประชามติดำเนินการเป็นการเร่งด่วน เพราะเกี่ยวข้องกับความได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน และควรทบทวนอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการจัดให้มีการออกเสียงประชามติไปจนถึงการคัดค้านผลการออกเสียงประชามติที่มอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด โดยมีอำนาจครบวงจรตั้งแต่ออกประกาศกำหนดเกณฑ์ในการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดจากการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติโดยองค์กรที่สมควรจะเข้าไปมีบทบาทในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดจากการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ คือ ศาลรัฐธรรมนูญ

ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ^{๕๓} ได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่าการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้การลงประชามติมีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาต่อรัฐบาลเท่านั้น ผลของประชามติไม่ใช่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายในเรื่องที่มีการลงประชามติ แต่เป็นสิ่งประกอบที่นโยบายนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจตามที่รัฐธรรมนูญไม่ยอมรับผลของการลงประชามติว่าเป็นการตัดสินใจของประชาชนที่มีผลผูกพันต่อรัฐและองค์กรของรัฐ แสดงให้เห็นว่าการให้สิทธิทางการเมืองแก่ประชาชนในเรื่องนี้เป็นการให้สิทธิที่ขาดความสมบูรณ์และไม่สอดคล้องกับหลักการลงประชามติตามหลักสากลที่ถือว่าการลงประชามติเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย การบัญญัติให้สิทธิทางการเมืองที่ไม่สมบูรณ์เป็น

^{๕๓} ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ, สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, รายงานการศึกษาวิจัยเสนอต่อสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖, หน้า ๓๔๐ - ๓๔๒, ๓๕๔.

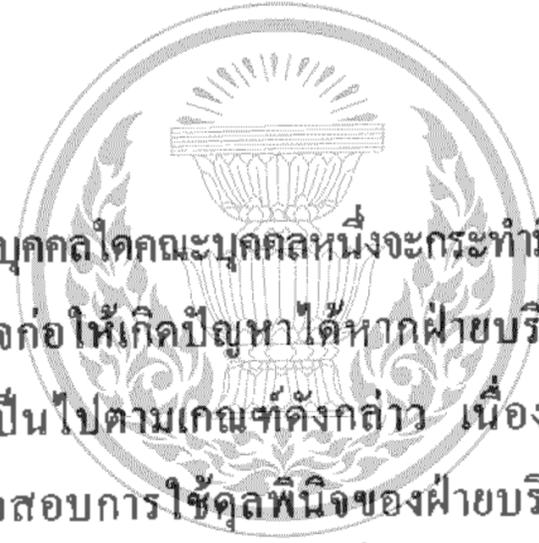
เครื่องมือบันทึกโอกาสในการใช้สิทธิทางการเมืองของประชาชน ดังนั้น ควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๔ วรรคเจ็ด จากเดิมที่บัญญัติว่าการออกเสียงประชามติตามมาตรานี้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้นเป็น “การออกเสียงประชามติตามมาตรานี้มีผลผูกพันให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้องปฏิบัติตาม”

จากการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสถาบันพระปกเกล้า^๔ เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘ เสนอให้แก้ไขมาตรา ๒๑๔ วรรคแรก จากที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดประเด็นการออกเสียงประชามติไว้อย่างกว้างๆ ว่า “กิจการในเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน” ควรบัญญัติให้ชัดเจนและครอบคลุมถึง “การเสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการยกเลิกฉบับเดิมหรือการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” ด้วย เพื่อให้การยกเลิกแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนก่อน สอดคล้องกับหลักสากลที่กำหนดว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง

นอกจากนี้นันทวัฒน์ บรมานันท์^๕ เห็นว่าการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้อำนาจฝ่ายบริหารกำหนดประเด็นในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติไว้อย่างกว้าง อาจก่อให้เกิดปัญหาได้หากฝ่ายบริหารกำหนดประเด็นในการออกเสียงประชามติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๑๔ วรรคหนึ่ง “กิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน” มาตรา ๒๑๔ วรรคสอง “มิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้” และ “การออกเสียง

^๔ เอกสารประกอบการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, จัดโดยสถาบันพระปกเกล้า วันที่ ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘.

^๕ นันทวัฒน์ บรมานันท์, การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(พ.ศ.๒๕๔๐), แหล่งที่มา : http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_7.pdf สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๑๕ นาฬิกา.

ประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่งจะกระทำมิได้” ซึ่งการให้ดุลพินิจอย่างกว้างในลักษณะเช่นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาได้หากฝ่ายบริหาร กำหนดประเด็นในการออกเสียงประชามติที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว เนื่องจาก รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดกลไกใดๆ ในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหาร ในกรณีกำหนดประเด็นที่จะให้ประชาชนออกเสียงประชามติเอาไว้ ดังนั้น จึงควรสร้าง ระบบตรวจสอบขึ้นมาใหม่โดยอาศัยผลการศึกษาเปรียบเทียบจากกลไกของการออกเสียง ประชามติในประเทศฝรั่งเศส ที่ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการดูแลตรวจสอบ ความถูกต้องของวิธีการออกเสียงประชามติด้วยการกำหนดให้รัฐบาลต้องปรึกษารัฐมนตรีกับ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญในการออกเสียงประชามติก่อนว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ก่อนที่จะประกาศให้มีการออกเสียงประชามติอย่างเป็นทางการ และเป็นผู้ประกาศผล การออกเสียงประชามติ เพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหาร

ในการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นายสมคิด เลิศไพฑูรย์^{๖๖} เสนอให้มีการแก้ไขมาตรา ๒๑๔ วรรคแรก โดยเปลี่ยนหลักการ ริเริ่มให้มีการออกเสียงประชามติจากที่กำหนดว่า เป็นดุลพินิจของ “นายกรัฐมนตรีโดย ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี” เป็น “ทุกครั้งเมื่อมีกรณีตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด” ทั้งนี้ เพื่อความแน่นอนและเป็นการให้หลักประกันแก่ประชาชน

ชรินทร์ สันประเสริฐ^{๖๗} เสนอให้มีการแก้ไขมาตรา ๒๑๔ วรรค ๗ จากที่ บัญญัติว่าผลการออกเสียงประชามติ “ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาคณะรัฐมนตรีใน เรื่องนั้น” เป็น “ให้มีผลเป็นเด็ดขาดและผูกพันคณะรัฐมนตรี” สอดคล้องกับข้อเสนอของ นักวิชาการว่า Referendum หมายถึง การนำกลับมาให้ประชาชนลงสัตยาบัน ซึ่งสถานะ

^{๖๖}สมคิด เลิศไพฑูรย์, การเมืองของพลเมือง : มติที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข รัฐธรรมนูญ, (เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑), คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

^{๖๗}ชรินทร์ สันประเสริฐ, แก้ไขรัฐธรรมนูญ... แก้ไขอะไรและแก้ไขเพื่อใคร ๒๒ ปี รัฐศาสตร์ มธช, รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๒ ปีรัฐศาสตร์ (กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร), ๒๕๔๗, หน้า ๕๑-๖๕.

ทางกฎหมายเทียบเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน ดังนั้น การออกเสียง
ประชามติจึงคล้ายกับ การมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชน ดังนั้น หากผลการออกเสียง
ประชามติเป็นไปในทิศทางใด รัฐบาลก็ควรปฏิบัติตามผลการออกเสียงประชามตินั้น

ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน คณะกรรมการพัฒนาการเมืองสภาผู้แทนราษฎร
ได้รับหลักการข้อเสนอการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เสนอโดยธีรภัทร เสรีรังสรรค์ ผู้อำนวยการ
ประจำคณะกรรมาธิการ ที่เสนอประเด็นที่สอดคล้องกันว่า “ผลการออกเสียงประชามติควร
เป็น “ผลสิ้นสุด เด็ดขาดในตัวเอง”^{๕๘}

หมวด ๘

ศาล

ส่วนที่ ๒

ศาลรัฐธรรมนูญ

การเข้ารับตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของนายอุกฤษ มงคลนาวิน อดีต
สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามมติวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ที่ได้
เลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน ขึ้นดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีการตั้งข้อ
สงสัยว่าศาสตราจารย์พิเศษจะสามารถดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่
ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาในกรณีนี้เป็นปัญหาในเรื่องของการตีความคำว่า “ศาสตราจารย์”
ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๖ (๓) ที่บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ต้องมีคุณสมบัติเคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิการสูงสุด

^{๕๘}“นักวิชาการค้นแก้รัฐธรรมนูญเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน ๒ สมัย ๘ ปี,” มติชน

อธิบดีหรือเทียบเท่าหรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความเห็นไว้ต่างกัันดังนี้^{๕๕}

๑) ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและศาสตราจารย์วิษณุ เครืองาม เลขานุการคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องตามรัฐธรรมนูญทุกประการในการที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยฯ “ศาสตราจารย์” มี ๓ ประเภท คือ ๑) ศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ๒) ศาสตราจารย์พิเศษซึ่งพิจารณาตามผลงานทางวิชาการ ๓) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ซึ่งต้องเป็นศาสตราจารย์ประจำอยู่แล้ว ดังนั้น กรณีของนายอุกฤษซึ่งเป็นศาสตราจารย์พิเศษจึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒) ศาสตราจารย์เขียน ธีรวิทย์และศาสตราจารย์อมร รักษาศักดิ์ เห็นว่า “ศาสตราจารย์ที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” นั้น ต้องเป็นศาสตราจารย์ซึ่งเป็นข้าราชการระดับ ๑๐ ซึ่งเทียบเท่าอธิบดี แต่ศาสตราจารย์พิเศษนั้นเป็นเพียงศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เปรียบเสมือนการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์เท่านั้น ดังนั้น การแต่งตั้งนายอุกฤษ มงคลนาวินจึงขัดกับรัฐธรรมนูญ

๓) นายแพทย์ประเวศ วะสี^{๕๖} ได้ให้ความเห็นว่าสถานะความเป็นศาสตราจารย์พิเศษ ก็น่าจะเทียบเท่ากับศาสตราจารย์ เพราะได้รับการโปรดเกล้าฯเหมือนกัน แต่ถ้าหากคิดว่าขัดรัฐธรรมนูญก็สามารถส่งตีความได้

๔) นายสุริยะใส กตะศิลา^{๕๗} ผู้ประสานงานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย หรือ กรป. เห็นว่า นายอุกฤษหมคความชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอย่างแน่นอน เพราะเป็นข้าราชการศาสตราจารย์ ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษก็ได้มาภายหลังออกจากราชการไปแล้ว

^{๕๕}“บวรศักดิ์แหวกรชน.สนองอุกฤษ,” ไทยโพสต์ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐.

^{๕๖}“อุกฤษ “ดัม”วุฒิสภา กรอกอัครคดีประวัติศุคมันมือ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย แลมน้ำเป็นกรรมการปปช.,” ไทยโพสต์ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๐.

^{๕๗}เรื่องเดียวกัน

และในส่วนของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ได้มีการ
บันทึกการประชุมครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยที่ประชุมได้มีการหารือถึง
หลักเกณฑ์การเสนอชื่อ ว่า ต้องเป็นผู้จบปริญญาทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ระดับใด
ระดับหนึ่ง โดยไม่รวมถึงปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิตและที่ระบุว่าต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า
ศาสตราจารย์นั้น หมายถึงตำแหน่งศาสตราจารย์ตามที่กฎหมายบัญญัติ^{๑๒}

Official Object
National Assembly Library

องค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ในช่วงระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมาเกิดปัญหา อุปสรรคและอุกวิพากษ์วิจารณ์
เป็นอย่างมากในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้องค์การศาล
รัฐธรรมนูญสามารถปฏิบัติพันธกิจตามความมุ่งหวังของรัฐธรรมนูญได้อย่างเหมาะสม
มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นต้องมีการ
แก้ไขบทบัญญัติในมาตรา ๒๕๕ โดยลดจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากศาลฎีกา
จากจำนวนห้าคนเหลือสามคน เพิ่มตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากตุลาการในศาลปกครอง
สูงสุดจากจำนวนสองคนเป็นสามคนและเพิ่มตุลาการที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสภา
นิติศาสตร์จากจำนวน ห้าคน เป็น หกคน^{๑๓}

องค์คณะและวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

จากการวิจัยของนันทวัฒน์ บรมานันท์^{๑๔} พบว่าการจัดองค์คณะของศาล
รัฐธรรมนูญควรนำการแบ่งศาลรัฐธรรมนูญออกเป็น ๒ องค์คณะ ตามศาลรัฐธรรมนูญ

^{๑๒}“อุกฤษ “คัม” วุฒิสภา กรอกอัครประวัติสุดมันมือ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย
แถมซ้ำเป็นกรรมการปชช.” ไทยโพสต์ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐.

^{๑๓}สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ, ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน), ๒๕๔๖ หน้า ๓๖๒.

^{๑๔}นันทวัฒน์ บรมานันท์, ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ, แหล่งที่มา :

http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_2.pdf สืบค้น ณ วันที่ ๕ สิงหาคม
๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา.

ของเยอรมัน ซึ่งแต่ละองค์คณะต่างก็มีอำนาจหน้าที่ที่แน่นอน เพื่อให้ระบบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทยเป็นไปด้วยความรวดเร็วและสร้างความชำนาญเฉพาะด้านให้กับทั้งตุลาการและเจ้าหน้าที่ในแต่ละองค์คณะอีกด้วย โดยแบ่งเป็นสององค์คณะ คณะละเก้าคน มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สามคนอยู่ในสององค์คณะและให้สององค์คณะมีอำนาจหน้าที่แยกจากกัน คือ องค์คณะแรกควบคุมกฎหมายไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญ ส่วนองค์คณะที่สองพิจารณาเรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องควบคุมกฎหมายไม่ให้ขัดกับรัฐธรรมนูญและควรแยกวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ โดยแยกออกเป็นสองส่วน ในส่วนแรกจะเป็นวิธีพิจารณาทั่วไป ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้กับคดีทุกประเภท ส่วนที่สองจะเป็นวิธีพิจารณาเฉพาะคดีอันเป็นเกณฑ์ที่ใช้เฉพาะกับแต่ละประเภทของคดี

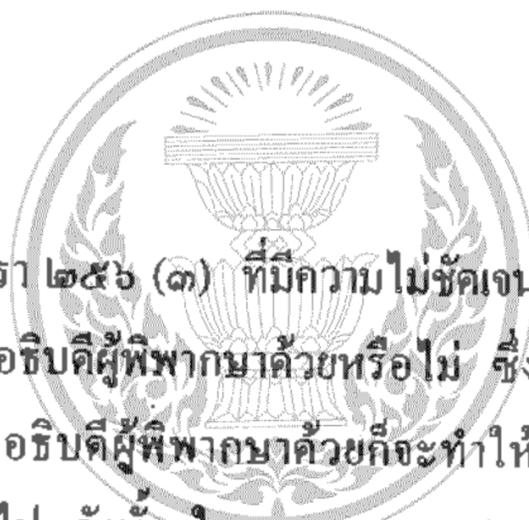
นอกจากนี้ วรเจตน์ ภาคีรัตน์^{๑๑๔} ได้กล่าวในสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑ ว่าการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจำนวน ๕ คน ต้องทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติโดยใช้เสียงข้างมาก และวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด กรณีดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาความไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้น จึงควรยกเลิกระบบการทำคำวินิจฉัยส่วนตนมาเป็นระบบการให้มีตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวน

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นवलน้อย ศรีรัตน์ และคณะ^{๑๑๕} ได้ทำการวิจัยเรื่องการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ตามมาตรา ๒๕๕(๓) และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ตามมาตรา ๒๕๕ (๔) นั้น ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ

^{๑๑๔} วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ศาลรัฐธรรมนูญกับปัญหาโครงสร้างและระบบวิธีพิจารณา, (เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑), คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘ หน้า ๑๕ - ๒๐.

^{๑๑๕} นवलน้อย ศรีรัตน์ และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖ หน้า ๕๔ - ๕๕.

ต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๖ (๑) – (๓) โดยเฉพาะตามมาตรา ๒๕๖ (๓) ที่มีความไม่ชัดเจน เนื่องจากคำว่า “อธิบดีหรือเทียบเท่า” นั้นจะรวมไปถึงอธิบดีผู้พิพากษาด้วยหรือไม่ ซึ่งอาจเกิดปัญหาในการตีความเพราะหากตีความว่ารวมอธิบดีผู้พิพากษาดูด้วยก็จะทำให้องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญมีนักกฎหมายมากเกินไป ดังนั้น ในมาตรา ๒๕๖ (๓) ควรกำหนดคุณลักษณะให้ชัดเจน และสรุปผล นิติกรพจน์ และคณะ^{๑๑๑} พบว่า ปัญหาความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๖ (๓) ว่า อธิบดีหรือเทียบเท่านี้หมายถึง ตำแหน่งทางราชการบริหารเท่านั้น มิใช่ตำแหน่งตุลาการและเพื่อมิให้เป็นการทำลายเจตนารมณ์ขององค์ประกอบประเภทต่างๆของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ ดังนั้น จึงควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๒๕๖ (๓) ระบุให้ชัดเจนว่าผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่า หมายถึง ตำแหน่งทางราชการบริหาร มิใช่ตำแหน่งตุลาการอันมีผลทำให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางตุลาการมาก่อนไม่มาจากศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองต้องเข้ามาตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๕๕ (๑) และ มาตรา ๒๕๕ (๒) เพื่อมิให้สัดส่วนของบุคลากรในกลุ่มดังกล่าวมีมากเกินไป โดยอาศัยการตีความขยายความเรื่องตำแหน่ง “อธิบดีหรือเทียบเท่า” กินความไปถึงตำแหน่งทางตุลาการ

องค์ประกอบและคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

รายงานการวิจัยของสมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร^{๑๑๒} พบว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๗ ดังกล่าวยังไม่สามารถสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการคัดสรรให้กับสังคมได้

^{๑๑๑}สรุปผล นิติกรพจน์ และคณะ, ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน), ๒๕๔๖ หน้า ๓๖๒.

^{๑๑๒}สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร, ข้อบกพร่องและแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย), ๒๕๔๘ หน้า ๒๑๒ - ๒๑๓.

จึงควรปรับสัดส่วนของตัวแทนของพรรคการเมืองใหม่โดยให้มีสัดส่วนของพรรคการเมืองของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านที่เท่ากัน คือ ฝ่ายละหนึ่งคน โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติ ดังนี้

มาตรา ๒๕๗(๑) “...สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน...”

จากปัญหาดังกล่าว ชำนาญ จันทร์เรือง^{๖๖} ได้มีข้อเสนอให้เพิ่มข้อความเป็นวรรคสองของมาตรา ๒๕๗(๑) ว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบองค์ประกอบตามที่กำหนด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

ในกรณีดังกล่าวนี้คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา^{๖๗} ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๒๕๗ (๑) ไว้ว่า ควรปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗(๑) จำนวน ๑๗ คน ดังนี้

- (๑) ประธานศาลฎีกา
- (๒) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๓) ประธานกรรมการเลือกตั้ง
- (๔) ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๕) ประธานกรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ

ทุจริตแห่งชาติ

- (๖) ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน
- (๗) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

^{๖๖} ชำนาญ จันทร์เรือง, “รัฐธรรมนูญฉบับลิงแก้แห,” แหล่งที่มา : www.pub-law.net. สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๕. เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา.

^{๖๗} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘. หน้า ๑๑ - ๑๒.

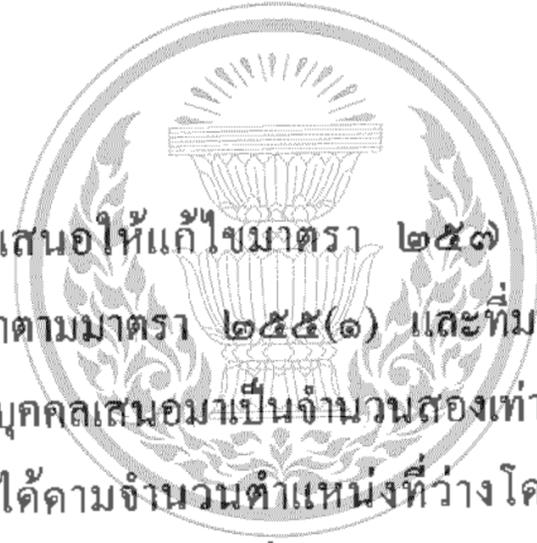
- (๘) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคเป็นรัฐมนตรีหนึ่งคน
- (๙) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกพรรคเป็นรัฐมนตรีหนึ่งคน
- (๑๐) คณะบดีคณะนิติศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คน
- (๑๑) คณะบดีคณะรัฐศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คน

อิสระ นิติทัศน์ประกาศ^{๑๑๑} ได้ปาฐกถาพิเศษเรื่องแนวทางการเป็นไปได้ และปัญหาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับประเด็นปัญหานี้ว่ามาตรา ๒๕๗ ในเรื่องของการสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕(๓) และ (๔) นั้น เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ควรมีปรับปรุงในเรื่ององค์ประกอบของผู้แทนพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาดังกล่าวมีผู้แทนพรรคการเมืองซึ่งมีหัวหน้าพรรคเป็นผู้นำฝ่ายค้านรวมอยู่ด้วยหนึ่งคน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{๑๑๒} ได้มีการเสนอให้ลดอิทธิพลของพรรคการเมืองในกรรมการสรรหาองค์กรอิสระ โดยลดหรือตัดผู้แทนพรรคการเมืองอันเป็นองค์ประกอบในกรรมการสรรหากรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระอื่น เนื่องจากเห็นว่ากระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระได้รับการแทรกแซงจากอิทธิพลทางการเมืองทั้งในกระบวนการสรรหาและกระบวนการแต่งตั้งโดยวุฒิสภา

^{๑๑๑}อิสระ นิติทัศน์ประกาศ, “แนวทางการเป็นไปได้และปัญหาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ,” (ปาฐกถาพิเศษ, ปฏิรูปการเมือง ครั้งที่ ๒), ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗. หน้า ๑๒๑.

^{๑๑๒}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, สรุปผลงานวิจัย, หน้า ๑๔๑ - ๑๖๒.

สรุปผล นิติกรพจน์และคณะ^{๑๑๓} ได้เสนอให้แก้ไขมาตรา ๒๕๗ ใหม่ โดยการคัดเลือกตุลาการที่มาจากผู้พิพากษาศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๕(๑) และที่มาจากศาลปกครองสูงสุดตามมาตรา ๒๕๕(๒) ให้เลือกบุคคลเสนอมาเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนตำแหน่งที่ว่างเพื่อให้วุฒิสภาคัดเลือกให้ได้ตามจำนวนตำแหน่งที่ว่างโดยใช้หลักเกณฑ์การลงมติของวุฒิสภา ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้เดิมเพื่อให้วุฒิสภาเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการคัดเลือกสรรตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

เขตอำนาจและกระบวนการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ

สรุปผล นิติกรพจน์^{๑๑๔} กล่าวว่ารัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเฉพาะซึ่งจะต้องเคร่งครัดในเรื่องเขตอำนาจศาล เนื่องจากไม่ใช่ศาลที่มีเขตอำนาจทั่วไปและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้กิจกรรมต่างๆของพรรคการเมือง ดังนั้น จึงควรจะต้องมีการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีบทบัญญัติที่รองรับอย่างชัดเจนว่า ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีเขตอำนาจอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้น

จากรายงานการวิจัยเรื่องศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบของนันท์วัฒน์ บรมานันท์^{๑๑๕} ได้ทำการวิเคราะห์ขอบเขตอำนาจศาลของศาลรัฐธรรมนูญ และกระบวนการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า เมื่อพิจารณาจำนวนเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณามีจำนวนสูงมาก

^{๑๑๓}สรุปผล นิติกรพจน์และคณะ, ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน), ๒๕๔๖ หน้า ๓๖๒.

^{๑๑๔}สรุปผล นิติกรพจน์, “ข้อสังเกตต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐”, ๖๐ ปี นรนิติ เศรษฐบุตร, หน้า ๑๕๕.

^{๑๑๕}นันท์วัฒน์ บรมานันท์. ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ, แหล่งที่มา :

http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract._2.pdf สืบค้น ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา.

เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเรื่องที่ประชาชนร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ ซึ่งจะตกเป็นภาระของศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยไม่สามารถทำอย่างอื่นได้ ในขณะที่หลาย ๆ ประเทศพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการตั้งคณะทำงานขึ้นมากลั่นกรองเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญก่อน เพื่อให้คำร้องทั้งหลายที่ประชาชนต้องเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ทั้ง ๆ ที่บางเรื่องเป็นเรื่องที่มีได้อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งวิธีดังกล่าวใช้ได้ผลกับประเทศที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนหลายคนที่สามารถแบ่งเป็นองค์คณะได้ และสามารถตั้งเป็นคณะทำงานได้ แต่สำหรับประเทศที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนน้อย การตั้งคณะทำงาน จะทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างล่าช้ายิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ได้มีการเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหลายมาตรา โดยในการแก้ไขรัฐธรรมนูญส่วนหนึ่งจะต้องเป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเพิ่มจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปอีกจำนวนหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และไม่สร้างภาระให้กับตุลาการรัฐธรรมนูญทั้งหมดจนเกินไป

ทั้งนี้ข้อเสนอดังกล่าว ได้รับการขานตอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ ได้ขอแก้ไขรัฐธรรมนูญใน ๒ ประเด็นหลัก คือ มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๒๖๖ โดยคำร้อง ต้องผ่านการกลั่นกรองของศาลยุติธรรมก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เรื่องคำร้องที่ไม่เป็นสาระเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมากจนเกินไป

อำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๖๖} ได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗๒ โดยกำหนดให้มีแผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งในคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นและการออกเสียงประชามติซึ่งอำนาจหน้าที่ของศาลดังกล่าวต้องเป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

ส่วนที่ ๔

ศาลปกครอง

ศาลปกครอง

บางส่วนของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๖๗} ได้เสนอให้มีการยุบศาลปกครอง ให้เป็นแผนกหนึ่งในศาลยุติธรรม จากการทำงานที่ยังขาดประสิทธิภาพ

^{๖๖} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘ หน้า ๑๑๐.

^{๖๗} “สว.เสนอแก้รธน. ยุบศาลปกครอง รวมศาลยุติธรรมเหตุไร้ประสิทธิภาพ,” แหล่งที่มา : <http://www.matichon.co.th/matichon>, สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘. เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา.

ไม่สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และไม่ประสานกระบวนการยุติธรรม
จึงไม่คุ้มกับงบประมาณ

หมวด ๕

การปกครองส่วนท้องถิ่น

Digital Object
National Assembly Library

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อิสระ นิติทัศน์ประกาศ^{๑๑๔} เสนอว่าในมาตรา ๒๘๓ วรรคหนึ่ง “ท้องถิ่น
ใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากการบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับถ้อยคำว่า “องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น” ควรแก้ไขเป็น “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เพราะ “องค์กร” นั้นเป็นหน่วยย่อย
ที่ขึ้นกับหน่วยใหญ่ ซึ่งหากเทียบกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยใหญ่ก็คือองค์กร
บริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยย่อยก็คือองค์กร ได้แก่
ผู้กระทำการแทนและในนามนิติบุคคล ซึ่งเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมคิด เลิศไพฑูรย์ และมรุต วันทนากร^{๑๑๕} เสนอว่าเงื่อนไขของจำนวนผู้มี
สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่งในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ
ผู้บริหารท้องถิ่นที่กำหนดไว้ว่าต้องเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่นั้น ควรแก้ไขเป็น
น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ซึ่งเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และจากการอภิปรายทางวิชาการเรื่องการ

^{๑๑๔}อิสระ นิติทัศน์ประกาศ, “แนวทางความเป็นไปได้และปัญหาในการแก้ไข
รัฐธรรมนูญ,” (ปาฐกถาพิเศษ, ปฏิรูปการเมืองครั้งที่ ๒), กรกฎาคม ๒๕๔๗ หน้า ๑๒๒.

^{๑๑๕}สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร, ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบัน, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อ
ประชาธิปไตย), ๒๕๔๘ หน้า ๑๕๒.

แก้ไขรัฐธรรมนูญ : ฝ่ายค้านการเมืองไทย จริงหรือ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ นายโกสิน พลกุล^{๑๐๐} ได้ให้ความเห็นว่าการเข้าชื่อถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๔ ที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๓ ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่งเมื่อมาเทียบกับการถอดถอนผู้บริหารระดับท้องถิ่นแล้วจะเห็นว่ากฎหมายกำหนดกลไกในการตรวจสอบที่ค่อนข้างมีสัดส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งการถอดถอนนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่เป็นเพียงกลุ่มคนระดับเล็ก ๆ แต่กลับต้องใช้สัดส่วนในการถอดถอนที่ค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนตามมาตรา ๓๐๔

การขอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

ครีร์คัน จูยมณี^{๑๐๑} กล่าวว่ากรณีที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๗ กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติในอนาคตต่อไป แต่การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ต้องมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงจะมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้นั้น การกำหนดจำนวนของประชาชนที่มากเกินไป จึงแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนจะได้มีโอกาสในการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นในท้องถิ่นตนเอง

^{๑๐๐}โกสิน พลกุล, “การแก้ไขรัฐธรรมนูญ: ฝ่ายค้านการเมืองไทย จริงหรือ,”

(การอภิปรายทางวิชาการ : สถาบันพระปกเกล้า), ๕ กันยายน ๒๕๔๕.

^{๑๐๑}ครีร์คัน จูยมณี, มาตรการทางกฎหมายในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

หมวด ๑๐

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ส่วนที่ ๑

การแสดงผลุทธิรายการทรัพย์สินและหนี้สิน Digital Object
National Assembly Library

การแสดงผลุทธิรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ในฐานะประธานคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสนอแนวคิด “เวิร์กช็อปคอร์ปชั่น” โดยกล่าวถึงเหตุผลการจัดหัวข้อเวิร์กช็อปดังกล่าวว่า เนื่องจากมีประเด็นที่คณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องการคำตอบอีกหลายเรื่อง เช่น การแสดงผลุทธิทรัพย์สินและหนี้สินที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนต้องการความชัดเจน เพราะการยื่นแสดงรายการตามกฎหมายคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อยื่นแล้วต้องมีการตรวจสอบด้วย ทำให้มีการกำหนดจำนวนตำแหน่งที่ต้องยื่นไม่มากนัก ซึ่งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เห็นว่า ถ้าเป็นไปได้ข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ร้อยตรีหรือร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ควรต้องมีการยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกๆ ๕ ปี แต่ไม่ต้องมีการตรวจสอบเป็นการยื่นให้หน่วยงานต้นสังกัดเก็บรักษาไว้ เพื่อใช้ในกรณีที่ มีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องของทรัพย์สินหรือประพดคติมิชอบ^{๑๒๒}

ขณะที่ในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๘-๙ มิถุนายน ๒๕๔๕ ที่โรงแรมไฮแอท รีเจนซี่ อำเภอหัวหิน

^{๑๒๒} ประชัย ใจเดียวรายวัน เสนอ “ซี ๓” ยื่นทรัพย์สิน, ไทยโพสต์ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔.

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นายพดล เสงเจริญ^{๒๓} เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวถึงประเด็นการตรวจสอบทรัพย์สินว่า ควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๑ โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งในบางตำแหน่ง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นนั้น ควรให้ครอบคลุมถึงผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงอื่นๆ ตามมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แก่ ตำแหน่ง ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ทั้งนี้ นवलน้อย ตรีรัตน์และคณะ^{๒๔} ได้รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการ วิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญเรื่องการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ได้สรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรา ๒๕๑(๖) ไว้ดังนี้ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและคู่สมรส รวมทั้งบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากบุคคลดังกล่าวจงใจไม่ยื่นหรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด แต่เนื่องจากจำนวนผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมีจำนวนมาก จึงเสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจในการวินิจฉัยขาดโดยไม่ต้องเสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญ

^{๒๓}“องค์กรอิสระรับฟังคนนอกร่วมแก้ รธน,” คมชัดลึก ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๕.

^{๒๔}นवलน้อย ตรีรัตน์และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖ หน้า ๕๗-๕๘.

นอกจากนี้ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{๒๕} ยังเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหากรณีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ควรขยายมาตรการดังกล่าวให้ครอบคลุมข้าราชการประจำและผู้ช่วยรัฐมนตรีและแก้ไขให้ประชาชนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ต้องลงชื่อกำกับในเอกสารที่ยื่นทุกหน้า

ต่อมาในการประชุมประชาปรีक्षाเรื่องการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ^{๒๖} เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้สรุปประเด็นปัญหาเรื่องของการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาตรา ๒๕๑ ไว้ดังนี้

๑. กรณีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ควรขยายมาตรการดังกล่าวให้ครอบคลุมข้าราชการประจำและผู้ช่วยรัฐมนตรี และแก้ไขให้ประชาชนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ต้องลงชื่อกำกับในเอกสารที่ยื่นทุกหน้า

๒. เสนอให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแสดงบัญชีรายการทรัพย์สิน

๓. ให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองและคู่สมรส รวมทั้งบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากบุคคลดังกล่าวจงใจไม่ยื่นหรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยชี้ขาดโดยไม่ต้องเสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญ

^{๒๕} คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐, สรุปผลงานวิจัย, ๒๕๔๕. หน้า ๑๔๑-๑๖๒.

^{๒๖} สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมประชาปรีक्षा), ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑๐๐.

การเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีใช้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^{๒๗} เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเรื่องการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมไปถึงบัญชีทรัพย์สินของข้าราชการระดับสูง ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป มีความเห็นออกเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

๑. ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไข คือ

- นายแก้วสรร อติโพธิ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอยู่ฝ่ายนิติบัญญัติดูแลเรื่องการออกกฎหมายไม่มีอำนาจสั่งการเหมือนฝ่ายบริหารและขณะนี้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีภาระงานมากอยู่แล้ว
- นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ เห็นว่าปกติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภายื่นบัญชีทรัพย์สินอยู่แล้ว หากจะให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชนอีกถือเป็นการขาดความพอดีและเป็นการเพิ่มภาระให้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมากเกินไป ควรพึงระบบการถอดถอนมากกว่าและควรจะให้ข้าราชการขนาดใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ เพราะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ประเทศมีอิทธิพลต่อการจ้างงาน การนำเงินเข้าออกในประเทศ รวมทั้งพนักงานสื่อพิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อประชาชนควรต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะด้วย

^{๒๗}“โซว์บัญชี ส.ส. ยังไม่ยุติ ปชป. พลิ๊กเสนอตรวจนักธุรกิจ-บัก น.ส.พ. อู่ฟู่,” มติชน ๗ มิถุนายน ๒๕๔๕. หน้า ๑,๑๔.

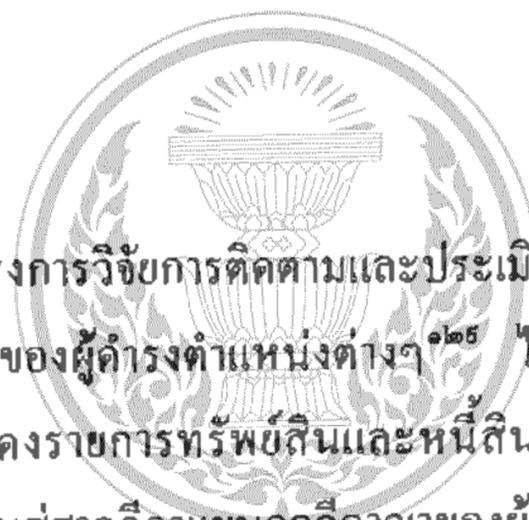

๒. ฝ่ายที่เห็นด้วยกับการแก้ไข คือ

- นายอดิศร เพียงเกษ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย เห็นด้วยที่จะเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองและรวบรวมไปถึงเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองทุกระดับตั้งแต่เทศบาลจนถึงองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจนข้าราชการที่มีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้างก็ควรจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยทุกระดับ
- นายนิพนธ์ วิชัยชูยุทธศาสตร์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเห็นว่าเป็นการเหมาะสม เพราะผู้ที่เข้ามาในวงการเมืองต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ

ขณะเดียวกันสุรพล นิติไกรพจน์และคณะ^{๒๔} ได้สรุปประเด็นปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรา ๒๕๓ ไว้ว่า การตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่มีใช้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะ ดังนั้น จึงควรแก้ไขมาตรา ๒๕๓ โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นนอกเหนือไปจากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน

^{๒๔}สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ, รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย), ๒๕๔๖ หน้า ๓-๔, ๒๖๓-๒๖๔.

และจากรายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผล บังคับใช้รัฐธรรมนูญเรื่องการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ^{๒๕} ได้ให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องของการตรวจบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและ เอกสารประกอบมาตรา ๒๕๓ ไว้ดังนี้ เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองไม่ควรให้อัยการหรือจำเลยอ้าง กรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติเป็นพยานเนื่องจากมาตรา ๒๕๓ บัญญัติห้ามคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเปิดเผยบัญชีและเอกสารประกอบแก่ผู้ใด เว้นแต่การเปิดเผย จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาดและได้รับการร้องขอจากศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และมาตรา ๑๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดโทษของการเปิดเผย ข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ไว้ ดังนั้น เมื่อมีการอ้างกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นพยานจะทำให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติไม่แน่ใจว่าเรื่องใดควรที่จะเปิดเผยต่อศาล

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา

นายกระมล ทองธรรมชาติ^{๒๖} ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวเมื่อ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๔๘ ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ ใช้ขณะนี้อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติกำหนดที่มาของคณะกรรมการสรรหาองค์กระอิสระ

^{๒๕} นवलน้อย ศรีรัตน์และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผล : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖.

^{๒๖} “พบช่องต้องแก้รธน. กำหนด ๕ พรรคนั่ง กก. สรรหาปชช.ของจริงเหลือแค่ ๔,” ไทยโพสต์ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๘.

ทั้งนี้ในมาตรา ๒๕๗ ระบุถึงที่มาของคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๗ คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละ ๑ คน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คนเป็นกรรมการ แต่ขณะนี้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภามีอยู่เพียง ๔ พรรค คือ พรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยและพรรคมหาชน ทำให้มีการตีความกันว่า ๔ พรรคการเมืองที่มีอยู่ไม่สามารสรรหาคนมาเป็นกรรมการสรรหาได้ หากแก้ไขก็เสนอให้ตัดกรรมการสรรหาในส่วนที่มาจากผู้แทนพรรคการเมืองและจำเป็นต้องหาผู้แทนประชาชนจากองค์กรอื่นเข้ามาทำหน้าที่แทน

ขณะเดียวกันนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย^{***} ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรระบุว่าที่ประชุมเห็นว่า หากตัดตัวแทนพรรคการเมืองออกจากคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะทำให้สัดส่วนจำนวนคณะกรรมการสรรหาน้อยลง ซึ่งง่ายต่อการ “บล็อกโหวต” และขาดความเชื่อมโยงจากภาคประชาชน ดังนั้น จึงได้เสนอให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย

๑. ตัวแทนภาคประชาชนโดยมาจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มีอยู่ ๕๕ คนคัดเลือกกันเองให้เหลือ ๗ คน โดยมาจาก ๖ กลุ่มที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๒. ฝ่ายวิชาการโดยมาจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศประกอบด้วย มหาวิทยาลัยของรัฐ ๒๔ แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๑ แห่ง และมหาวิทยาลัยสถาบันราชมนักอีก ๗ แห่ง คัดเลือกให้เหลือ ๗ คน

๓. ฝ่ายกระบวนการยุติธรรมเดิมรัฐธรรมนูญกำหนดให้มาจากประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๓ คน ซึ่งให้คงไว้ แต่ให้เพิ่มสัดส่วนของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา คัดเลือกกันเองเหลือ ๔ คน

^{***}“ฝ่ายประเด็นปลดล็อกกรรณ.” สยามรัฐ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘.

รวมสัดส่วนคณะกรรมการสรรหาฝ่ายกระบวนการยุติธรรมเป็น ๗ คน ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ให้ใช้หลักการใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๓๒} มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรา ๒๕๗ โดยให้ยกเลิกกรรมการสรรหาที่เป็นผู้แทนจากพรรคการเมือง

รวมทั้ง จากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน^{๓๓} เสนอให้มีการแก้ไขมาตรา ๒๕๗ วรรคสาม โดยมีบทบัญญัติดังต่อไปนี้ “.....ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมิชอบจำนวน ๑๑ คนและอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๒ คน เป็นกรรมการ”

เช่นเดียวกันกับในการประชุมประชาปรีक्षा เรื่อง การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ^{๓๔} เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ได้สรุปประเด็นปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๒๕๗ วรรค ๓ มีผู้เสนอให้มีการแก้ไข โดยมีบทบัญญัติดังนี้

“.....ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน ๑๑ คนและอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๒ คน เป็นกรรมการ”

^{๓๒} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘ หน้า ๕๑.

^{๓๓} สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากกร, ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย), ๒๕๔๘ หน้า ๒๑๐.

^{๓๔} สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมประชาปรีक्षा), ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ หน้า ๑๐๑.

และองค์ประกอบคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๕๗ วรรคสี่ กรณีที่มีเหตุให้กรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ครบองค์ประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ ซึ่งในประเด็นดังกล่าว จากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ของวุฒิสภา^{๓๓๔} เสนอให้ปรับปรุงความในมาตรา ๒๕๗ วรรคสี่ โดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมว่ากรรมการเท่าที่มีอยู่นั้นจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งหมด

การร้องขอให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่ง

จากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ของวุฒิสภา^{๓๓๕} เกี่ยวกับมาตรา ๓๐๐ โดยให้เพิ่มความวรรคสี่ว่า ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเลือกอดีตผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาทำหน้าที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวไปพลางก่อน

^{๓๓๔} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา, ๒๕๔๘, หน้า ๑๒.

^{๓๓๕} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๓.

ซึ่งในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๓๓๓} คือ หากกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถูกกล่าวหาว่าทั้งคณะปฏิบัติหน้าที่มิได้จะทำให้เกิดช่องว่างงานต่าง ๆ ก็หยุดชะงัก ดังนั้นจึงเสนอว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่มิได้

รวมทั้งจากการประชุมประชาปรีक्षा เรื่อง การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ^{๓๓๔} เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้สรุปประเด็นปัญหาเรื่องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งคณะหรือจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งมีอาจปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะถูกกล่าวหาว่าร้ายวศิคปกติ กระทบความศิศฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำศิศค่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจนกว่าจะมีคำพิพากษา ดังนั้น จึงควรเพิ่มความมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ เช่นเดียวกับกับรายงานของคณะกรรมการพิจารณาศิศษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ของวุฒิสภา

^{๓๓๓}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศิศษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศิศษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘ หน้า ๕๒.

^{๓๓๔}สภาที่ปรีक्षाเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมประชาปรีक्षा), ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑๐๑.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากรายงานผลการศึกษาวิจัยชุด โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญเรื่องการตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ^{๓๓๕} ได้สรุปประเด็นปัญหาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๓๐๑(๓) ที่มีหน้าที่ได้สวนเจ้าหน้าที่ยุทธธรรมา ความผิดในทุกกรณี ทำให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่สามารถดำเนินการได้สวนได้ทันจึงมีคดีค้างการพิจารณาจำนวนมาก ดังนั้น ควรให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่ได้สวนเฉพาะกรณี นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง ถูกร้องเรียนว่ากระทำความผิด ส่วนข้าราชการอื่นควร กำหนดให้หน่วยงานที่ผู้ถูกร้องสังกัดเป็นผู้ได้สวนเบื้องต้นแล้วเสนอคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

และจากการอภิปรายเรื่อง “เจ็ดปีรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง : ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข”^{๓๓๖} ในการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ ของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ มีประเด็นที่น่าทบทวนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้แยกอำนาจออกเป็นควบคุมฝ่าย การเมืองกับฝ่ายข้าราชการประจำ

^{๓๓๕} นवलน้อย ตริรัตน์และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุด โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๖ หน้า ๗๘.

^{๓๓๖} “เจ็ดปีรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง : ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข,” (เอกสารการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย), ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์.

นอกจากนี้ จากงานวิจัยของสมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร^{๑๑๑} ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๓๐๑ ความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วยตนเอง จากการศึกษาพบว่าควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนั้น จึงเสนอให้เพิ่มเติมบทบัญญัติไว้ในวรรคท้ายของมาตรา ๓๐๑ ว่า “การทำหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการอื่นใดที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มอบอำนาจให้ทำหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด”

ต่อมาในการประชุมปรึกษาเรื่อง การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ^{๑๑๒} เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้สรุปประเด็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๓๐๑ ไว้ดังนี้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาตรา ๓๐๑(๓) ที่มีหน้าที่ไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดในทุกรณี ทำให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่สามารถดำเนินการไต่สวนได้ทัน จึงมีคดีค้างการพิจารณาจำนวนมาก

นอกจากนี้ นายแพทย์เหวง โตจิราการ^{๑๑๓} ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ เกี่ยวกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้ องค์กรอิสระเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ควรเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ

^{๑๑๑}สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร, *ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน*, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย), ๒๕๔๘ หน้า ๒๑๑.

^{๑๑๒}สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมปรึกษา), ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑๐๒.

^{๑๑๓}“ข้อเสนอแนะในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐,” มติชน ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕.

โดยกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมและทำงานได้ นอกจากนี้ ประชาชนจำนวนหนึ่งหมื่นชื่อ
 ควรเสนอเรื่องโดยตรงต่อองค์กรอิสระฯ ดังกล่าวได้และตัวองค์กรอิสระฯเองควรถูก
 ตรวจสอบด้วยประชาชนได้เช่นเดียวกัน โดยประชาชนจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของ
 คะแนนเสียงที่เลือกองค์กรอิสระฯมาควรมีสิทธิเพิกถอนองค์กรอิสระฯดังกล่าวได้ทันที
 ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวจะทำให้การเมืองของสังคมไทยพัฒนาไปในทิศทางประชาธิปไตย
 ที่ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑
 เป็นจริงยิ่งขึ้นและทำให้นักการเมืองต้องทำงานการเมืองเพื่อประโยชน์ของประเทศและ
 ประชาชนอย่างแท้จริง

ส่วนที่ ๓

การถอดถอนจากตำแหน่ง

การถอดถอนบุคคลจากตำแหน่ง

จากวิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{๑๔๔} เรื่องการ
 ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง โดยสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสมาชิกและประชาชนได้สรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ
 เกี่ยวกับมาตรา ๑๐๔ ไว้ดังนี้

- เจตนารมณ์ของการเข้าชื่อร้องขอถอดถอนออกจากตำแหน่งไม่ตรงกัน
 มาตรา ๑๐๔ ประเด็นปัญหา คือ การเข้าชื่อร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงออก
 จากตำแหน่ง ผู้ริเริ่มและผู้เข้าชื่อทุกคนต้องมีเจตนารมณ์ตรงกันที่จะถอดถอนผู้ดำรง
 ตำแหน่งระดับสูงออกจากตำแหน่งเพราะเหตุมีพฤติการณ์ร้ายวชผิดปกติ ส่อไปในทาง

^{๑๔๔} ธนศักดิ์ วรรณสุข. การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่ง
 ระดับสูงโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และประชาชน, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔. หน้า ๗๐-๗๘.

ทุจริตต่อหน้าที่ถือว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือถือว่ากระทำผิดตำแหน่งหน้าที่ในการ
ยุติธรรม ถ้าผู้ริเริ่มและเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนได้ริเริ่มหรือเข้าชื่อเพราะสาเหตุดังนี้

- มีเหตุโกรธเคืองเป็นส่วนตัว
- ถูกผู้อื่นขอร้องให้เข้าชื่อแต่ไม่มีเจตนาให้ถอดถอนออกจาก
ตำแหน่ง
- ลงชื่อให้เพราะได้รับคำตอบแทน
- ถูกชี้นำไปในทางที่มีขอบให้เข้าชื่อ
- มีเจตนากลั่นแกล้ง

ถ้าผู้ริเริ่มและผู้เข้าชื่อขอถอดถอนออกจากตำแหน่งบางส่วนเพราะสาเหตุ
ดังกล่าว จะทำให้การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนของอีกส่วนหนึ่งตกไปหรือไม่ เพราะ
ขาดเจตนารมณ์ตรงกัน

- การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อขอถอดถอนต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มาตรา
๓๐๔ ซึ่งประเด็นปัญหาอยู่ที่คำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” มีความหมายเพียงใด มีความหมาย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ เพียงพอหรือไม่และในกรณีที่ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อและผู้เข้า
ชื่อร้องขอถอดถอนมีคุณสมบัติครบตามมาตรา ๑๐๕ แต่ในวันเลือกตั้งที่ผ่านมาถูกห้ามมิ
ให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วลงชื่อเป็นผู้ถอดถอนด้วย จะมีผล
สมบูรณ์ของการเข้าชื่อร้องขอถอดถอนหรือไม่

- การระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ากระทำความผิด มาตรา ๓๐๔ จากประเด็น
ปัญหารัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐๔ กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มี
สิทธิเลือกตั้งที่จะเข้าชื่อร้องขอถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งทำคำร้องเป็นหนังสือ
ระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งที่จะขอถอดถอนกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้
ชัดเจน ซึ่งโดยสภาพการที่จะบรรยายความเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งว่า
กระทำความผิดเรื่องใดนั้น ถ้าไม่ได้ศึกษาติดตามการกระทำของบุคคลนั้นอย่างใกล้ชิดจะ
ไม่ทราบว่าผู้ที่เสนอให้ถอดถอนมีพฤติการณ์อย่างใดบ้างและกรณีที่ให้ “ระบุพฤติการณ์ที่
กล่าวหา” นั้น เนื่องจากยังไม่มียกกฎหมายใดให้ความหมายของคำดังกล่าวไว้มีความหมาย

กว้างเพียงใด อย่างไรก็ตามจะเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบและการใช้ดุลพินิจของผู้มีหน้าที่พิจารณาว่าพฤติการณ์เพียงใดเพียงพอแล้วหรือไม่

ทั้งนี้ จากวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจึงให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าควรกำหนดวิธีการร้องขอให้ถอดถอนโดยให้ผู้ใช้เริ่มรวบรวมรายชื่อยื่นคำร้องขอให้ถอดถอนจากตำแหน่งโดยไม่ต้องระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสเป็นข้อ ๆ แต่ต้องระบุพฤติการณ์กระทำผิดในเบื้องต้นให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไปไต่สวนหาหลักฐานเพิ่มเติม เนื่องจากในทางปฏิบัติเมื่อมีผู้ร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพียงแต่ระบุพฤติการณ์การกระทำที่มีการกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีหนังสือแจ้งหน่วยงานนั้น ๆ ชี้แจงหรือเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลมาชี้แจงตามมาตรา ๒๕(๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในทำนองเดียวกันควรให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาไต่สวนสืบหาเบาะแสตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้

นอกจากนี้ ปัญหากรณีการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง คือ เหตุของการยื่นถอดถอนที่ใช้คำว่า “สื่อว่า” มีความหมายและขอบเขตการใช้แค่ไหน เพียงไรนั้นซึ่งจากรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ^{๔๔} ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ แก่ไขมาตรา ๓๐๓ ในเรื่องฐานะการกระทำที่อาจนำไปสู่การถอดถอนออกจากตำแหน่งซึ่งมาตรา ๓๐๓ ได้ใช้ถ้อยคำว่า “สื่อว่ากระทำผิด” หรือ “สื่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย” ซึ่งยังคงมีปัญหาในการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่จะเข้าข่ายเป็นการกระทำที่อาจถูกถอดถอนได้ดังที่ปรากฏเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

^{๔๔}สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ, รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย), ๒๕๔๖ หน้า ๓-๔, ๒๖๓-๒๖๔.

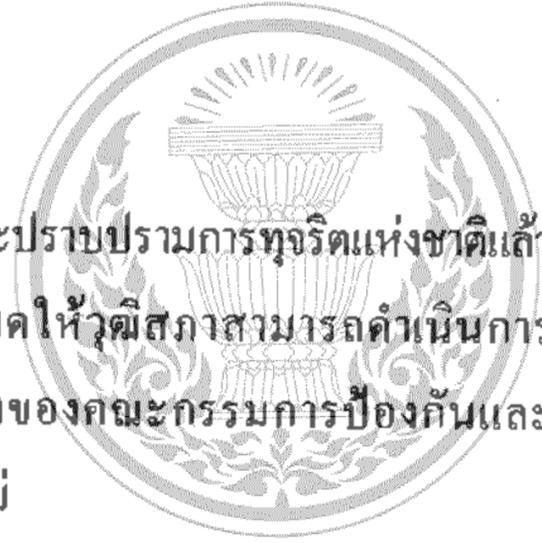
ดังนั้น เพื่อความชัดเจนและใช้อ้างอิงเป็นกรอบการดำเนินการทั้งในส่วน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและเป็นเกณฑ์สำหรับบุคคลผู้อยู่ ในข่ายที่จะถูกถอดถอนได้อาจจะมีความจำเป็นต้องกำหนดระดับพฤติการณ์ที่จะถือว่า เข้าข่าย “สื่อว่า” กระทำผิดฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก โดยอาจกำหนดเหตุและเงื่อนไขของ พฤติการณ์ให้เป็นแนวทางการตีความดังกล่าวได้ เช่น ขยายความพฤติการณ์ที่มีลักษณะ “สื่อว่า” เข้าข่ายจะเป็นการกระทำผิดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยกำหนดให้ชัดเจนมากขึ้นว่า พฤติการณ์ที่สื่อว่ากระทำผิดดังกล่าวจะต้องมีการปฏิบัติหรือดำเนินการในทางกายภาพที่ เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่โดยไม่ถึงกับต้องรับฟังได้อย่างชัดเจนว่าเจตนากระทำความผิด เช่นนั้นหากแต่เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมพฤติการณ์ที่กระทำตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ของ ผู้กระทำการที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นได้ว่าผู้กระทำน่าจะมีวัตถุประสงค์จะดำเนินการดังกล่าว จริงก็เพียงพอที่จะฟังได้ว่ามีพฤติการณ์ที่สื่อว่ากระทำความผิดหรือสื่อว่ากระทำการ ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายแล้วเป็นต้น

ส่วนคณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๔๖} ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นสรุปได้ ดังนี้

๑. การถอดถอนจากตำแหน่งมาตรา ๓๐๓ และมาตรา ๓๐๔ ทำได้ยาก ควรแก้ไขมาตรา ๓๐๔ โดยลดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภา ขอลถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติยิ่งขึ้น

๒. วุฒิสภาควรมีอำนาจดำเนินการไต่สวนลงมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองกระบวนการถอดถอนออกจากตำแหน่งที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐๕ นั้น กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำหน้าที่ไต่สวนและ ชี้มูลก่อนที่จะส่งให้วุฒิสภาพิจารณาลงมติเท่าที่ผ่านมาวุฒิสภายังมิได้ทำหน้าที่ดังกล่าว

^{๔๖} สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น ของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการ ใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘ หน้า ๑๔๓.

เพราะเมื่อต้องผ่านขั้นตอนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้ว มิได้มีการชี้มูลและส่งให้วุฒิสภา เห็นควรให้กำหนดให้วุฒิสภาสมาชิกดำเนินการ ใด่สวนได้เอง โดยไม่ขึ้นต่อการใด่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าข้อกล่าวหาชี้มูลหรือไม่

จากรายงานการวิจัย เรื่อง ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ ปัจจุบัน^{๑๑๑} ในเรื่องเงื่อนไขในการยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๔ จากการศึกษาพบว่าประเด็นเงื่อนไขในการเข้าชื่อเพื่อยื่นขอถอดถอนผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง โดยให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน เป็นเงื่อนไขที่ ไม่ง่ายจนเกินไปอันเป็นเหตุให้เกิดการก่อกวนแก่งแย่งทางการเมืองได้

เพิ่มเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาในการออกกฎหมายแต่ละฉบับ โดยมีระยะเวลา ในการออกกฎหมายที่จำกัดเพื่อเร่งรัดให้รัฐบาลและรัฐสภาออกกฎหมายโดยเร็ว ยังไม่ เหมาะสมกับการนำมาเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ด้วยเหตุผล เช่น อาจทำให้ การพิจารณากฎหมายของรัฐสภาหรือรัฐบาลขาดความรอบคอบรัดกุม

รวมทั้ง จากการประชุมประชาปรีक्षा เรื่อง การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไข เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ^{๑๑๒} เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้สรุปประเด็นปัญหาเรื่องการ ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุดที่รื้อรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ มาตรา ๓๐๓ ไว้ดังนี้

๑. การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน- ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง

^{๑๑๑} สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากกร, ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อ ประชาธิปไตย), ๒๕๔๘ หน้า ๑๕๓-๑๕๔.

^{๑๑๒} สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมประชาปรีक्षा), ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑๐๓.

สูงสุดที่ร่ำรวยผิดปกติต่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ โดยให้คณะกรรมการปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ไต่สวนและส่งเรื่องให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนพร้อมทั้งส่งเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณา แต่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้บุคคลที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาไว้คือนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเกิดปัญหาว่าหากมีคดีซึ่งบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ใช่บุคคลตาม มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวเป็นผู้กระทำศาลฎีกาแผนกคดีอาญาจะรับเรื่องไว้พิจารณาหรือไม่

๒. ปัญหากรณีการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง คือ เหตุของการยื่นถอดถอนที่ใช้คำว่า “สื่อว่า” มีความหมายและขอบเขตการใช้แค่ไหนเพียงไร

การดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การดำเนินการจัดทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ นั้นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา^{๔๕} มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ โดยตัดข้อความท้ายวรรคสี่ที่บัญญัติว่า “แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาอันนั้นเป็นอันตกไป” ออก

๒. ในการพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานชัดเจนแจ้งว่ากระทำผิด เพียงสื่อว่ากระทำผิดก็สามารถพิจารณาถอดถอนได้แล้ว ดังนั้น เพียงแต่มีมูลความผิดไม่ถึงกับสื่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

^{๔๕}สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา, ๒๕๔๘ หน้า ๕๐.

ก็สามารถส่งให้วุฒิสภาพิจารณาวินิจฉัยได้ เมื่อวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่าต่อ วุฒิสภาก็มีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่งได้

นอกจากนี้ ในเรื่องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นยังมีส่วนเสนอแนวทางการแก้ปัญหาไว้หลายท่าน ซึ่ง ประวิทย์ ทองศรีนุ่น^{๕๐} อดีตสภาร่างรัฐธรรมนูญได้รวบรวมมาเสนอในการประชุมปรึกษาหารือ เรื่อง การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เพื่อเป็นแนวคิดเบื้องต้นในการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายประกอบขององค์กรอิสระต่าง ๆ ดังนี้

- หน้าที่ตามกฎหมาย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีภารกิจมาก ดังนั้น ในเรื่องการตรวจสอบทุจริตข้าราชการระดับต่ำกว่า ๕ ควรเป็นของหน่วยงานอื่น ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดูแลเฉพาะนักการเมือง และข้าราชการระดับสูง นอกนั้นให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

- อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนจัดเป็นอำนาจศาล กรณีพยานกลับคำให้การให้ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเช่นเดียวกับละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา

- กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพบเห็นความผิดแต่ไม่มีผู้เสียหายมาร้องทุกข์ทำให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่มีอำนาจดำเนินคดีเอาผิดเอาโทษ จึงควรแก้กฎหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถกล่าวโทษดำเนินคดีเองได้ หากเห็นมีมูลฟ้องและ

^{๕๐}ประวิทย์ ทองศรีนุ่น, “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ,” (เอกสารประกอบการประชุมปรึกษาหารือ), ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ หน้า ๓๕-๓๖.

ควรให้มีผู้กลั่นกรองความเห็นของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อีกชั้นหนึ่งเหมือนคดีอาญาทั่วไป

- กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรับเรื่องจาก พนักงานสอบสวนแล้ว แต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมี อาจควบคุมกักขังผู้ถูกกล่าวหาได้จึงถูกปล่อยตัวไป ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ควรมีกองกำลังหรือไม่ หรือให้พนักงานสอบสวนสามารถ ควบคุมผู้ต้องหาไว้ตามเดิมไว้

- การรับเรื่องกรณีทุจริตพนักงานสอบสวนซึ่งรับเรื่องมาจากคณะกรรมการ ตรวจสอบแผ่นดิน ควรแก้กฎหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบแผ่นดินส่งเรื่องมาที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้โดยตรง แต่กรณีปฏิบัติ หน้าที่หรือประพฤตินิชอบก็ให้ส่งเรื่องมาที่พนักงานสอบสวนแยกกันไป

หมวด ๑๑

การตรวจเงินแผ่นดิน

การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

สำหรับประเด็นปัญหาในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามา ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แต่มิได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ จากรายงานผลการศึกษาวิจัยชุด โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้ รัฐธรรมนูญ เรื่อง การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ^{๑๑} ได้ให้ข้อเสนอแนะ ไว้ดังนี้ ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตรวจเงิน-แผ่นดินให้ละเอียดและชัดเจนขึ้น

^{๑๑} นวรัตน์ ตรีรัตน์และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุด โครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ : สถาบัน พระปกเกล้า), ๒๕๔๖ หน้า ๑๑๕.

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เรื่องของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมาตรา ๓๑๒ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินมาตรา ๕๒ นั้น จากระายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เรื่อง การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ได้สรุปประเด็นปัญหาไว้ว่ามีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกว้างเกินไป ดังนั้น จึงเสนอว่าควรให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่ในการวางนโยบาย ควบคุมและกำกับเท่านั้น ส่วนงานด้านการบริหารควรเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

หมวด ๑๒

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไปแล้วครั้งหนึ่ง มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการองค์กรอิสระอื่น ยังมีได้แก้ไขให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในทางการเมือง

จากสภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จนกระทั่งนำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิดในสังคมปัจจุบันประกอบกับมีความคิดเห็นที่หลากหลายที่ต้องการ

^{๑๕๖} นวleenoy ตริรัตน์และคณะ, การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ, (รายงานผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๕๖ หน้า ๑๑๔-๑๑๕.

ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองและมุ่งหวังไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองครั้งใหม่

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงาน องค์กร สถาบันต่าง ๆ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอย่างหลากหลาย โดยหลักการแล้วคล้ายคลึงกัน คือ ให้มีองค์กรหรือคณะบุคคลที่เป็นอิสระจากการเมืองเข้ามาดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม โดยโดยอาศัยช่องทางตามมาตรา ๓๑๓ ของรัฐธรรมนูญมาเป็นแนวทาง

พรรคไทยรักไทย^{๔๔}

พรรคไทยรักไทยได้ให้เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่า เพื่อให้การปฏิรูปการเมืองครั้งใหม่เป็นไปโดยโปร่งใส และปราศจากข้อครหาต่าง ๆ ให้มากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๑๓ เพื่อให้ได้คณะบุคคลที่เป็นกลางและมาจากทุกภาคส่วนของสังคมเรียกว่า “สภาปฏิรูปการเมือง” ขึ้นทำหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อการปฏิรูปการเมือง กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำนั้น เริ่มตั้งแต่สามารถเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรกได้ จนกระทั่งสภาปฏิรูปการเมืองยกร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้วเสร็จ เปิดโอกาสให้มีการออกเสียงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญ และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ จะใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๒ เดือนหรือ ๑ ปี

ทั้งนี้ มีหลักการและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๓๑๓ โดยสรุปดังนี้

๑.ให้มีสภาปฏิรูปการเมือง จำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ ประกอบด้วย

๑.๑ บุคคลจำนวน ๕๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของผู้แทนองค์กร กลุ่มอาชีพ ภาคเอกชน กลุ่มอาชีพภาครัฐ และกลุ่มกิจกรรมทางสังคม ในทุกจังหวัดซึ่งรวมถึง

^{๔๔}“หลักการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๑๓ โดยฝ่ายกฎหมายพรรคไทยรักไทย,” แหล่งที่มา : www.thairakthai.or.th สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา.

กรุงเทพมหานคร โดยจะมีการรับสมัครองค์กรกลุ่มต่าง ๆ ภายใน ๑๕ วัน เพื่อให้แต่ละองค์กรส่งผู้แทนองค์กรละ ๑ คนเพื่อเลือกกันเองดังนี้

(ก) กลุ่มอาชีพภาคเอกชน ให้จำแนกออกเป็นภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ซึ่งต้องเลือกกันเองให้เหลือ ๕๐ คน

(ข) กลุ่มอาชีพภาครัฐ ให้จำแนกออกเป็นบุคลากรที่มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากการเลือกของประชาชน และบุคลากรที่มาจากการแต่งตั้งหรือจ้างของรัฐ ซึ่งต้องเลือกกันเองให้เหลือ ๒๐ คน

(ค) กลุ่มกิจกรรมทางสังคม ให้จำแนกออกเป็น ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการสาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ด้านการพัฒนาและสงเคราะห์คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ ด้านการพัฒนาแรงงาน และด้านการพัฒนาฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องเลือกกันเองให้เหลือ ๒๐ คน

๑.๒ ผู้แทนพรรคการเมืองจำนวน ๑๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของผู้แทนของพรรคการเมืองทั้งหมดที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยให้แต่ละพรรคการเมืองส่งผู้แทนเพื่อไปเลือกกันเองได้พรรคละ ๑ คน

๑.๓ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒๐ คน มาจาก

- (ก) สมาชิกสภารัฐธรรมนูญ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คน
- (ข) ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คน
- (ค) ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คน
- (ง) ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการบริหารราชการแผ่นดิน และสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งแต่ละสาขาเลือกกันเองให้เหลือสาขา ละ ๑ คน จำนวน ๕ คน

๒. ให้มีคณะกรรมการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และกระบวนการในการได้มาซึ่งสภาปฏิรูปการเมืองจำนวน ๑๒๐ คน ประกอบด้วย เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า เป็นประธาน เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการวุฒิสภา เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นกรรมการ และเลขานุการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา และสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการร่วมเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการกำหนดรายละเอียดฯ และการดำเนินการทั้งปวงเพื่อให้ได้มาซึ่งสภาปฏิรูปการเมือง

๓. สมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๓.๑ คุณสมบัติ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี บริบูรณ์ในวันที่ยุทธธรรมบัญญัติใช้บังคับ

๓.๒ ลักษณะต้องห้าม เป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) และ (๑๔) ของรัฐธรรมนูญ

๔. ให้ศาลจังหวัดที่คดีอยู่ในเขตอำนาจหรือศาลแพ่งสำหรับกรุงเทพมหานคร เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาการคัดค้านทั้งหลายเกี่ยวกับกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองโดยต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องคัดค้าน และให้คำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้ประธานศาลฎีกากำหนดวิธีการยื่นคำร้องคัดค้านและวิธีพิจารณาคำร้องคัดค้าน

๕. สภาปฏิรูปการเมืองมีประธาน ๑ คน และรองประธาน ๒ คน โดยจะต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองให้นำข้อบังคับการประชุมของรัฐสภามาใช้โดยอนุโลมกับการดำเนินการของสภาปฏิรูปการเมือง

ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานธุรการของสภาปฏิรูปการเมือง โดยให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เลขานุการสภาปฏิรูปการเมือง และเลขาธิการวุฒิสภามีหน้าที่รองเลขานุการ สภาปฏิรูปการเมือง

๖. สภาปฏิรูปการเมืองต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการเมือง แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ได้ดังนี้

๖.๑ ขกร่างแรกพร้อมเอกสารประกอบให้แล้วเสร็จภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการเมือง

๖.๒ ส่งร่างแรกดังกล่าวไปยังรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พรรคการเมืองต่าง ๆ และจัดเผยแพร่เป็นการทั่วไป ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๓ ให้องค์กรต่าง ๆ ที่ได้รับร่างดังกล่าวส่งความเห็นไปยังสภาปฏิรูปการเมืองภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับร่างนั้น

๖.๔ ให้สภาปฏิรูปการเมืองจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เอกสารประกอบและความเห็นจากองค์กรต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ

๖.๕ ให้สภาปฏิรูปการเมืองขกร่างสุดท้ายเพื่อให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับบันทึกความเห็นจากองค์กรต่าง ๆ

๗. ให้ประธานรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันออกเสียงประชามติ เพื่อให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ที่จัดทำโดยสภาปฏิรูปการเมืองมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน และไม่เกินกว่า ๕๐ วัน นับจากวันประกาศ

ให้ประธานรัฐสภาเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมด้วยเจตนารมณ์
ความเห็นขององค์กรต่าง ๆ และคำชี้แจงของสภาปฏิรูปการเมืองให้ประชาชนได้
รับทราบและเข้าใจก่อนการลงประชามติ

๘. ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
ให้อายุของสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่สิ้นสุดลงในวันถัดจากวันครบ ๓๐ ปี นับแต่วันที่
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใช้บังคับ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

แต่ถ้าประชาชนออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมนั้น ให้สภาปฏิรูปการเมืองสิ้นสุดลง แล้วให้ดำเนินการให้มีสภาปฏิรูปการเมือง
ขึ้นใหม่ภายใน ๖๐ วัน โดยผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองชุดเดิมจะเป็นสมาชิก
สภาปฏิรูปชุดใหม่อีกไม่ได้

พรรคประชาธิปัตย์^{๑๕๔}

แนวความคิดในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของพรรคประชาธิปัตย์ โดย
เปิดช่องทางตามมาตรา ๓๑๓ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความเป็นกลางในทางการเมือง มีความ
หลากหลายทางความคิด และอาชีพ เข้าร่วมดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ โดยต้องเปิด
โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วเสนอให้รัฐสภาพิจารณาให้ความ
เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หากรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญนั้น
ให้ประชาชนออกเสียงประชามติ เมื่อมีผลบังคับใช้แล้วให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดให้
มีการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ

สำหรับประเด็นที่เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วยมาตรการ
ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่หลากหลายขึ้น คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะเรื่องวุฒิการศึกษา

^{๑๕๔}“เขียนนโยบาย “ปฏิรูปการเมือง” “จุดขาย” ของทุกพรรค,” มติชนรายวัน

พรรคชาติไทย^{๕๕}

มีแนวความคิดเช่นเดียวกับพรรคประชาธิปัตย์ แต่แตกต่างกันประเด็นที่เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม เช่น คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระบวนการสรรหากรรมการองค์กรอิสระ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตรวจสอบฝ่ายบริหาร สัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือกตั้ง ให้ลดลงจากไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๑ โดยมีกำหนดระยะเวลาดำเนินการ ๑๘๐ วัน

พรรคมหาชน^{๕๖}

มีแนวความคิดเช่นเดียวกับพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำหรับประเด็นที่เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ให้รัฐสภาพิจารณาร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนโดยง่าย และคล่องตัว การตรวจสอบฝ่ายบริหารง่ายขึ้น โดยเฉพาะการควบคุมและตรวจสอบนายกรัฐมนตรี ขั้นตอนการดำเนินงานของรัฐสภาในขั้นตอนกรรมาธิการเห็นสมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมาธิการได้

แนวคิดตั้งสภาปฏิรูปการเมือง ของนายโกกีน พลกุล^{๕๗}

เป็นแนวคิดที่ สอดคล้องกับของพรรคไทยรักไทย สรุปได้ดังนี้

๑. ให้มีสภาปฏิรูปการเมือง ทำหน้าที่แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบคน ดังต่อไปนี้

๑.๑ บุคคลซึ่งสมัครหาแห่งชาติเลือกกันเองจำนวน ๑๐๐ คน

^{๕๕}“เทียบนโยบาย “ปฏิรูปการเมือง” “จุดขาย” ของทุกพรรค,” มติชนรายวัน ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕.

^{๕๖}เรื่องเดียวกัน

^{๕๗}“เนื้อใน ร่างรธน.ฉบับ...ทรท : ศุค...,” มติชนรายวัน ๑๔ เมษายน ๒๕๔๕.

๑.๒ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒๐ คน ดังต่อไปนี้

- (ก) ผู้แทนอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ จำนวน ๕ คน
- (ข) ผู้แทนอดีตตุลาการหรือผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม และศาลปกครอง ๕ คน
- (ค) ผู้แทนอดีตคณะกรรมการการเลือกตั้ง อดีตผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอดีตคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และอดีตคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๕ คน
- (ง) ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาบริหารราชการแผ่นดิน และสาขาสังคมศาสตร์ สาขาละ ๑ คน จำนวน ๕ คน ในกรณีที่มีเหตุทำให้ต้องมีสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองไม่ครบองค์ประกอบตามวรรคแรก หรือตำแหน่งสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้สมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

๒. ให้มีสมาชิกแห่งชาติจำนวน ๑๐๐ คน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสาขาอาชีพต่างๆ มีจำนวนและวิธีการเลือกตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หากสมาชิกสมาชิกแห่งชาติมีไม่ถึง ๑๐๐คน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้สมาชิกแห่งชาติประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ และต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสมาชิกแห่งชาติภายใน ๖๐ วัน นับแต่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ สมาชิกสมาชิกแห่งชาติคนหนึ่งมีสิทธิเลือกผู้สมควรเป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการเมืองได้ ๓ คน การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการลับ และผู้ออกเสียงลงคะแนนย่อมมีอิสระและไม่ถูกผูกพันโดยอาณัติใด ๆ ให้ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด ๑๐๐ คนแรกเป็นผู้ได้รับเลือก ในกรณีที่มีผู้ได้คะแนนเสียงต่ำสุดเท่ากันอันจะเป็นเหตุให้จำนวนผู้รับเลือกเกิน ๑๐๐ คน ให้ประธานสมาชิกแห่งชาติจับสลากเลือกผู้ที่ได้รับคะแนนต่ำสุดในบรรดาที่คะแนนเท่ากันนั้นให้เหลือเพียง ๑๐๐ คน

๓. ให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาและสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของสมาชิกแห่งชาติ โดยให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาทำหน้าที่หลักในการเลือกสมาชิกสภาปฏิรูปการเมือง

๔. สภาปฏิรูปการเมือง มีประธานสภาปฏิรูปการเมืองคนหนึ่งและรองประธานสองคน ซึ่งเลือกจากสมาชิกแห่งสภาปฏิรูปการเมืองตามมติของสภาปฏิรูปการเมือง

ประธานสภาปฏิรูปการเมืองมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการของสภาปฏิรูปการเมืองตามหมวดนี้ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เมื่อประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสภาปฏิรูปการเมือง เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

๕. สภาปฏิรูปการเมืองจะต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ๑๘๐ วันนับแต่วันที่มิสภาปฏิรูปการเมือง

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะกระทำมิได้

๖. วิธีการพิจารณาและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนี้ ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาโดยอนุโลม

การประชุมสภาปฏิรูปการเมือง ต้องมีสมาชิมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น โดยสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในที่ประชุม สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์เด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ แต่เอกสิทธิ์นี้ไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ที่มีลักษณะเป็น

ความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกแห่งสภาปฏิรูปการเมือง

ประธานสภาปฏิรูปการเมือง ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้

ให้สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเป็นหน่วยธุรการของสภาปฏิรูปการเมือง และให้เลขาธิการรัฐสภาทำหน้าที่เลขาธิการสภาปฏิรูปการเมือง รองเลขาธิการรัฐสภาทำหน้าที่รองเลขาธิการสภาปฏิรูปการเมือง

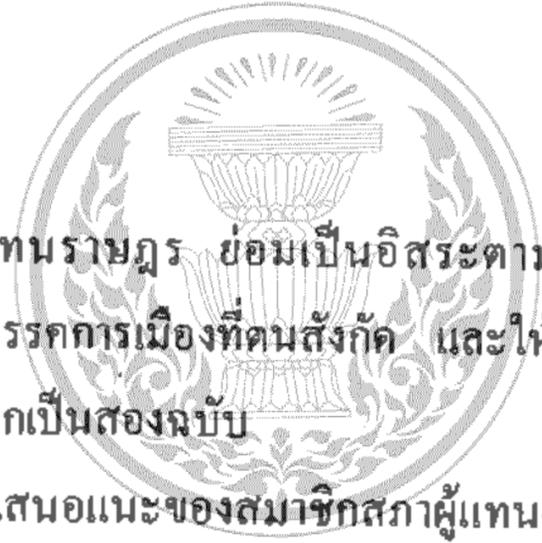
๗. ให้สภาปฏิรูปการเมืองจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นวาระแรก พร้อมทั้งเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่สภาปฏิรูปการเมือง เมื่อเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

๗.๑ ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและเอกสารดังกล่าวไปยังสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อให้สภาทั้งสองพิจารณาและให้ความเห็น

๗.๒ ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและเอกสารดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้พิจารณาและให้ความเห็น

๗.๓ จัดเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและเอกสารดังกล่าวเป็นการทั่วไปตามสื่อต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

๘. ในการพิจารณาและให้ความเห็นของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้จัดทำเป็นบันทึกที่มีการกำหนดประเด็นและความคิดเห็นที่ชัดเจนประกอบด้วยการให้เหตุผลในทางวิชาการและในเชิงปฏิบัติ รวมทั้งระบุอุปสรรคและเหตุการณ์ที่ได้เคยเกิดขึ้นหากมีหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญจากสภาปฏิรูปการเมือง ในกรณีที่ครบ ๓๐ วันแล้ว มิได้ให้ความเห็นตามวรรคนี้ ให้ถือว่าเห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ในการให้ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นอิสระตาม
มโนธรรมของตน โดยไม่อยู่ภายใต้อาณัติและมติของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด และให้
จัดทำเป็นบันทึกโดยแยกความเห็นและข้อเสนอแนะออกเป็นสองฉบับ

ฉบับหนึ่ง เป็นบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทน-
ราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล

Digital Object
National Assembly Library

ฉบับหนึ่ง เป็นบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

๕. การพิจารณาและให้ความเห็นในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของแต่ละ
องค์กร ให้จัดทำเป็นบันทึกที่มีการกำหนดประเด็นและความคิดเห็นที่ชัดเจน ประกอบด้วย
การให้เหตุผลในทางวิชาการและในเชิงปฏิบัติ รวมทั้งระบุอุปสรรคและเหตุการณ์ที่ได้
เคยเกิดขึ้น หากมีหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ โดยให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน
นับแต่วันได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญจาก
สภาปฏิรูปการเมือง ในกรณีที่ยังคงมีได้ให้ความเห็นภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้
ถือว่าองค์กรนั้นเห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

๑๐. ให้สภาปฏิรูปการเมืองจัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ เอกสาร
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญ และบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะโดยทั่วไป เพื่อเปิด
โอกาสให้ประชาชนได้รับทราบสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความเห็นและ
ข้อเสนอของสมาชิกของสภาทั้งสอง ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ

๑๑. เมื่อสภาปฏิรูปการเมืองได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะแล้ว ให้
สภาปฏิรูปการเมืองทำการยกร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับออกเสียงประชามติ
พร้อมทั้งเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่
เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่สภาปฏิรูปการเมืองได้รับบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ หรือ
นับแต่วันที่ครบกำหนด ๓๐ วัน ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
ได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ แต่มีได้มีความเห็น

ในกรณีที่สภาปฏิรูปการเมืองจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมไม่เสร็จ
ภายในกำหนดเวลาให้สภาปฏิรูปการเมืองสิ้นสุดลง

๑๒. ให้ประธานรัฐสภาประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบแก่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ความเห็นของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และองค์กรต่าง ๆ และคำชี้แจงของสภาปฏิรูปการเมือง เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนก่อนที่จะมีการลงประชามติไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

๑๓. บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น หากผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบด้วย ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นตกไป

กรณีที่ผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติ มีจำนวนน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบ

กรณีที่เสียงข้างมากในการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๓ โดยอนุโลม โดยให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมภายใน ๕๐ วัน ให้ร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไป

๑๔. ให้ประธานและรองประธานสภาปฏิรูปการเมือง สมาชิกสภาปฏิรูปการเมือง ได้รับเงินประจำตำแหน่งเท่ากับประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี และให้กรรมการที่สภาปฏิรูปการเมืองแต่งตั้งได้รับผลตอบแทนเท่ากับกรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้ง สำหรับประโยชน์ตอบแทนอื่นให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

๑๕. ในกรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอันตกไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นมีสาระเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐและตกไปเพราะผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติ มีจำนวนน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ออกเสียงประชามติ ซึ่งถือว่าไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญนั้น หรือตกไปเพราะพระมหากษัตริย์ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยภายใน ๕๐ วัน ให้สภาปฏิรูปการเมืองจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมใหม่

Digital Object
National Assembly Library

๑๖. ให้บทบัญญัติดังกล่าวนี้สิ้นผลไป เมื่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมประกาศใช้บังคับแล้ว หรือในกรณีสภาพปฏิบัติการเมืองสิ้นสุดลงเพราะเหตุที่ไม่สามารถจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิบัติการเมือง

นักวิชาการสาขากฎหมายมหาชน^{๔๔}

เป็นการเสนอ โดยนักวิชาการด้านกฎหมายมหาชนที่เสนอผ่านสื่อมวลชน เพื่อจุดประกายแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กับสังคม โดยอาศัยมาตรา ๓๑๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ชื่อว่า “คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ” ประกอบด้วย กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจำนวน ๗ คน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

(ก) ประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญกฎหมายรัฐธรรมนูญ จำนวนห้าคน ได้แก่

- (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ประธานองคมนตรีถวายชื่อตามคำแนะนำของ คณะองคมนตรี จำนวนสองคน
- (๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ประธานวุฒิสภาถวายชื่อตามคำแนะนำของ วุฒิสภาจำนวนหนึ่งคน
- (๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรถวายชื่อจำนวนสองคน โดยคนหนึ่งตามคำแนะนำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล และอีกคนหนึ่งตามคำแนะนำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

^{๔๔} เลี้ยงเส้าหลง(นามแฝง), ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ม.๓๑๓ เปิดทางปฏิรูปการเมืองรอบ ๒, แหล่งที่มา : www.manager.co.th สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๐.๐๓ นาฬิกา.

(ข) ประเภทที่สอง ได้แก่ กรรมการที่มีประสบการณ์ทางการเมือง ที่ประธานองคมนตรีถวายชื่อตามคำแนะนำของคณะองคมนตรีจากผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจำนวนสองคน

ให้มีประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติหนึ่งคน และรองประธานหนึ่งคน ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากกรรมการพิเศษเพื่อการกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ที่ถวายชื่อโดยประธานองคมนตรีตามคำแนะนำของคณะองคมนตรี การถวายรายชื่อบุคคลดังกล่าว ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธาน รองประธาน และกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ

๒. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการฝ่ายการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ภายในสามปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ห้ามมิให้กรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการฝ่ายการเมือง

๓. คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ มีหน้าที่กร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติ และเมื่อร่างรัฐธรรมนูญผ่านความเห็นชอบโดยประชามติแล้วให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญ

ในการกร่างรัฐธรรมนูญนี้ ให้กระทำโดยมีเจตจำนงที่จะปฏิรูปการเมือง ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ เพื่อพัฒนาไปสู่รูปแบบเสรีประชาธิปไตยที่มีสถาบันทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อำนาจอธิปไตยอย่างโปร่งใสเพื่อประโยชน์

ส่วนรวม ประกอบกับศาลและองค์กรอิสระที่สำคัญของรัฐที่มีการจัดรูปแบบองค์กรระบบความรับผิดชอบ และมีวิธีพิจารณาหรือวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่

๔. ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การกำกับ ดูแลของประธานกรรมการ และให้ประธานกรรมการมีอำนาจกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมตลอดถึงให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษา และหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติว่างลง เพราะเหตุใดเหตุหนึ่งให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว

๕. ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ และมีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองเลขานุการของคณะกรรมการ

๖. ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

“เอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ” เป็นเอกสารที่ให้ความรู้และความเข้าใจในร่างรัฐธรรมนูญโดยสังเขป โดยเอกสารดังกล่าวจะต้องชี้แจงอธิบายโครงสร้างของร่างรัฐธรรมนูญ และอธิบายให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความคาดหมายในความสำเร็จหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในเชิงปฏิบัติ และสาระสำคัญอย่างอื่น ที่จำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนควรจะได้รับรู้

เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ส่งร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารดังกล่าวไปยังสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อให้สภาทั้งสองพิจารณาและให้ความเห็น

(๒) จัดเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารดังกล่าวเป็นการทั่วไป ตลอดจนส่งเสริมและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

๗. ในการพิจารณาและให้ความเห็นของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในร่างรัฐธรรมนูญ ให้จัดทำเป็นบันทึกที่มีประเด็นและความเห็นที่ชัดเจน ประกอบด้วยเหตุผลในทางวิชาการและในเชิงปฏิบัติ รวมทั้งระบุอุปสรรคและเหตุการณ์ที่ได้เคยเกิดขึ้นหากมีหรือคาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้

ในการให้ความเห็นของสภาผู้แทนราษฎร ให้จัดทำเป็นบันทึกโดยแยกความเห็นและข้อเสนอแนะออกเป็น ๒ ฉบับ

ฉบับหนึ่ง เป็นบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล

ฉบับหนึ่ง เป็นบันทึกตามความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมให้ความเห็นโดยอิสระตามมโนธรรมของตน โดยไม่อยู่ภายใต้อาณัติและมติของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา ดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดส่งบันทึก ดังกล่าวให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการ

๘. ให้คณะกรรมการการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ จัดพิมพ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ เอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ และบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาค่อสาธารณชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกของสภาทั้งสอง และให้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยทั่วไปในลักษณะของการจัดทำประชาพิจารณ์หรือรับฟังความเห็นสาธารณะ

๙. เมื่อคณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ข้อคิดเห็น

จากประชาชนทั่วไปแล้ว ให้ทำการยกร่างรัฐธรรมนูญสำหรับการลงประชามติ พร้อมทั้งเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ได้รับบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

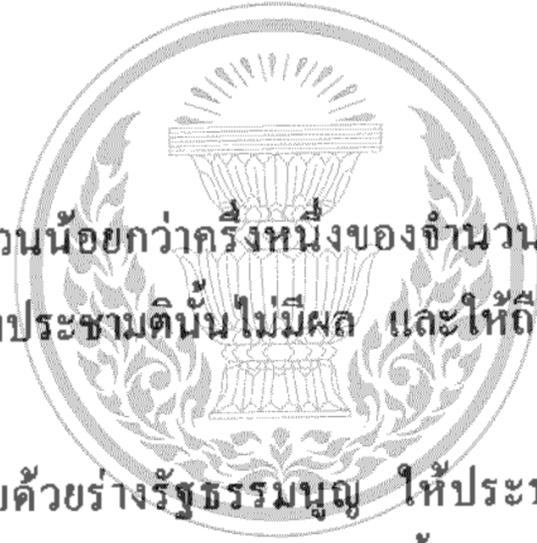
“เอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ” นอกจากมีสาระสำคัญตามที่ระบุไว้แล้ว ให้ระบุด้วยว่าจะมีกฎหมายสำคัญซึ่งกำหนดให้ตราเป็น “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” ใดบ้าง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดจะมีหลักการและสาระสำคัญอย่างไร มีความจำเป็นหรือเหมาะสมอย่างไร เพื่อให้มีผลบังคับใช้พร้อมกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ

๑๐. ในระหว่างการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ หากคณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติเห็นว่า หลักการสำคัญตามร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลายประเด็น อาจมีทางเลือกที่เหมาะสมได้หลายทาง อาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อการรับฟังความเห็นจากประชาชนได้

ในการจัดทำประชามติเพื่อการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว จะต้องกำหนดประเด็นที่คณะกรรมการเสนอขอความเห็นจากประชาชนที่ชัดเจน และคณะกรรมการจะต้องจัดให้มีเอกสารประกอบการจัดทำประชามติ เพื่อให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจในประเด็นที่ขอความเห็นตามความเหมาะสม เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันออกเสียงลงประชามติ

๑๑. ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติได้จัดทำขึ้นภายในกำหนดอย่างช้าไม่เกินสิบแปดเดือนนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ใช้บังคับ การกำหนดวันออกเสียงประชามติ ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อการจัดทำประชามติ ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการในการลงประชามติ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในการออกเสียงลงประชามติ หากผลการลงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้เป็นอันสิ้นสุดลง

ในกรณีที่มีผู้ออกเสียงประชามติมีจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของประเทศ ให้การออกเสียงประชามตินั้นไม่มีผล และให้ถือว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการเห็นชอบจากประชาชน

ในกรณีที่ผลการลงประชามติเห็นชอบด้วยร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานองคมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานรัฐธรรมนูญ

ให้ประธานองคมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระราโชบายร่วมกัน และประกาศใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญต่อไป

๑๒. เพื่อประโยชน์ในการให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติ มีบทกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการบังคับใช้ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาที่มีอยู่ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้สิ้นสุดลงเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ

๑๓. เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จำเป็น หรือเหมาะสมจะต้องตราขึ้นเพื่อให้มีผลใช้บังคับพร้อมกับรัฐธรรมนูญตามที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อการจัดทำประชามติให้เสร็จสิ้นโดยมิชักช้า และต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันที่มีการออกเสียงประชามติ และในการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว ให้ถือตามแนวของหลักการและสาระสำคัญที่ได้ระบุไว้ในเอกสารประกอบร่างรัฐธรรมนูญ

ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ส่งร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยเอกสารประกอบร่างกฎหมายดังกล่าวที่ได้จัดทำขึ้นไปยังสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมายังคณะกรรมการ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา จัดส่งบันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้รับร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบร่างกฎหมายจากคณะกรรมการ รูปแบบเดียวกับการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะในร่างรัฐธรรมนูญ

พร้อมกันนี้ ให้คณะกรรมการจัดพิมพ์เผยแพร่ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและเอกสารประกอบร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นการทั่วไป เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

เมื่อคณะกรรมการได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และได้รับข้อคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปแล้ว ให้จัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อนำไปประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายพร้อมกับรัฐธรรมนูญ

๑๔. ให้รัฐสภากำหนดค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ให้แก่ประธานรองประธาน และกรรมการพิเศษเพื่อกร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติ

๑๕. เมื่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับการแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ย่อมสิ้นสุดลง

จากงานวิจัยของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต^{*๕๕} ได้เสนอแนะไว้ดังนี้
 ขั้นที่ ๑ ควรกำหนดให้มี “คณะกรรมการศึกษาวิจัยการเมืองเพื่อการแก้ไข
 และเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการควรมาจากนักวิชาการใน
 มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อให้ประชาชนรู้สึกมี
 ส่วนร่วมต่อรัฐธรรมนูญ

ขั้นที่ ๓ การร่างรัฐธรรมนูญโดยผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายมหาชน ควรตั้ง
 “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ” เพื่อร่างรัฐธรรมนูญตามแนวทางที่ “คณะ
 กรรมการศึกษาวิจัยการเมืองเพื่อแก้ไขและเพิ่มเติม

ขั้นที่ ๔ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ควรจัดตั้ง “สภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ”
 ซึ่งมีที่มาจากแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ครั้งหนึ่งและจากการเลือกตั้งของประชาชน
 อีกครั้งหนึ่ง ทำการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แต่ไม่มีอำนาจแก้ไขร่างฯแต่ให้ข้อเสนอแนะได้

ขั้นที่ ๕ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อร่างรัฐธรรมนูญนำร่างฯ
 ไปให้ประชาชน สื่อมวลชนแสดงความคิดเห็น โดยการทำประชาพิจารณ์

ขั้นที่ ๖ การทบทวนร่างรัฐธรรมนูญโดยนำร่างฯกลับสู่การพิจารณาของ
 “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ” เพื่อดำเนินการปรับปรุงร่างฯภายหลังการรับฟัง
 ความคิดเห็นของ “สภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ” และประชาชน

ขั้นที่ ๗ การอนุมัติรัฐธรรมนูญโดยการลงประชามตินำร่างฯที่ผ่านการจัดทำ
 “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ” ให้ประชาชนลงมติว่าจะรับร่างฯหรือไม่

^{*๕๕}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไข
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐, สรุปผลงานวิจัย, หน้า ๑๔๑ - ๑๖๒.

บทที่ ๓

สรุปเหตุการณ์นำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

หมวด ๑

บททั่วไป

วัน/เดือน/ปี

Digital Object
National Assembly Library
เหตุการณ์

๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔

มีการเรียกร้องขององค์กรพุทธ ให้กำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีการอ้างอิงตัวเลขว่ามีพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการหยิบยกถึงความสำคัญของพุทธศาสนาที่มีต่อประเทศชาติ

กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๔๕

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบการใช้รัฐธรรมนูญ ของวุฒิสภา ร่วมกับสวนดุสิตโพล สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และ กรมประชาสัมพันธ์ สํารวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศจำนวน ๒๖,๔๓๓ คน ในหัวข้อ “ประชาชนคิดอย่างไร? กับรัฐธรรมนูญที่ใช้มาครบ ๕ ปี” หัวข้อประชาชนคิดว่า ควรระบุให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญหรือไม่

วัน/เดือน/ปี

ร้อยละ ๙๐.๕๔ เห็นว่าควร เพราะประชาชน
ไทยส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธ
เป็นศาสนาประจำชาติมานานและเป็นศาสนา
ที่สอนให้คนเป็นคนดี มีแนวทางการดำเนิน
ชีวิตที่เป็นกลาง

๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

กลุ่มนิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (มจร.) และ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.)
และพุทธศาสนิกชน ประมาณ ๔๐๐ คน
มาชุมนุมที่หน้ารัฐสภา เพื่อให้กำลังใจและ
สนับสนุนสมาชิกวุฒิสภาที่ได้ริเริ่มให้มีการ
เพิ่มเติมคำว่า ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนา
เป็นศาสนาประจำชาติไว้ในมาตรา ๗๓ ทั้งนี้
พระเทพวิสุทธิกวีรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย กล่าวว่า การที่ชาวพุทธ
และภิกษุต้องการให้มีการกำหนดว่า ศาสนา
พุทธเป็นศาสนาประจำชาตินั้น เพื่อต้องการ
ให้ประเทศชาติมั่นคง ต้องการให้ศาสนาพุทธ
มั่นคงและต้องการให้ประชาชนอยู่อย่างสุขสบาย

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

เหตุการณ์
Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

สำนักวิจัยสวนดุสิตโพล สำรวจพบว่า
สิ่งที่ประชาชนอยากให้มีการแก้ไข คือเรื่อง
การคุ้มครองดูแลคุณภาพชีวิต และความปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สิน ความเท่าเทียมกันใน
สังคม ความเสมอภาคทางสังคม สิทธิแสดง
ความคิดเห็นต่อการบริหารบ้านเมืองและ
โอกาสทางการเมือง

๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๕

คอลัมน์แยกราชวิถี กล่าวถึงประเด็นการละเมิด
สิทธิความเป็นคนไทย เช่น การบังคับให้
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีวุฒิปริญญาตรี
รวมทั้งความหวังของประชาชนที่จะให้มีการ
แก้ไขรัฐธรรมนูญ

วัน/เดือน/ปี

๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘

รายงานการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้
รัฐธรรมนูญของคณะกรรมการวิสามัญของ
วุฒิสภา พบว่า ประชาชนร้อยละ ๖๐.๗๓
ต้องการให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้มีความ
สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มสิทธิ
เสรีภาพของประชาชน ความเสมอภาคระหว่าง
ชายกับหญิง โอกาสของคนรวยกับคนจน การ
คุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
คุณภาพของการศึกษาที่ประชาชนควรจะได้รับ
จากรัฐ

๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘

สมาชิกรัฐสภาบางส่วนเห็นว่าผลการสำรวจ
ในรายงานการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้
รัฐธรรมนูญของคณะกรรมการวิสามัญ
ของวุฒิสภา ประเด็นการเพิ่มสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชน ปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน เช่น
ความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิง โอกาส
ของคนรวยกับคนจน การคุ้มครองความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และคุณภาพ
การศึกษายังขาดความชัดเจน และผลการสำรวจ

วัน/เดือน/ปี

ความเห็นของประชาชน ยังไม่สามารถสะท้อน
 ว่าเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ของ
 ประเทศ และคำถามที่ใช้มีลักษณะเป็นการชี้แนะ
 นอกจากนี้สมาชิกรัฐสภาหลายคนเชื่อว่าปัญหา
 ที่เกิดขึ้นยังไม่จำเป็นต้องถึงขั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 เพราะสามารถใช้การออกกฎหมาย หรือแก้ไข
 กฎหมายที่มีอยู่ก็จะเพียงพอ

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

การประชุม “สมัชชาประชาชนประชาธิปไตย”
 มีการสรุปผลกลุ่ม “ปฏิรูปการเมืองไทยแก้ไข
 รัฐธรรมนูญและกระจายอำนาจ” ว่าควรเพิ่ม
 อำนาจให้ประชาชนด้วยการเปิด โอกาสให้มี
 ส่วนร่วมเข้าชื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญ ประชาชน
 ต้องคุมพรรคการเมืองมากขึ้น และควรแก้ไข
 ปัญหาการครอบงำสื่อ

หมวด ๔
หน้าที่ของชนชาวไทย

เหตุการณ์
Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๑ เมษายน ๒๕๔๒

นายวรรัตน์ กมลเวช กรรมการการเลือกตั้ง
เสนอให้มีการตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทยใน
ต่างประเทศ เนื่องจากประสบปัญหาใน
ทางปฏิบัติและเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก

๑๖ เมษายน ๒๕๔๒

นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภา
ผู้แทนราษฎร มีแนวคิดให้มีการตัดสิทธิ
เลือกตั้งคนไทยในต่างประเทศ เพราะเสีย
ค่าใช้จ่ายมาก

๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๕

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภากล่าวว่า
ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดจาก
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและปฏิบัติ
ซึ่งหากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ควรแก้ที่
การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร เป็นการ
เลือกตั้งทางไปรษณีย์ เพื่อประหยัด
งบประมาณ และค่าใช้จ่าย

วัน/เดือน/ปี

๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งรวบรวมประเด็น
เกี่ยวกับสิทธิของประชาชน จากพรรค
การเมืองว่าควรบังคับให้ชัดเจนไปเลยหรือไม่
ว่าประชาชนมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรค
การเมืองได้เพียงพรรคเดียว เพราะปัจจุบัน
สมัครกันคนละหลายพรรค และประเด็น
ที่ว่าควรจะตัดสิทธิการเลือกตั้งของคนไทย
ในต่างประเทศออกหรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมา
มีผู้ใช้สิทธิไม่คุ้มกับเงินงบประมาณที่
จ่ายไป

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญของ
วุฒิสภาสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ทั้งประเทศเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้
รัฐธรรมนูญและแนวทางแก้ไข ปรากฏว่า
ได้มีการเสนอให้มีการแก้ไขโดยให้ยกเลิก
สิทธิเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยใน
ต่างประเทศ และให้ใช้สิทธิเลือกตั้งได้
เฉพาะระบบบัญชีรายชื่อ

๑๑๕

หมวด ๕
แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

วัน/เดือน/ปี

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรค ๒
ว่าด้วยความเป็นอิสระในการบริหาร
งบประมาณขององค์กรใช้อำนาจในด้าน
นิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้
รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับ
การบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา
สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

๑๑๖

หมวด ๖
รัฐสภา

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

เหตุการณ์

๒๒ มกราคม ๒๕๔๖

นายวิชาญ มินชัยนันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร พรรคไทยรักไทย หนึ่งในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกเรียกเงินคืน กล่าวว่า จะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความถึงการที่ต้องเสียเงิน และที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีปัญหาเรื่องกระบวนการทำงาน จึงควรแก้ไขให้การสอบสวนควรกระทำภายในไม่เกิน ๓ เดือน หลังเลือกตั้ง หากพันกำหนดให้ถือว่าการรับรองเป็นผลสมบูรณ์

วัน/เดือน/ปี

๒๒ มกราคม ๒๕๔๖

นายคณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญ เห็นว่าควรแก้ไขกฎหมาย
ให้เพิกถอนสิทธิเข้าในภายใน ๕๐ วัน เพื่อ
คุ้มครองประโยชน์ของรัฐและถึงแม้คณะ
กรรมการการเลือกตั้งจะรับรองก่อนแต่ไม่ได้
หมายความว่า การเลือกตั้งจะชอบธรรม

๒๓ มกราคม ๒๕๔๖

นายศักดิ์ กอแสงเรือง สมาชิกวุฒิสภา
กรุงเทพมหานคร เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้ง
เข้ามาโดยมิชอบจะต้องมีมาตรการลงโทษ
เพราะทำให้เสียงบประมาณโดยใช่เหตุ
การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภาและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งโดย
มิชอบ ซึ่งถูกเรียกเงินคืนจะรวมตัวกันเรียกร้อง
และผลักดันให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๗
คงต้องพิจารณาว่าการเสนอแก้ไขเป็นไปเพื่อ
ประโยชน์ของตนเองหรือไม่

๑๑๘

ส่วนที่ ๒
สภาผู้แทนราษฎร

เหตุการณ์
Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๒ เมษายน ๒๕๔๒

นายชวรัตน์ กมลเวช กรรมการการเลือกตั้ง
เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ตัดสิทธิเลือกตั้ง
ของคนไทยในต่างแดน โดยให้เหตุผลว่า
สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงเกือบ ๒ พันล้านบาท
ขณะที่มีคนไทยในต่างแดนมาขึ้นทะเบียน
ขอใช้สิทธิ ๑๖,๓๐๘ คน จากผู้มีสิทธิ
ทั้งหมดกว่า ๗ แสนคน

๑๒ เมษายน ๒๕๔๒

นายคณิน บุญสุวรรณ กล่าวว่า เจตนารมณ์
ของรัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิคนไทยใน
ต่างประเทศเลือกตั้งได้ แต่ถูกบิดเบือนโดย
ระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ซึ่งข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้แก้รัฐธรรมนูญตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทย
ในต่างแดนทำไม่ได้เด็ดขาด เป็นการ
ขัดรัฐธรรมนูญ อีกทั้งคณะกรรมการการเลือก
ตั้งก็ไม่มีสิทธิเสนอแก้รัฐธรรมนูญก่อน ๕ ปี
ต้องครุรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓๖ ที่ระบุไว้ว่า
“คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีสิทธิเสนอ
ให้รัฐบาลหรือรัฐสภาแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

วัน/เดือน/ปี

ต่อเมื่อใช้รัฐธรรมนูญครบ ๕ ปีก่อนเท่านั้น
 ดังนั้น ตอนนี้จึงยังไม่มีสิทธิ” และชี้ว่า
 “บทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิเลือกตั้ง
 ของคนไทยในต่างแดนอยู่ที่มาตรา ๑๐๕
 วรรค ๒ ซึ่งระบุเพียงว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่
 มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรย่อมมีสิทธิ
 ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตาม
 หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมาย
 ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
 บัญญัติ” ฉะนั้นถ้าต้องการให้คนไทยใน
 ต่างแดนมีสิทธิเฉพาะเลือกตั้งแบบ “ปาร์ตี้
 ลิสต์” ไม่มีสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรประเภทแบ่งเขตคนเดียวก็ต้องเสนอ
 รัฐบาลแก้กฎหมายเลือกตั้ง ไม่ใช่แก้
 รัฐธรรมนูญ เพราะในกฎหมายเลือกตั้ง
 ปัจจุบันระบุให้คนไทยในต่างแดนมีสิทธิ
 เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒
 แบบ และยังระบุว่า “มาตรา ๑๐๕ วรรค ๒
 ของรัฐธรรมนูญ เป็นการบัญญัติขึ้นมารอง
 รับมาตรา ๖๘ ที่กำหนดให้คนไทยไม่ว่าอยู่
 ที่ไหน” มีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้งเพราะ
 ฉะนั้นถ้าใครคิดจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 ตัดสิทธิคนไทยในต่างแดนตามมาตรา ๑๐๕

วัน/เดือน/ปี

วรรค ๒ ที่แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๘ อย่าง
แน่นอน จึงทำไม่ได้เด็ดขาด

Digital Object
National Assembly Library

๑๒ เมษายน ๒๕๔๒

นายทิวา เงินขวง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
กรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์
เห็นด้วยกับการแก้ประเด็นนี้ โดยให้เหตุผล
ว่า “ผู้จะเสนอแก้รัฐธรรมนูญได้ต้องเป็น
คณะรัฐมนตรี หรือ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร ๑ ใน ๕ บวกสมาชิกวุฒิสภาอีก ๑
ใน ๕ เท่านั้น หากสาระของมาตรานี้ ทำให้
การปฏิบัติมีปัญหาจริงๆ และสามารถอธิบาย
ให้สังคมเข้าใจได้ก็ต้องแก้รัฐธรรมนูญ
ต่อไป

วัน/เดือน/ปี

๑๒ เมษายน ๒๕๔๒

นายวีระ มุสิกพงษ์ ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้าน
ในสภาผู้แทนราษฎรขณะนั้นเห็นว่า
ไม่เพียงเรื่องสิทธิคนไทยในต่างแดนเท่านั้น
ยังมีอีกหลายมาตราที่ควรแก้ไข แต่ต้องให้
เลือกตั้งผ่านไปครั้งหนึ่งก่อน เพราะจะมี
ปัญหาต้องตามไปแก้อีกหลายมาตรา ส่วน
คนไทยในต่างแดนจะใช้สิทธิมากหรือน้อย
ก็ไม่เป็นไร

๑๒ เมษายน ๒๕๔๒

กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน
เรื่องการเลือกตั้งในต่างประเทศโดยตรง
ระบุว่าไม่เห็นด้วยที่จะให้ตัดสิทธิเลือกตั้ง
คนไทยในต่างแดนไปเลย แต่ยอมรับว่า
ระยะเวลาในขณะนี้ยังไม่เหมาะสม
เนื่องจากมีผู้สนใจลงทะเบียนใช้สิทธิ
น้อยมาก ขณะที่เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก ควร
นำเงินไปใช้แก้ปัญหาสำคัญอื่นที่เร่งด่วนใน
ยามวิกฤตินี้ก่อน ดังนั้น ควรมีบทเฉพาะกาล
กำหนดเวลาอีก ๕-๑๐ ปี ถึงจะให้คนไทยใน
ต่างแดนใช้สิทธินี้ได้ ระหว่างนี้ก็รณรงค์ปลุก
จิตสำนึกคนไทยเหล่านี้ก่อน และทดลอง
หยังเสียดู เมื่อเห็นว่าคุ้มกับค่าใช้จ่ายแล้ว
ถึงค่อยให้สิทธิเลือกตั้งต่อไป

วัน/เดือน/ปี

๑๔ เมษายน ๒๕๔๒

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวว่า จนถึงขณะนี้ยังไม่มีใครเสนอเรื่องขอแก้ไขรัฐธรรมนูญมาเพียงแต่ได้รับข้อมูลเบื้องต้นว่าคนไทยที่อยู่ต่างประเทศมาลงทะเบียนใช้สิทธิน้อยมากแค่ ๑ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ค่าใช้จ่ายจะสูง แต่ยังไม่มีการเสนอมาเป็นทางการ ซึ่งต้องดูรายละเอียดข้อเท็จจริงในแต่ละประเทศก่อน บางประเทศมีคนไทยน้อยแต่อยู่นานและทำมาหากินจริง ๆ บางประเทศมีคนไทยอยู่มาก แต่พำนักอยู่ระยะสั้นๆ และคิดว่าอาศัยอยู่ไม่ถึงเวลาเลือกตั้งจึงไม่มาลงทะเบียนจึงต้องดูรายละเอียดอีกที และคงต้องดูว่าปัญหานี้อยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลือกตั้ง

๑๘ เมษายน ๒๕๔๒

นายแพทย์ ประเวศ วะสี คัดค้านแนวความคิดของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสมาชิกรัฐสภา ในการจะตัดสิทธิการเลือกตั้งของคนไทยในต่างประเทศ แม้จะยังคงสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ เพราะผิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ส่วนการที่คนไทยในต่างแดนไปเลือกตั้งน้อยมาก

วัน/เดือน/ปี

ไม่ควรใช้เป็นข้ออ้าง เพราะไม่เชื่อว่าการ
เลือกตั้งในต่างประเทศจะต้องใช้งบประมาณ
เป็นพันล้านบาท ตามที่คณะกรรมการการ
เลือกตั้งระบุ ดังนั้น จึงควรจะทำประชา
พิจารณ์ในแง่ที่ว่าหาวิธีการอย่างไรถึง
ประหยัดงบประมาณได้ ซึ่งเหตุผลที่เสนอ
ให้ทำประชาพิจารณ์เพราะก่อนหน้านี้
สมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลสามพรรคการเมือง
หลักคือประชาธิปัตย์ ชาติพัฒนาและชาติไทย
ได้เรียกร้องให้มีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อจะ
ได้ยุติข้อถกเถียงที่ว่าควรจะมีการแก้ไข
รัฐธรรมนูญ เพื่อตัดสิทธิของคนไทยใน
ต่างประเทศหรือไม่

๑๘ เมษายน ๒๕๔๒

นายแพทย์ ทศพร เสรีรักษ์ โฆษกพรรค
ชาติไทย เห็นว่าควรจัดทำประชาพิจารณ์
หรือประชามติในประเด็นนี้เพียงประเด็น
เดียว เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน
ทุกฝ่ายว่ามีความจำเป็นมากแค่ไหน โดย
เหตุผลที่ขอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญประเด็นนี้
คือ

๑) คนไทยในประเทศจะต้องเสียเงิน ๔๐๐-๖๐๐ ล้านบาทเพื่อให้คนไทยในต่างประเทศเพียง ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ คน มาลงคะแนนเลือกตั้ง แล้วถ้ามีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง ก็ต้องมีการเลือกตั้งในต่างประเทศด้วย จะทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมาก

๒) คนไทยจะต้องหมดเงินงบประมาณจำนวนมากมหาศาลเพื่อให้คนไทยต่างประเทศได้เลือกตั้งเขตเด็ชวเบอร์เด็ชว และแบบบัญชีรายชื่อ ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เลือกตั้งได้เฉพาะแบบปาร์ตี้ลิสต์ ซึ่งถ้ามีคนไทยต่างแดนมาใช้สิทธิเลือกตั้งถึง ๘๐-๘๕ เปอร์เซ็นต์ก็ให้แก้ไขให้เลือกตั้งเขตเด็ชวเบอร์เด็ชวต่อไป

๒๐ เมษายน ๒๕๔๒

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวถึงการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญตัดสิทธิคนไทยในต่างประเทศไม่ให้เลือกตั้งว่า ทางพรรคประชาธิปัตย์ยังไม่มีความคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะเห็นว่าควรใช้ก่อน

วัน/เดือน/ปี

หากพบข้อบกพร่องก็สามารถแก้ไขได้
ส่วนประเด็นอื่นที่มีการขอแก้ไขไปด้ว้นั้น
คิดว่า การแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องมีความชัดเจนว่า
จะแก้ไขในประเด็นไหน

๒๑ เมษายน ๒๕๔๒

สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนประกอบ
ด้วย นายอมร รักษาสัตย์ นายกสมาคมฯ
พร้อมด้วย นายคณิน บุญสุวรรณ นายสนั่น
อินทรประเสริฐ นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น
อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญร่วมแถลง
ข่าวคัดค้านกรณีตัดสิทธิคนไทยในต่าง
ประเทศลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นายอมร
รักษาสัตย์ให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญให้สิทธิ
คนไทยในต่างแดนมีสิทธิเลือกตั้งได้ แต่
เงื่อนไขหลักเกณฑ์อาจจะไม่ชัดเจน จึงควร
ไปกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง

๒๓-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสัมมนาขึ้น
โดยมีการระดมความเห็นของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งในการแก้ไข
รัฐธรรมนูญและมีมติเห็นชอบให้มีการ
ระดมแนวคิดในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

วัน/เดือน/ปี

๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายกวี สุภธีระ ได้นำเสนอบทความทาง
วิชาการเรื่อง“แก้รัฐธรรมนูญเพื่อใคร” โดย
เสนอให้แก้ไขมาตรา ๒๕ ดังนี้

- ๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน
ไม่เกิน ๕๐๐ คน
- ๒) สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่เกิน ๒๐๐
คน เหตุผลเพื่อจะได้ไม่เกิดการหยุดชะงัก
ทางการเมือง

ส่วนประเด็นในเรื่องคุณสมบัติของผู้มี
สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ได้เสนอให้ยกเลิกการ
กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรที่ต้องสำเร็จการศึกษาไม่
ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยให้เหตุผลว่าใน
ประเทศไทยมีคนที่ยังจบปริญญาตรีไม่ถึง ๒๐
เปอร์เซ็นต์

วัน/เดือน/ปี

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
 ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๔๐ วุฒิสภา เสนอให้ตัดหลักการ
 เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่กำหนดว่าต้อง
 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือ
 เทียบเท่า อันเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน
 ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร จึงสมควรตัดความใน
 (๓) ของมาตรา ๑๐๗ ออกทั้งหมด

๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร ประธานวุฒิสภา
 ขณะนั้น กล่าวถึงเรื่องการเสนอแก้ไข
 รัฐธรรมนูญว่า จะต้องพิจารณาว่าเพื่อ
 ประโยชน์ของชาติ ประชาชนหรือฝ่ายการเมือง
 โดยคณะกรรมการธิการของวุฒิสภากำลัง
 ศึกษาและรวบรวมอยู่ และขณะนี้ มีเรื่องรอ
 ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกว่า ๒๐๐ เรื่อง
 ก็คิดว่าสมควรที่จะพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ

วัน/เดือน/ปี

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาใน
 ขณะนั้น ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 ในประเด็นระยะเวลาการสังกัดพรรค
 การเมือง ๕๐ วัน เพราะการแก้ไขทำได้ง่าย
 มาก แต่ยังไม่จำเป็น ส่วนที่นักวิชาการ
 บอกว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นต้อง
 เข้าใจคำว่าสิทธิเสรีภาพกับกฎเกณฑ์ซึ่งเป็น
 คนละเรื่องกัน คนที่ต้องการย้ายพรรคเป็น
 ปัญหาส่วนตัว ไม่ใช่ปัญหาของพรรคการเมือง
 และนักวิชาการที่ออกมาสนับสนุนก็เป็น
 มุมมองของนักวิชาการ ซึ่งไม่ได้มองแบบ
 นักพัฒนาการเมือง

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย โฆษกพรรค
 ประชาธิปัตย์ ได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับ
 การแก้ไขระยะเวลาการสังกัดพรรค
 การเมือง ๕๐ วัน ของคณะกรรมการการ
 เลือกตั้ง โดยมีเหตุผลว่าประเด็นนี้ยังไม่ได้
 บังคับใช้เพราะอยู่ในระยะยกเว้น จึงจะด่วน
 สรุปว่าไม่มีประโยชน์หรือจะต้องแก้ไข
 คงไม่ได้

วัน/เดือน/ปี

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑๒๕

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอจะรับเป็น
เจ้าภาพในการเสนอกฎหมาย ทั้งใน
ส่วนของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญ เพราะกฎหมายที่เป็น
อยู่ไม่เอื้ออำนวยให้คณะกรรมการการ
เลือกตั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยประเด็นที่ขอแก้ไขในรัฐธรรมนูญคือ
มาตราที่ว่าด้วยการสังกัดพรรค ๕๐ วัน ของ
ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งในขณะนั้นได้
เสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ
ประเด็นการกำหนดให้มีการเรียกประชุม
สภาครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน เพราะเป็นช่วง
เวลาที่สั้น ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ไม่สามารถตรวจสอบการเลือกตั้งได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ รวบรวมหลักฐานไม่ทัน
เนื่องจากการร้องเรียนเข้ามามากควรขยาย
เวลาออกไป ๖๐- ๕๐ วัน เพื่อคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือ

วัน/เดือน/ปี

ตั้งเลือกตั้งใหม่หากพบว่ามี การทุจริตเลือกตั้ง ซึ่งจะตัดปัญหาการประกาศเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในภายหลังและต้องเรียกเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าชดใช้ใน การทำให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ และหากปรากฏหลักฐานอันเชื่อว่าผู้ได้รับเลือกตั้ง มาด้วยคะแนนสูงสุดทุจริตเลือกตั้งก็จะ เลื่อนคนที่ได้รับคะแนนลำดับถัดไป ซึ่งตรวจสอบแล้วพบว่าไม่มีการทุจริตเลือกตั้งขึ้นมาเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งแทน แต่มีเงื่อนไขว่าผู้นั้นต้องได้คะแนนเกิน กี่เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนั้น ยังมีปัญหาที่คือการยุบพรรค การรวมพรรค การถอนหนังสือรับรอง การลงสมัครหรือเงื่อนไขเวลาการกระทำผิด ซึ่งจะต้องว่ากันให้ชัดเจน เพราะเมื่อ กฎหมายไม่ได้กำหนดเอาไว้ชัดเจนก็จะ เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งหลายฝ่ายไม่ เห็นด้วยกับท่าทีของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ประกาศเป็นเจ้าภาพในการเสนอ แก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญโดยหวังว่าจะตกเป็นเครื่องมือ ให้กับฝ่ายการเมืองหากไม่สามารถคุม

วัน/เดือน/ปี

ประเด็นได้และการขยายเวลาการเรียก
ประชุมรัฐสภาครั้งแรกจาก ๓๐ วัน เป็น ๕๐ วัน
จะทำให้การเลือกนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้ง
รัฐบาลตามมาตรา ๒๐๒ ซ้ำออกไปด้วย

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

นายสุขุมพงศ์ โง่นคำ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร พรรคไทยรักไทยในขณะนั้น สนับสนุน
การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอเป็น
เจ้าภาพแก้ไขรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. การเสนอแก้ไขประเด็นการประชุมสภาภายใน
๓๐ วัน หรือประเด็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต้องสังกัดพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง
๕๐ วันเกี่ยวข้องโดยตรงกับคณะกรรมการ
การเลือกตั้งในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่
ดูแลคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
รวมถึงออกระเบียบควบคุมฝ่ายการเมือง
๒. การดำเนินการเป็นสิทธิของคณะ
กรรมการการเลือกตั้ง ที่จะเสนอแก้ไขตาม
รัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓๖ ในวาระที่ใช้
รัฐธรรมนูญมาครบ ๕ ปี
๓. หากสงสัยถึงสิทธิดังกล่าวสามารถตรวจสอบ
ได้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ที่คณะ
กรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระหนึ่ง

วัน/เดือน/ปี

ที่มีสิทธิจะเสนอแก้ไขปัญหาการทำงานต่อ
สภาผู้แทนราษฎร

Digital Object
National Assembly Library

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา
กรุงเทพมหานคร เห็นว่า ข้อเสนอของคณะ
กรรมการการเลือกตั้งที่จะให้แก้ไขการ
สังกัดพรรคการเมือง ๕๐ วันนั้น ยังไม่ควร
ที่จะรีบเร่งแก้ไขในจุดนี้ ควรรออีกสักระยะหนึ่ง
ขอให้การเลือกตั้งใหญ่ผ่านไปอีกครั้งหนึ่ง
ก่อน และนำปัญหาและอุปสรรคนั้นมาดูอีก
ครั้งหนึ่ง

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

นายเคโซ สวานานนท์ อดีตสมาชิกสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะเป็นเจ้าภาพแก้ไขรัฐธรรมนูญ
โดยเฉพาะเรื่องการสังกัดพรรคของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ๕๐ วัน ไม่ใช่หน้าที่ของ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกทั้งหลักการ
นี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
ด้วยและสิ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ควรจะทำก่อน คือ การแก้ไขระเบียบวิธีปฏิบัติ
หรือประกาศของคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง

วัน/เดือน/ปี

๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธาน
คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งแจ้งกรณี
ประกาศว่าจะรับเยี่ยมเจ้าอาภพเสนอแก้ไข
รัฐธรรมนูญว่าไม่ได้มีความคิดที่จะเสนอ
แก้ไขเรื่องการสังกัดพรรค ๕๐ วัน เพราะ
เรื่องนี้เป็นเรื่องของการเมืองไม่เกี่ยวข้องกับ
คณะกรรมการการเลือกตั้งและกล่าวว่า
ใช้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสนใจ
แต่แก้ไขกฎหมายเท่านั้น เพราะในขณะนี้
กำลังเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน
ของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง รวมถึงแก้ไขระเบียบที่เป็น
ปัญหาของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖

นายสมพงษ์ สระกวี สมาชิกวุฒิสภา จังหวัด
สงขลา เห็นชอบกับการขอให้แก้ไข
การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้อง
สังกัดพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง ๕๐ วัน
เนื่องจากสภาพปัจจุบันสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรต้องอยู่ในอาณัติของพรรคการเมือง

วัน/เดือน/ปี

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของกรใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐ วรรค
หนึ่ง โดยกำหนดคะแนนเสียงขั้นต่ำของ
การคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้อง
ไม่น้อยกว่าร้อยละสามของจำนวนคะแนน
เสียงรวมทั้งประเทศ

๑๐ เมษายน ๒๕๔๖

นายลิขิต ธีรเวคิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย
ไม่เห็นด้วยกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่จะจำกัด ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรง
ตำแหน่งได้ ๒ สมัย เพราะถือว่าอำนาจ
อธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งตัวแทน
ของปวงชนในการใช้อำนาจ ก็คือสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับอำนาจอย่างแท้จริง
จากประชาชนให้เข้ามาทำหน้าที่นิติบัญญัติ
และเลือกฝ่ายบริหาร จึงเป็นการจำกัดสิทธิ
ของประชาชน

๑๓๕

ส่วนที่ ๓
วุฒิสภา

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑ มกราคม ๒๕๔๑

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติด้วยคะแนนเสียง ๗ ต่อ ๒ ว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจยับยั้งหรือตรวจสอบประวัติของบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะตัดสินใจแล้วเช่นนี้ จึงเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ขัดกันโดยประธานวุฒิสภามีความเห็นที่เห็นว่า แม้วุฒิสภาจะไม่มีอำนาจยับยั้งตัวบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอแต่ก็มีอำนาจที่จะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ ประวัติและความประพฤติของผู้ที่ถูกเสนอชื่อตามมาตรา ๑๓๕ และแนบประวัติและความคิดเห็นถวายคำแนะนำต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ส่วนประธานศาลฎีกาเห็นว่าถ้าวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบเป็นการภายในก็เป็นเรื่องของวุฒิสภา แต่จะยับยั้งไม่เสนอชื่อบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอมาไม่ได้

วัน/เดือน/ปี

ความคิดเห็นที่ขัดกันในเรื่องนี้ น่าจะ
เกิดจากการที่ไม่รู้ว่าสมาชิกสภาร่าง
รัฐธรรมนูญมีเจตนาอย่างไรที่เขียนรัฐธรรมนูญ
ไว้แต่เพียงว่าวุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบ
ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
แต่เพียง ๒ สาขา เท่านั้น คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์เท่านั้น ทำให้
วุฒิสภาคิดว่าตัวเองมีอำนาจที่จะพิจารณา
เสนอหรือไม่ก็ได้

๑๐ เมษายน ๒๕๔๖

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร นำเสนอเรื่อง
การแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๑ ที่เสนอ
จะให้วุฒิสภาจับสลากออกไปครึ่งหนึ่งเมื่อ
หมดวาระ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งให้ดำรงตำแหน่ง
สมาชิกวุฒิสภาต่ออีกสมัย โดยให้เหตุผลว่า
เพื่อความต่อเนื่องในการทำงาน

๑๐ เมษายน ๒๕๔๖

นายสามารถ แก้วมีชัย สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จังหวัดเชียงราย พรรคไทยรักไทย
ไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่างานที่วุฒิสภา
ทำมีลักษณะเป็นชิ้นๆ เช่น การถอดถอน
การแต่งตั้ง และวุฒิสภาไม่ได้ทำงานด้าน
นโยบาย จึงไม่ต้องอาศัยความต่อเนื่อง

วัน/เดือน/ปี

รวมทั้งผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีวิบุลย์และคุณวุฒิตั้งกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเหลือผู้มีประสบการณ์มาทำงานเพราะเห็นว่าวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี ถือว่านานเกินพอแล้ว

๑๒ เมษายน ๒๕๔๖

นายกำพล ภู่มณี สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดปราจีนบุรี ได้สนับสนุนให้วาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภามีการเหลื่อมเวลากัน ไม่ใช่ยกทีมเข้า-ออก ทีเดียว โดยเสนอทางออกว่าอาจมีการจับสลากก็ได้

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวแสดงความเห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อยุบวุฒิสภาว่า เป็นความคิดที่ถูกต้องโดยให้เหตุผลว่าวุฒิสภาในประเทศไทยก็ใช้ขุนนางที่มีบรรดาศักดิ์มากล้นกรอังกฎหมาย เมืองไทยควรยกเลิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้งและหันไปใช้ระบบแต่งตั้งเหมือนเดิม การเลือกตั้งครั้งหน้าก็

วัน/เดือน/ปี

ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาลาออกไปสังกัดพรรค
เพื่อที่จะลงเลือกตั้งมีการเอนเอียงสังกัด
พรรคการเมืองด้วยกันหมด

Digital Object
National Assembly Library

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖

นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรค
ชาติไทย กล่าวถึงการเรียกร้องให้กลับไป
ใช้วิธีแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนการเลือกตั้ง
นั้นไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลเพราะการ
แต่งตั้งอาจสร้างปัญหามากขึ้น ถ้าจะแก้ไข
รัฐธรรมนูญจริงควรแก้ไขให้สมาชิกวุฒิสภา
หาเสียงได้ก็พอ การหาเสียงคือคำยืนยันต่อ
ประชาชน

๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖

พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานคณะ
กรรมการการเลือกตั้ง เปิดเผยว่า
คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรเสนอ
แก้ไขรัฐธรรมนูญประเด็นการเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภา โดยเปลี่ยนจากการเลือกตั้ง
ที่จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเป็นการแบ่งเขต
เลือกตั้งตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มีอยู่
เป็นระบบเขตเดียวเบอร์เดียว และจำนวน
สมาชิกวุฒิสภามี ๒๐๐ คน เหตุผล คือ

วัน/เดือน/ปี

๑. ทำให้การควบคุมการเลือกตั้งง่ายขึ้น
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความใกล้ชิดผู้สมัคร
๒. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการ
เลือกตั้งซ่อม

๒๓ มีนาคม ๒๕๔๖

พลตรี มนูญกฤต รูปขจร ประธานวุฒิสภา
กล่าวถึง กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมี
มติให้แก้ไขเขตเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภา
จากกำหนดให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเลือกตั้ง
เป็นแบ่งเขตว่า ต้องดูเหตุผลของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะดีก็ได้
อย่างไรก็ตามต้องดูว่าขัดรัฐธรรมนูญ
หรือไม่ ซึ่งต้องยึดรัฐธรรมนูญเป็นหลักที่
กำหนดจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและถ้าจะมี
การแก้ไขจริงตามข้อเสนอของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะต้องแก้รัฐธรรมนูญด้วย
หรือไม่ สำหรับเหตุผลของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งที่ต้องการลดค่าใช้จ่ายก็เป็น
เหตุผลหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเพราะ
ประหยัดและควบคุมการเลือกตั้งได้ง่ายกว่า

วัน/เดือน/ปี

อย่างไรก็ตามเกรงว่าถ้าแก้ไขให้เขต
เลือกตั้งลดลงแล้วหากสังคมยังเป็นเช่นนี้
ถึงแก้ไขไปก็ไม่มีความหมายเพราะนายทุน
และผู้มีอิทธิพลจะได้เปรียบ

๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖

นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรค
ประชาธิปัตย์ กล่าวถึงกรณีที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะเสนอแก้รัฐธรรมนูญ
การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากเขตจังหวัด
เป็นเขตเลือกตั้งว่า ไม่ว่าจะระบบเลือกตั้ง
ระบบไหนก็มีทั้งจุดอ่อนจุดแข็ง แต่ถ้า
คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น
อย่างไรก็อยู่ในฐานะที่จะรวบรวมความเห็น
ทั้งหมดนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญได้
ส่วนจะแก้รัฐธรรมนูญได้หรือไม่ท้ายสุด
ขึ้นอยู่กับรัฐบาลว่าจะต้องการให้เดินไปใน
ทิศทางใด อย่างไรก็ตามคงต้องฟังเหตุผล
เพิ่มเติมจากคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยว่า
เป็นอย่างไร แต่ถ้าเจตนารมณ์ของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ต้องการขจัด

วัน/เดือน/ปี

การซื้อเสียงก็เป็นเรื่องที่สนับสนุนเพราะ
การซื้อเสียงเป็นภัยอันตรายร้ายแรงที่สุด
และเป็นตัวทำลายประชาธิปไตย แต่ก็ไม่มี
ระบบไหนจะสมบูรณ์แบบร้อยเปอร์เซ็นต์
ไม่ว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตหรือทั้งเขต
ก็มีจุดอ่อนจุดแข็งทั้งสิ้น

๓๐ มีนาคม ๒๕๔๖

นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา
กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยกับมติของ
คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่จะแก้ไขการ
แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากจะ
ทำให้มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยหากจะ
แบ่งก็ควรทำเฉพาะจังหวัดใหญ่ แบ่งเป็น
เขตเล็ก

๓๑ มีนาคม ๒๕๔๖

นายคณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภา
รัฐธรรมนูญ ไม่เห็นด้วยกับการแบ่งเขต
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพราะ
๑.เป็นการเปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์และ
ปรัชญาของการมีสมาชิกวุฒิสภา

วัน/เดือน/ปี

๒. การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จะเป็นการเปิดช่องให้บรรดานักการเมืองนายทุนและผู้มีอิทธิพลเข้าไปแบ่งเขตกันจนครบ ๒๐๐ คน ดังนั้น ภาพลักษณ์ของวุฒิสภาจะต้องเปลี่ยนไปจนเป็นร่างทรงของนักการเมือง
๓. การเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น จะสนองและสอดคล้องกับกระแสความต้องการของพรรคการเมืองใหญ่ที่อยากให้นักการเมืองอาวุโสไปเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อปกป้องรัฐบาล

๑๐ เมษายน ๒๕๔๖

นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย ไม่เห็นด้วยกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีมติเห็นชอบแก้ไขกฎหมายกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเพื่อประหยัดงบประมาณ ในกรณีที่ต้องเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจจัดการการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม จัดการกับการซื้อเสียง การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จึงขัดหลักการ

วัน/เดือน/ปี

รัฐธรรมนูญซึ่งจะทำให้เขตการเลือกตั้ง
เล็กลง การซื้อเสียงทำได้ง่ายขึ้น

Digital Object
National Assembly Library

๑๗ เมษายน ๒๕๔๖

นายโคทม อาริยา อดีตกรรมการการเลือกตั้ง
ไม่เห็นด้วยเช่นกันกับกรณีที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนดการเลือกตั้งสมาชิก
วุฒิสภาเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต
เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เพื่อประหยัดงบประมาณในกรณีที่ต้อง
เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลงโดยมีเหตุผลว่า

๑. เหตุผลที่กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิก
วุฒิสภาใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เนื่องจาก
ต้องการได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นอิสระทาง
ความคิดให้มากที่สุด ไม่มีความเกี่ยวข้อง
แบบการรวมกลุ่มของพรรคการเมือง
๒. การรวมกลุ่มแบบพรรคการเมืองก็เพื่อ
ต้องการเข้าไปมีอำนาจรัฐหรืออำนาจ ในการ
บริหารประเทศแต่สมาชิกวุฒิสภาต้องการ
ให้มีอำนาจในการตรวจสอบ จึงต้องแยก
ออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยใคร
ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรค

วัน/เดือน/ปี

ส่วนใครสมัครสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่สังกัดพรรค ดังนั้น หากแบ่งเขตให้เล็กลงเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็จะมีการรวมกลุ่มกันแบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑๐ - ๑๒ กันยายน ๒๕๔๖

การสัมมนาวุฒิสภา ที่โรงแรมกรีนเนอร์รี่ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมปัญหาการทำงานของวุฒิสภาในแต่ละด้านเพื่อนำมาแก้ไข โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ เรื่องบทบาทการพิจารณากฎหมายและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งนายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา สรุปสาระสำคัญในการสัมมนาครั้งนี้ว่า ที่ประชุมได้ระดมความเห็นถึงประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีปัญหาและข้อบกพร่อง จึงมีมติเห็นควรให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยนำประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมมนาครั้งนี้ไปรวมกับการสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ

วัน/เดือน/ปี

ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญวิสามัญ
โดยคณะทำงานจะนำผลสรุปจากการ
สัมมนาดังกล่าวมาทบทวนประเด็นสำคัญที่
เป็นวิกฤติของการใช้รัฐธรรมนูญอีกครั้ง
เพื่อเสนอให้สมาชิกวุฒิสภาร่วมกับสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเสนอญัตติเพื่อแก้ไข
รัฐธรรมนูญในประเด็นที่มีความสำคัญ
และเสนอประเด็นให้มีการแก้ไข ดังนี้
ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นสมาชิกพรรค
การเมืองได้ สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจแก้ไข
เพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติงบประมาณราย
จ่ายประจำปี และให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๒๖(๓) ที่ห้ามสมาชิกวุฒิสภาลง
สมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป

๑๓ กันยายน ๒๕๕๗

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง สมาชิกวุฒิสภา
กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยกับการกำหนด
ให้สมาชิกวุฒิสภา สามารถสังกัดพรรค
การเมือง รวมถึงสามารถลงสมัครรับเลือกตั้ง
ได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้
ระบบการตรวจสอบอ่อนแอลง ดังนั้น

วัน/เดือน/ปี

หากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว
ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญอีกต่อไป
เพราะการที่สมาชิกวุฒิสภาบางคนถูก
ครอบงำโดยฝ่ายการเมือง จึงน่าจะแก้ไขใน
เรื่องนี้มากกว่า

๑๓ กันยายน ๒๕๔๗

นายดำรง พุฒตาล สมาชิกวุฒิสภา
กรุงเทพมหานคร เสนอว่าหากจะแก้ไข
รัฐธรรมนูญให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถ
ลงสมัครรับเลือกตั้งได้อย่างต่อเนื่องเป็น
สิ่งที่น่าละอาย เพราะจะถูกมองว่าทำเพื่อ
ประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนรวม
ทั้งนี้ เห็นว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
ที่ให้สมาชิกวุฒิสภามีวาระ ๖ ปี และห้าม
ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดกันเหมาะสมแล้ว
เนื่องจากไม่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภา
ทำงานที่มุ่งแต่จะหาเสียงกับประชาชนเพื่อ
ให้ได้กลับมาได้รับเลือกตั้งอีก

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
เสนอให้ตัดความในมาตรา ๑๒๖ (๓) ของ

วัน/เดือน/ปี

รัฐธรรมนูญที่กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคล มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในกรณีที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นการจำกัดสิทธิของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่ไม่สามารถรับเลือกตั้งได้อีก และเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนให้ไม่สามารถลงคะแนนเสียงให้กับบุคคลที่ตนชื่นชอบได้จึงสมควรตัดความใน (๓) ของมาตรา ๑๒๖ ออกทั้งหมด

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งโดยมีกำหนดคราวละหกปี แต่มีการเลือกตั้งจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดทุกสามปี หรือมีวาระการดำรงตำแหน่งเหลื่อมกัน และสามารถดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันได้

๑๔๘

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการ
แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา
เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓๘ (๑) ว่า
ด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการสรร
หากรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการ
การเลือกตั้งจำนวนสิบสองคน ประกอบด้วย
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง
สูงสุด ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
ประธานกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภาซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง
ที่สมาชิกในสังกัดดำรงตำแหน่ง
รัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง
ที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี

รัฐมนตรีซึ่งเลือกตนเองให้เหลือหนึ่งคน และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกตนเองให้เหลือสี่คนเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓๗ ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนห้าคนเสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยต้องเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่มีเหตุทำให้ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งแต่มีกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ครบองค์ประกอบ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่ แต่ทั้งนี้ กรรมการเท่าที่มีอยู่ดังกล่าวจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดและ

วัน/เดือน/ปี

รายงานฉบับนี้ยังได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมบท
บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะ
กรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

๑) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๕ ว่าด้วย
อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้
สามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออก
เสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด
หน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง
เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ศาลอุทธรณ์
แผนกคดีเลือกตั้งหรือศาลอุทธรณ์ภาค
แผนกคดีเลือกตั้งแล้วแต่กรณีได้พิจารณา
และวินิจฉัยชี้ขาดว่าการเลือกตั้ง ว่าการ
เลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติใน
หน่วยเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม

๒) แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔๗
วรรคสองว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะ
กรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวน
เพื่อหาข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการเลือกตั้ง
หรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือก
ตั้งใดมีได้เป็นไปโดยทุจริตและเที่ยงธรรม

วัน/เดือน/ปี

โดยให้ยกเลิกความในวรรคสอง ของ
มาตรา ๑๔๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน
“เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว หาก
คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเห็นว่า
กรณีในเรื่องใดมีมูล ให้ประธานกรรมการ
การเลือกตั้งดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้น
ที่เขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่และให้ศาลชั้นต้น
ดังกล่าวทำความเห็นและส่งสำนวนไปยัง
ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งศาลอุทธรณ์แผนก
คดีเลือกตั้งหรือศาล อุทธรณ์ภาคแผนก
คดีเลือกตั้งแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาและ
วินิจฉัยชี้ขาดตามกฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา
สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น”

วัน/เดือน/ปี

๒๕ เมษายน ๒๕๕๘

คณะทำงานพิจารณากลับกรองและ
สังเคราะห์ประเด็นปัญหาจากผลการ
ประชุมสัมมนาประเมินผลการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๕๘ มีมติ
เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๕)
เกี่ยวกับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง
สมาชิกท้องถิ่น เพื่อลดภาระของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งและเป็นการกระจายอำนาจให้
กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ให้ทำงานรวดเร็วยิ่งขึ้น

๑๕๓

ส่วนที่ ๕
บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็น
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา
ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
ตามมาตรา ๑๗๐ โดยลดจำนวนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามที่
กำหนดในหมวด ๓ และหมวด ๕ เหลือ
จำนวนไม่น้อยกว่าสามหมื่นคน

๒๕๔๘

นายสุรพันธ์ ทับสุวรรณ กล่าวในการ
ประชุมเวทีความคิดและสรุปผลการประชุม
ประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมายอื่นเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการ
เมืองยิ่งขึ้น ว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา
๑๗๕ ขัดกับหลักการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาที่ใช้หลัก
ถ่วงดุลแห่งอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ

วัน/เดือน/ปี

และฝ่ายบริหารที่มีการสมัคหรือถ่วงดุล
อำนาจกัน ดังนั้น จึงเสนอให้ยกเลิกความ
ในคอนท่าย มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่งที่ว่า
เมื่อได้เสนอญัตติเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ
นายกรัฐมนตรีจะมีการยุบสภาผู้แทน
ราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติ
หรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตาม
วรรคสาม

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
เสนอให้คณะกรรมการมีอำนาจในการ
ออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือ
เรียกบุคคลใดมาชี้แจงแถลงข้อเท็จจริง
หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ
หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษา
อยู่นั้นได้ ทั้งนี้ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ เพื่อให้ออกเป็น
กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการ
เพื่อเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียก
บุคคลใดมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น

วัน/เดือน/ปี

๕ กันยายน ๒๕๔๘

การอภิปรายทางวิชาการเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ: ผ่านทางคณาธิการเมืองไทยจริงหรือนายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ เสนอว่าต้องการให้ระบบการตรวจสอบมีความเข้มแข็ง โดยให้ฝ่ายค้านสามารถยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี โดยกำหนดสัดส่วนการเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในสัดส่วนที่เท่ากันคือ ใช้เพียงหนึ่งในสิบในการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๕ - ๑๘๖ กรณีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีต้องใช้สัดส่วนไม่น้อยกว่าสองในห้า และสำหรับการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลต้องใช้สัดส่วนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ทำให้อาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการตรวจสอบ ทำให้ระบบการตรวจสอบไม่มีความเข้มแข็ง

๑๕๖

หมวด ๗
คณะรัฐมนตรี

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๕

มีผู้เสนอความเห็นว่าการบัญญัติห้ามรัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทให้บัญญัติครอบคลุมถึงภรรยาและบุตรที่ไม่บรรลุนิติภาวะจะเป็นการปิดกั้นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในการบริหารธุรกิจ แต่ต้องการทำงานเพื่อประเทศชาติ

๒๕๔๗

นายชินทร์ สันประเสริฐ เสนอให้มีการแก้ไขมาตรา ๒๑๔ วรรค ๗ จากที่บัญญัติว่าผลการออกเสียงประชามติ “ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น” เป็น “ให้มีผลเป็นเด็ดขาดและผูกพันคณะรัฐมนตรี”

๑๑ กันยายน ๒๕๔๗

คณะกรรมการพัฒนาการเมืองสภาผู้แทนราษฎร ได้รับหลักการข้อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เสนอโดย รศ. ดร. ชีรภัทร เสรีรังสรรค์ ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ ให้มีการแก้ไขมาตรา

วัน/เดือน/ปี

๒๐๑ เกี่ยวกับการจำกัดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่ต้องดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกัน หรือไม่เกิน ๘ ปี และ จะกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๕ ปีแล้ว และ เสนอประเด็นเกี่ยวกับ ประชามติว่า “ผลการออกเสียงประชามติควรเป็น “ผลสิ้นสุดเด็ดขาดในตัวเอง”

๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘

การสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสถาบันพระปกเกล้า เสนอให้แก่ไขมาตรา ๒๑๔ วรรคแรก จากที่กำหนดการออกเสียงประชามติไว้อย่างกว้างๆ ว่า “กิจการในเรื่องใดที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน” ควรบัญญัติให้ชัดเจนครอบคลุมถึง “การเสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการยกเลิกฉบับเดิม หรือ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” ด้วย เพื่อให้การยกเลิกแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนก่อน

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๘

ในการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 นายสมคิด เลิศไพฑูรย์ ^{Digital Object} เสนอให้มีการแก้ไข
 มาตรา ๒๑๔ วรรคแรก เปลี่ยนหลักการ
 ริเริ่มให้มีการออกเสียงประชามติจากที่
 กำหนดว่า เป็นดุลพินิจของ “นายกรัฐมนตรี
 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี” เป็น
 “ทุกครั้งเมื่อมีกรณีตามที่รัฐธรรมนูญ
 กำหนด” ทั้งนี้ เพื่อความแน่นอนและเป็น
 การให้หลักประกันแก่ประชาชน

๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘

นายสมยศ เชื้อไทย เห็นว่าการที่รัฐธรรมนูญ
 บัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น
 นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน
 ตามมาตรา ๒๐๔ ทำให้ฝ่ายบริหารและ
 ฝ่ายนิติบัญญัติมีความห่างเหินกัน และเมื่อ
 รัฐมนตรีที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 มาก่อน ถูกปรับออกจากความเป็นรัฐมนตรี
 ก็จะไม่มิตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งนำ
 เสียหายความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์
 ที่สามารถจะนำมาพัฒนางานทางการเมือง
 ได้อย่างต่อเนื่อง

วัน/เดือน/ปี

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

มีผู้เสนอให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติ
ห้ามนักการเมือง หรือธุรกิจขนาดใหญ่
National Assembly Library
เป็นเจ้าของสื่อ หรือมีหุ้นส่วนในกิจการ
สื่อสารแม้เพียงร้อยละ ๑

๑ กันยายน ๒๕๕๘

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เห็นว่าการ
ห้ามรัฐมนตรีถือหุ้นในกิจการต่างๆ
เกินสัดส่วนที่กำหนดไว้ โดยจะแก้ไขให้
ครอบคลุมถึงภรรยาและบุตรที่ยังไม่
บรรลุนิติภาวะ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด
ช่องโหว่ของผลประโยชน์ทับซ้อน

๑๖๐

หมวด ๘
ศาล

ส่วนที่ ๒
ศาลรัฐธรรมนูญ

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

เหตุการณ์

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐

มีการตั้งข้อสงสัยว่าศาสตราจารย์พิเศษ จะสามารถดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ นายสุริยะใส กตะศิลา ผู้ประสานงานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย หรือ กรป. เห็นว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน หมดความชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอย่างแน่นอน เพราะเป็นรองศาสตราจารย์ ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ก็ได้มาภายหลังออกจากราชการไปแล้ว

วัน/เดือน/ปี

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐

นายแพทย์ประเวศ วะสี เห็นว่าสถานะความเป็นศาสตราจารย์พิเศษ น่าจะเทียบเท่ากับศาสตราจารย์ เพราะได้รับการโปรดเกล้าฯ เหมือนกัน แต่ถ้าหากคิดว่าข้าราชการชั้นสูงสามารถส่งดีความได้

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๐

ศาสตราจารย์เขียน ชีรวิทย์ และศาสตราจารย์อมร รักษาศักดิ์ เห็นว่า “ศาสตราจารย์ที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” นั้น ต้องเป็นศาสตราจารย์ซึ่งเป็นข้าราชการระดับ ๑๐ ซึ่งเทียบเท่าอธิบดี แต่ศาสตราจารย์พิเศษนั้นเป็นเพียงศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เปรียบเสมือนการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์เท่านั้น

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐

คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยที่ประชุม ได้มีการหารือถึงหลักเกณฑ์การเสนอชื่อว่าเป็นผู้จบปริญญาทางนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ระดับใดระดับหนึ่งโดยไม่รวมถึงปริญญาเกิตติมศักดิ์และที่ระบุว่าต้องดำรงตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี

ไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์นั้นหมายถึง
ตำแหน่งศาสตราจารย์ตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

Digital Object
National Assembly Library

๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๐

ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อดีต
สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและ ศาสตราจารย์
วิษณุ เครืองาม เลขานุการคณะรัฐมนตรี
เห็นว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติ
ครบถ้วน ถูกต้อง ตามรัฐธรรมนูญทุก
ประการ ในการดำรงตำแหน่งตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามพระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยฯ ศาสตราจารย์ มี ๓ ประเภท
คือ

- ๑) ศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือน
ในมหาวิทยาลัย
- ๒) ศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งพิจารณาตาม
ผลงานทางวิชาการ
- ๓) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ซึ่งต้องเป็น
ศาสตราจารย์ประจำอยู่แล้ว

วัน/เดือน/ปี

ดังนั้น กรณีของนายอุกฤษซึ่งเป็น
ศาสตราจารย์พิเศษจึงเป็นไปตามบท
บัญญัติแห่งกฎหมาย

Digital Object
National Assembly Library

๒๕๔๖

ศาสตราจารย์ สุรพล นิติไกรพจน์ และคณะ
เสนอแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา ๒๕๕ โดย
ลดจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจาก
ศาลฎีกา จากจำนวนห้าคนเหลือสามคน
เพิ่มตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุดจากจำนวนสองคน
เป็นสามคนและเพิ่มตุลาการที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
สาขานิติศาสตร์จากจำนวนห้าคนเป็นหกคน
นอกจากนั้น ยังพบว่าปัญหาความไม่ชัดเจน
ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๖
(๓) เกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้อง
ห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่า อธิบดี
หรือเทียบเท่าหมายถึง ตำแหน่งทางราชการ
บริหารเท่านั้น มิใช่ตำแหน่งตุลาการและ
เพื่อมิให้เป็นการทำลายเจตนารมณ์เกี่ยวกับ
องค์ประกอบประเภทต่างๆ ของศาล
รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ ดังนั้น

วัน/เดือน/ปี

จึงควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๒๕๖ (๓) ระบุให้ชัดเจนว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) ที่ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือเทียบเท่าหมายถึงตำแหน่งทางราชการ บริหาร มิใช่ตำแหน่งตุลาการอันมีผลทำให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางตุลาการมาก่อนไม่มาจากศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองต้องเข้ามาตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๕๕ (๑) และ มาตรา ๒๕๕ (๒) เพื่อมิให้สัดส่วนของบุคลากรในกลุ่มดังกล่าวมีมากเกินไป โดยอาศัยการตีความ ขยายความเรื่องตำแหน่ง “อธิบดีหรือเทียบเท่า” กินความไปถึงตำแหน่งทางตุลาการ นอกจากนั้น ศาสตราจารย์ สุรพล นิติไกรพจน์ และคณะ ได้เสนอให้แก้ไขมาตรา ๒๕๗ เกี่ยวกับองค์ประกอบและคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยการคัดเลือกตุลาการที่มาจากผู้พิพากษา ศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๕(๑) และที่มาจากศาลปกครองสูงสุดตามมาตรา ๒๕๕ (๒) ให้เลือกบุคคลเสนอมาเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนตำแหน่งที่ว่างเพื่อให้วุฒิสภา

วัน/เดือน/ปี

คัดเลือกให้ได้ตามจำนวนตำแหน่งที่ว่าง โดยใช้หลักเกณฑ์การลงมติของวุฒิสภา ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้เดิมเพื่อให้วุฒิสภาเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการคัดและเลือก สรรตูลาการศาลรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง และในประเด็นเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ควรจะต้องมีการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้มีบทบัญญัติที่รองรับอย่างชัดเจนว่า ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีเขตอำนาจอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้ ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้น

๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗

นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ ได้ปาฐกถา พิเศษเรื่องแนวทางการความเป็นไปได้และ ปัญหาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ ประเด็นปัญหานี้ว่ามาตรา ๒๕๗ ในเรื่อง ของการสรรหาและการเลือกตุลาการศาล รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ(๔) นั้น เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของ คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

วัน/เดือน/ปี

คณะกรรมการสรรหากรรมการเลือกตั้ง
และคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ควรมี
ปรับปรุงในเรื่ององค์ประกอบของผู้แทน
พรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้คณะ
กรรมการสรรหาดังกล่าวมีผู้แทน
พรรคการเมืองซึ่งมีหัวหน้าพรรคเป็น
ผู้นำฝ่ายค้านรวมอยู่ด้วยหนึ่งคน

๒๕๔๘

นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์ ได้กล่าวในสัมมนา
วิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าการที่รัฐธรรมนูญ
กำหนดให้องค์คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
จำนวน ๙ คน ต้องทำคำวินิจฉัยในส่วนของ
ตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อน
การลงมติโดยใช้เสียงข้างมากและวิธีการ
พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตาม
ที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด กรณีดังกล่าวก่อให้เกิด
ปัญหาความไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้นจึงควรยก
เลิกระบบการทำคำวินิจฉัยส่วนตนมาเป็น
ระบบการให้มีตุลาการผู้รับผิดชอบสำนวน

วัน/เดือน/ปี

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘

๑๖๗

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็น
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐
วุฒิสภา ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรา
๒๕๗ (๑) ไว้ว่า ควรปรับปรุงองค์ประกอบ
ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗(๑)

๒ สิงหาคม ๒๕๔๘

นายชำนาญ จันทร์เรือง เสนอให้เพิ่ม
ข้อความเป็นวรรคสองของมาตรา ๒๕๗(๑)
ว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบองค์ประกอบ
ตามที่กำหนด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่
ได้ให้คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

๑๖๘

ส่วนที่ ๓
ศาลยุติธรรม

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ
วุฒิสภา เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗๒
กำหนดให้มีแผนกคดีเลือกตั้งในศาลฎีกา
ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ทำหน้าที่
พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง
ในคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น
และผู้บริหารท้องถิ่น

๑๖๕

ส่วนที่ ๔
ศาลปกครอง

เหตุการณ์
Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษา และ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
บางส่วน เสนอให้มีการยุบศาลปกครอง
ให้เป็นแผนกหนึ่งในศาลยุติธรรม จากการ
ทำงานที่ยังขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถ
บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน และ
ไม่ประสานกระบวนการยุติธรรม จึงไม่
คุ้มกับงบประมาณ

๑๗๐

หมวด ๕

การปกครองส่วนท้องถิ่น

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

กรกฎาคม ๒๕๔๗

นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส เสนอว่า
ในมาตรา ๒๘๓ วรรคหนึ่ง “ท้องถิ่นใดมี
ลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ข้อมมีสิทธิ
ได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” จากการ
บัญญัติกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับถ้อยคำ
ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ควร
แก้ไขเป็น “องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”
เพราะ “องค์กร” นั้นเป็นหน่วยย่อยที่ขึ้นกับ
หน่วยใหญ่ ซึ่งหากเทียบกับองค์กรบริหาร
ส่วนท้องถิ่น หน่วยใหญ่ก็คือองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การ
บริหารส่วนตำบล หน่วยย่อยก็คือองค์กร
ได้แก่ ผู้กระทำการแทน และในนามนิติ
บุคคล ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

วัน/เดือน/ปี

๕ กันยายน ๒๕๔๕

การอภิปรายทางวิชาการเรื่องการแก้ไข
รัฐธรรมนูญ: ฝ่ายค้านการเมืองไทยจริง
หรือ นายโกสิน พลกุล เห็นว่าการเข้าชื่อ
ถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๔ ที่กำหนด
ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อย
กว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือ
ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อย
กว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อ
ประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตาม
มาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนบุคคลตาม
มาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่งเมื่อมาเทียบ
กับการถอดถอนผู้บริหารระดับท้องถิ่นแล้ว
จะเห็นว่ากฎหมายกำหนดกลไกในการ
ตรวจสอบที่ค่อนข้างมีสัดส่วนที่แตกต่าง
กัน ซึ่งการถอดถอนนักการเมืองระดับ
ท้องถิ่นที่เป็นเพียงกลุ่มคนระดับเล็ก ๆ แต่
กลับต้องใช้สัดส่วนในการถอดถอนที่ค่อนข้าง
มากเมื่อเทียบกับสัดส่วนตามมาตรา ๓๐๔

๑๗๒

หมวด ๑๐

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ส่วนที่ ๑

การแสดงผลรายการทรัพย์สินและหนี้สิน Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

เหตุการณ์

๓ สิงหาคม ๒๕๔๔

คณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ท.) เห็นว่าควรมีการยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยทุก ๕ ปี แต่ไม่ต้องมีการตรวจสอบ แต่เป็นการยื่นให้หน่วยงานต้นสังกัดเก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องของทรัพย์สินหรือประพฤติมิชอบ

๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ เรื่องการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมไปถึงบัญชีทรัพย์สินของข้าราชการระดับสูง ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป

วัน/เดือน/ปี

๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายแก้วสรร อดิโพธิ สมาชิกวุฒิสภา เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา อยู่ฝ่ายนิติบัญญัติดูแลเรื่องการออกกฎหมาย National Assembly Library ไม่มีอำนาจสั่งการเหมือนฝ่ายบริหารและ ขณะนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ มีภาระงานมากอยู่แล้ว

๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายอดิศร เพียงเกษ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร แบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย เห็นด้วยที่จะเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของ นักการเมืองทุกระดับตั้งแต่เทศบาลจนถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิก องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตลอดจน ข้าราชการที่มีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง ก็ควรจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย ทุกระดับ

๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายนิพนธ์ วิชัยบุยทศศาสตร์ ประธาน คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา เห็นว่าเป็นการเหมาะสม เพราะผู้ที่เข้ามา ในวงการเมืองต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ

วัน/เดือน/ปี

๗ มิถุนายน ๒๕๔๕

นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ เห็นว่าหากจะให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ต่อสาธารณชนอีก ถือเป็น การขาดความพอดีและเป็นการเพิ่มภาระให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งนี้ควรครอบคลุมนักธุรกิจขนาดใหญ่และนักหนังสือพิมพ์ด้วย

๘-๕ มิถุนายน ๒๕๔๕

การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะ กรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ นายพดล เสงเจริญ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวถึงประเด็นการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๑ โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งในบางตำแหน่ง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นนั้น ควรให้ครอบคลุมถึงผู้ดำรงตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี

ระดับสูงอื่นๆตามมาตรา ๑๕ ของพระราช-
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๔๒ ด้วย

๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

การประชุมปรึกษาหารือเรื่องการปฏิรูป
การเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
สรุปประเด็นปัญหาเรื่องของการแสดง
บัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาตรา ๒๕๑
ไว้ดังนี้

๑. กรณีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน
และหนี้สิน ควรขยายมาตรการดังกล่าว
ให้ครอบคลุมข้าราชการประจำและผู้ช่วย
รัฐมนตรีและแก้ไขให้ประธานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ไม่ต้องลงชื่อกำกับในเอกสารที่ยื่นทุกหน้า
๒. เสนอให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแสดง
บัญชีรายการทรัพย์สิน

วัน/เดือน/ปี

๓. ให้ผู้บริหารห้องสมุดและสมาชิกสภา
ห้องสมุด ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน
และหนี้สินของตนเองและคู่สมรส รวมทั้ง
บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะ
กรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ หากบุคคลดังกล่าวจงใจ
ไม่ยื่นหรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จต่อ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ ให้คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
วินิจฉัยชี้ขาด โดยไม่ต้องเสนอมายังศาล
รัฐธรรมนูญ

๑๗๗

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘

การอภิปรายเรื่อง “เจ็ดปีรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง: ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข” ในการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยให้แยกอำนาจออกเป็นควบคุมฝ่ายการเมืองกับฝ่ายข้าราชการประจำ

๑๔ เมษายน ๒๕๔๘

นายกระมล ทองธรรมชาติ ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในมาตรา ๒๕๗ ระบุถึงที่มาของคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธาน

วัน/เดือน/ปี

ศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง
ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๘ คน ผู้แทนพรรค
การเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรพรรคละ ๑ คน ซึ่งเลือก
กันเองให้เหลือ ๕ คนเป็นกรรมการ แต่
ขณะนี้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรในสภามีอยู่เพียง ๔ พรรค หากแก้ไข
ก็เสนอให้ตัดกรรมการสรรหาในส่วนที่มา
จากผู้แทน พรรคการเมืองและต้องหาผู้แทน
ประชาชนจากองค์กรอื่นเข้ามาทำหน้าที่แทน

๑ มิถุนายน ๒๕๔๘

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย ประธานคณะ
กรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้านใน
สภาผู้แทนราษฎร ระบุว่าที่ประชุมเห็นว่า
หากตัดตัวแทนพรรคการเมืองออกจากคณะ
กรรมการสรรหากรรมการป้องกัน และ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะทำให้
สัดส่วนจำนวนคณะกรรมการสรรหา
น้อยลง ง่ายต่อการ “บล็อกโหวต” และ
ขาดความเชื่อมโยงจากภาคประชาชน ดังนั้น
จึงเสนอให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย

วัน/เดือน/ปี

๑. ตัวแทนภาคประชาชน โดยมาจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มีอยู่ ๕๕ คนคัดเลือกกันเองให้เหลือ ๗ คน มาจาก ๖ กลุ่มที่รัฐธรรมนูญกำหนด
๒. ฝ่ายวิชาการ โดยมาจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐ ๒๔ แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔๑ แห่ง และมหาวิทยาลัยสถาบันราชมนฑลอีก ๗ แห่ง คัดเลือกเหลือ ๗ คน
๓. ฝ่ายกระบวนการยุติธรรมให้เพิ่มสัดส่วนของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา คัดเลือกกันเองเหลือ ๔ คน รวมสัดส่วนคณะกรรมการสรรหาฝ่ายกระบวนการยุติธรรมเป็น ๗ คน ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ให้ใช้หลักการใกล้เคียงกัน

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรา ๒๕๗ โดยให้ยกเลิกกรรมการสรรหาที่เป็นผู้แทนจากพรรคการเมืองและเสนอให้ปรับปรุงความ

วัน/เดือน/ปี

ในมาตรา ๒๕๗ วรรคสี่ โดยกำหนด
เงื่อนไขเพิ่มเติมว่ากรรมการเท่าที่มีอยู่นั้น
จะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ
จำนวนกรรมการสรรหากรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งหมด

สำหรับมาตรา ๓๐๐ โดยให้เพิ่มความ
วรรคสี่ว่า ในระหว่างที่คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมใหญ่
ของศาลฎีกาเลือกอดีตผู้พิพากษาในศาล
ฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษา
ศาลฎีกาทำหน้าที่กรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนผู้ที่ไม่
สามารถปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวไปพลางก่อน

๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
คือ หากกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ ถูกกล่าวหาว่าทั้งคณะ
ปฏิบัติหน้าที่มิได้ จะทำให้เกิดช่องว่างงาน
ต่าง ๆ ก็หยุดชะงัก ดังนั้น จึงเสนอว่า

วัน/เดือน/ปี

ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้มีผู้ปฏิบัติ
หน้าที่แทนในระหว่างที่คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ปฏิบัติหน้าที่มิได้

๒๘ เมษายน ๒๕๔๕

นายแพทย์เหวง โตจิราการ เสนอแนะให้
แก้ไขรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับองค์กรอิสระ
ควรเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนพร้อมกัน
ทั่วประเทศ โดยกำหนดคุณสมบัติให้
เหมาะสมและทำงานได้ นอกจากนี้ประชาชน
จำนวนหนึ่งหมื่นชื่อ สามารถเสนอเรื่อง
โดยตรงต่อองค์กรอิสระดังกล่าวได้ และตัว
องค์กรอิสระเองควรถูกตรวจสอบด้วย
ประชาชนได้เช่นเดียวกัน โดยประชาชน
จำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของคะแนนเสียง
ที่เลือกองค์กรอิสระมา ควรมีสิทธิเพิกถอน
องค์กรอิสระได้

วัน/เดือน/ปี

๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕

เหตุการณ

การประชุมปรึกษาหารือ เรื่อง การปฏิรูป
การเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันอังคารที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้
สรุประเด็นปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบ
ของคณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา
๒๕๗ วรรค ๓ มีผู้เสนอให้มีการแก้ไข
โดยมีบทบัญญัติ ดังนี้ “.....ทั้งนี้โดยให้
คณะกรรมการสรรหากรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน ๑๑
คน...และอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือก
กันเองให้เหลือ ๒ คน เป็นกรรมการ” และ
องค์ประกอบคณะกรรมการสรรหากรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคสี่ กรณีที่มีเหตุให้
กรรมการสรรหากรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ครบ
องค์ประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด
หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คณะ
กรรมการสรรหากรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วย
กรรมการเท่าที่มีอยู่ และได้สรุประเด็น

วัน/เดือน/ปี

ปัญหาเรื่องของคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งคณะหรือ
National Assembly Library
จำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งมีอาจปฏิบัติหน้าที่ได้
เพราะถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ กระทำ
ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำผิด
ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในระหว่างการ
พิจารณาของ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้
ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจนกว่าจะมี
คำพิพากษา

และมาตรา ๓๐๑ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติมาตรา ๓๐๑(๓) ที่มี
หน้าที่ได้สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิด
ในทุกกรณี ทำให้คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ไม่สามารถดำเนินการได้สวนได้ทัน จึงมีคดี
ค้างการพิจารณาจำนวนมาก

๑๘๔

ส่วนที่ ๓

การถอดถอนจากตำแหน่ง

เหตุการณ์

Digital Object
National Assembly Library

วัน/เดือน/ปี

๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อการศึกษาและ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ
ผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา
สรุปความคิดเห็นดังนี้

๑. การถอดถอนจากตำแหน่งมาตรา ๓๐๓
และมาตรา ๓๐๔ ทำได้ยาก ควรแก้ไข
มาตรา ๓๐๔ โดยลดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ที่เข้าชื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภาขอ
ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้
น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อเพื่อให้เกิดความเป็นไป
ได้ในทางปฏิบัติยิ่งขึ้น

๒. กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำหน้าที่
ไต่สวนและชี้มูลก่อนที่จะส่งให้วุฒิสภา
พิจารณาลงมติและเห็นควรให้กำหนดให้
วุฒิสภาสามารถดำเนินการไต่สวนตัวเอง
โดยไม่ขึ้นต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงของ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติว่าข้อกล่าวหาเป็นมูลหรือไม่

วัน/เดือน/ปี

ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕

๑. ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐๕ โดยตัดข้อความท้ายวรรคสี่ที่บัญญัติว่า “แต่ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป” ออก

๒. ในการพิจารณาถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานชัดเจนว่ากระทำความผิดเพียงต่อว่ากระทำความผิดก็สามารถพิจารณาถอดถอนได้แล้ว ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็สามารถส่งให้วุฒิสภาพิจารณาวินิจฉัยได้ เมื่อวุฒิสภาพิจารณาแล้วเห็นว่าส่อ วุฒิสภาก็มีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่งได้

วัน/เดือน/ปี

๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕

การประชุมปรึกษาหารือ เรื่อง การปฏิรูป
การเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
สรุปประเด็นปัญหา มาตรา ๓๐๓ ไว้ดังนี้

๑. การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก
วุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาล
รัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุดที่
ร่ำรวยผิดปกติส่อไปในทางทุจริตค่อนหาที่
โดยให้คณะกรรมการปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติเป็นผู้ไต่สวนและส่งเรื่องให้
วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนพร้อมทั้งส่งเรื่อง
ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแต่มาตรา ๕
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้
บุคคลที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาไว้คือนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง
และกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ จึงเกิดปัญหาว่าหากมีคดี

วัน/เดือน/ปี

ซึ่งบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ แห่งรัฐธรรมนูญ
แต่ไม่ใช่บุคคลตาม มาตรา ๕ แห่งพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวเป็นผู้
กระทำ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาจะรับเรื่องไว้
พิจารณาหรือไม่

๒. ปัญหากรณีการถอดถอนบุคคลออกจาก
ตำแหน่ง คือ เหตุของการยื่นถอดถอนที่ใช้
คำว่า “สื่อว่า” มีความหมายและขอบเขต
การใช้แค่ไหนเพียงไร

๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

นายประวิทย์ ทองศรีนุ่น อดีตสมาชิก
สภาร่างรัฐธรรมนูญได้รวบรวมมาเสนอใน
การประชุมประชาปรีक्षा เรื่อง การปฏิรูป
การเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕
เพื่อเป็นแนวคิดเบื้องต้นในการปรับปรุง
แก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายประกอบ
ขององค์กรอิสระต่าง ๆ ดังนี้

๑) หน้าที่ตามกฎหมาย คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีภารกิจ
มาก ดังนั้น ในเรื่องการตรวจสอบทุจริต
ข้าราชการระดับต่ำกว่า ๘ ควรเป็นของ

วัน/เดือน/ปี

เหตุการณั้

หน่วยงานอื่น ให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดูแลเฉพาะ
นักการเมืองและข้าราชการระดับสูง นอกนั้น
ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและ
สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

๒) อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการ
ไต่สวนจัดเป็นอำนาจศาล กรณีพยานกลับ
คำให้การให้ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติเช่นเดียวกับละเมิดอำนาจ
ศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา

๓) กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ พบเห็นความผิดแต่ไม่มี
ผู้เสียหายมาร้องทุกข์ ทำให้คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ไม่มีอำนาจดำเนินคดีเอาผิดได้ จึงควรแก้
กฎหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติสามารถกล่าวโทษดำเนิน
คดีเองได้ หากเห็นมีมูลฟ้องและควรให้มี
ผู้ก่ล้นกรองความเห็นของคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอีก
ชั้นหนึ่งเหมือนคดีอาญาทั่วไป

วัน/เดือน/ปี

- ๔) กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรับเรื่องจากพนักงานสอบสวนแล้ว แต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอาจควบคุมกักขังผู้ถูกกล่าวหาได้ จึงถูกปล่อยตัวไป ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ควรมีกองกำลังหรือไม่ หรือให้พนักงานสอบสวนสามารถควบคุมผู้ต้องหาไว้ตามเดิมไว้
- ๕) การรับเรื่องกรณีทุจริตพนักงานสอบสวนซึ่งรับเรื่องมาจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ควรแก้กฎหมายให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินส่งเรื่องมาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้โดยตรง แต่กรณีปฏิบัติหน้าที่หรือประพฤตินิชอบก็ให้ส่งเรื่องมาที่พนักงานสอบสวนแยกกันไป

วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๒

หมวด ๓ มาตรา ๔๗

ชวลิต กิตตินันท์ศิลปะ วิทยานิพนธ์ปริญญา
 นิติศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง "การจัดตั้งพรรคการเมือง
 ตามรัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน"
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๔๒

หมวด ๕ มาตรา ๒๘๗

ศิริรัตน์ จุ่มณี มาตรการทางกฎหมายในการ
 ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร
 ท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๖
 วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒๕๔๔

หมวด ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และ
 มาตรา ๒๘

ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์ วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิตเรื่อง "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.
 ๒๕๔๐" มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๔

หมวด ๑๐ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๓๐๔

ชนศักดิ์ วรรณสุข วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
 มหามบัณฑิต เรื่อง “การถอดถอนผู้ดำรง
 ตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่ง
National Assembly Library
 ระดับสูงโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 วุฒิสภาและประชาชน” มหาวิทยาลัยราม
 คำแหง,

๒๕๔๔

หมวด ๓ มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๐๘

ณัชชา คุณาทัณฑ์ วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
 มหามบัณฑิต เรื่อง “ปัญหาการแต่งตั้งนายก
 รัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พ.ศ.๒๕๔๐ กับผลกระทบต่อการปฏิรูป
 ระบบการเมือง” มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒๕๔๕

หมวด ๓

นวรรตน์ ประสิทธิ์พรกุล วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
 มหามบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเรื่อง
 “ปัญหาผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐”

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๖

หมวด ๖ มาตรา ๑๕๖-๑๕๘

หมวด ๘ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๒๖๕

หมวด ๑๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๓

มาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๑๒

๒๕๔๖

หมวด ๗ มาตรา ๒๐๕

หมวด ๘ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๒๖๔

หมวด ๑๐ มาตรา ๒๕๓ มาตรา ๓๐๓

๒๕๔๖

หมวด ๑ มาตรา ๔

หมวด ๓ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑

วรรคสอง

หมวด ๗ มาตรา ๒๑๔

นวนน้อย ศิริรัตน์ และคณะ รายงานวิจัย
ชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผล
บังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ เรื่อง “การ
ตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่ง
ต่างๆ” เสนอสถาบัน พระปกเกล้า

สรุปผล นิติกรพจน์และคณะรายงานผลการ
วิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการ
ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ”
เสนอ สกว.

ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ รายงานการ
ศึกษาวิจัยเสนอสถาบันพระปกเกล้า เรื่อง
“สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๖

หมวด ๗ มาตรา ๒๐๕

อัมมาร สยามวาลาและคณะ รายงานวิจัย ชุด
โครงการวิจัย เรื่อง การติดตามและประเมิน
ผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เรื่อง “โครงการ
การเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐ
ธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐” เสนอ สถาบันพระ
ปกเกล้า

มีนาคม ๒๕๔๖

หมวด ๑๐ มาตรา ๓๐๑

รายงานผลการศึกษาวิจัยชุด โครงการวิจัย
การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ
เรื่อง การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรง
ตำแหน่งต่าง ๆ

๒๕๔๗

หมวด ๑๐ มาตรา ๒๖๗-๓๐๒

มาตรา ๓๑๒

โครงการวิจัย ของสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันพระ
ปกเกล้า เรื่อง “การติดตาม และประเมินผล
บังคับใช้รัฐธรรมนูญ”

วัน/เดือน/ปี

๒๕๕๗

มาตรา ๓๐ วรรคสาม

มาตรา ๑๐๗(๓)

๒๕๕๗

หมวด ๗ มาตรา ๒๑๔

๒๕๕๘

หมวด ๔ มาตรา ๖๘

หมวด ๖ มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖

หมวด ๗ มาตรา ๒๑๔

หมวด ๘ มาตรา ๒๘๖ มาตรา ๒๕๗

มาตรา ๒๖๔

หมวด ๑๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๗

มาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๐๓ มาตรา ๓๐๔

เนติวงศ์ พลไชย วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
 มหาบัณฑิต เรื่อง “หลักความเสมอภาค: ศึกษา
 กรณีการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐”

ชรินทร์ สันประเสริฐ, “แก้ไขรัฐธรรมนูญ...
 แก้ไขอะไรและแก้ไขเพื่อใคร ๒๒ ปี รัฐศาสตร์
 มสธ.” รวบรวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์
 เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๒ ปีรัฐศาสตร์

สมคิด เลิศไพฑูรย์ และมรุต วันทนากร ราช
 งานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “ข้อบกพร่อง
 และแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ
 ปัจจุบัน” สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อ
 ประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๘

หมวด ๖ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๒๐๐
หมวด ๘ มาตรา ๒๖๒ มาตรา ๒๖๔

เฉลิมพงศ์ เอกเผ่าพันธุ์ วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง “การคุ้มครอง
สิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
โดยศาลรัฐธรรมนูญ” มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

๒๕๔๘

หมวด ๓
หมวด ๕
หมวด ๖ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๗๐ มาตรา
๒๐๐
หมวด ๘ มาตรา ๒๕๕
หมวด ๑๐ มาตรา ๒๕๑
หมวด ๑๒ มาตรา ๓๑๓

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต เรื่อง
“การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การ
แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๔๐” เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม
บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพและการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๒๕๔๕

หมวด ๖ มาตรา ๑๕๘
หมวด ๗ มาตรา ๒๑๔
หมวด ๘ มาตรา ๒๕๕-มาตรา ๒๗๐

นันทวัฒน์ บรมานันท์ โครงการศึกษาวิจัย
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง “การ
ออกเสียงประชามติที่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย”

วัน/เดือน/ปี

๒๕๔๕

หมวด ๖ มาตรา ๑๕๘

หมวด ๗ มาตรา ๒๑๔

หมวด ๘ มาตรา ๒๔๘

นันทวัฒน์ บรมานันท์ โครงการศึกษาวิจัย
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง "ปัญหา
ความ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย ข้อบังคับ หรือการกระทำของ
บุคคล ตามมาตรา ๑๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐"

บรรณานุกรม

- “กกด.แก้ไขเขตเลือกตั้งส.ว.ด้าน “มัญญกฤต” ยันต้องยึดรธน.,” สยามรัฐ. ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖.
- “กกด.ขอแก้รธน.ตัดสิทธิเลือกตั้งคนไทยต่างแดนอ้างแพงไม่คุ้ม,” แนวหน้า. ๑๑ เมษายน ๒๕๔๒.
- “กกด.เตรียมเสนอแก้รธน.,” คมชัดลึก. ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.
- “กกด.พลิกถิ่นแก้รธน.ปิดเสนอปลดล็อก ๕๐ วัน,” คมชัดลึก. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.
- “กกด.ระดมมันสมองแก้รธน.,” ไทยรัฐ. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.
- “กกด.หนุนเลือกตั้ง สว.เขตเดียวเบอร์เดียว,” สยามรัฐ . ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖.
- กรมประชาสัมพันธ์. “ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาประเด็นแก้ไขรัฐธรรมนูญจากความ
 คิดเห็นของประชาชน”. ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๘.
- กรมประชาสัมพันธ์. “ประธานรัฐสภา ระบุยังไม่ควรแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญในขณะนี้”.
 ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๕.
- กรมประชาสัมพันธ์. “สมาชิกรัฐสภากรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับการเสนอแก้ รธน. ให้
 ส.ว.สังกัดพรรคการเมืองและลงสมัครรับเลือกตั้งคือได้”. ๑๓ กันยายน ๒๕๔๗.
- “กลุ่มอดีต สสร. โผล่แถลงถล่มเหล็กด้านแก้รัฐธรรมนูญ,” แนวหน้า. ๒๒ เมษายน ๒๕๔๒.
- กวี สุภธีระ. “แก้รัฐธรรมนูญเพื่อใคร,” ผู้จัดการ . ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕, หน้า ๑๘.
- “การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันโรคร้ายของระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยม,”
 ผู้จัดการรายวัน . ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๘.
- “ก๊วยโผล่ฟอกร่างขาวผ่อง,” เดลินิวส์ . ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.
- “แก้เลือกตั้งซ้ำซาก,” ไทยรัฐ . ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.
- “ขวางตัดสิทธิคนไทยต่างแดน ส.ส.ร. จวกยับแนวคิด กก.ค.- ยันไม่มีสิทธิแก้รธน.,” แนวหน้า.
 ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒.
- “ขอร่วมแก้รธน.ปลดล็อกสารพันปัญหา,” โพสต์ทูเดย์ . ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘.
- “ข้อเสนอแนะในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐,” มติชน . ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕.

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. การใช้และข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐. มปท. : มปป., ๒๕๔๕.

“คอลัมน์แยกรั้ววิภา:แก้ไขรัฐธรรมนูญเหนือเปล้า,” บ้านเมือง . ๒ ธันวาคม ๒๕๔๕.

“คอลัมน์รายงานสถานการณ์ร้อน:สีลาไม่ธรรมดาของวาสนา เพิ่มลาภ,” เดลินิวส์ .

๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.

Digital Object
National Assembly Library

“คอลัมน์หมายเหตุประชาชน : ปฏิรูป...ฤทธิครอนพุทธศาสนา(๑)ทางออกสำนักปฏิรูป
การศึกษา จบ,” เดลินิวส์ . ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔.

“โกทมค้ำนแก้รชน.แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา,” บ้านเมือง . ๑๗ เมษายน ๒๕๔๖.

จรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์. “การแก้ไขรัฐธรรมนูญ:ผ่าทางตันการเมืองไทย จริงหรือ,” การ
อภิปรายทางวิชาการ : สถาบันพระปกเกล้า, ๕ กันยายน ๒๕๔๕.

“เจ็ดปีรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง : ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข”. เอกสารการ
สัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่ง-
ราชอาณาจักรไทย, ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์.

“เจตนาของรัฐธรรมนูญ,” แนวหน้า . ๑๑ มกราคม ๒๕๔๑.

เฉลิมพล เอกเผ่าพันธุ์. การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

โดยศาลรัฐธรรมนูญ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

“ขท.ยื่นต่อสภาพิจารณา สว. “ประเภท” ขวางแก้ไขรชน.,” แนวหน้า . ๑๕ เมษายน ๒๕๔๒.

ชรินทร์ สันประเสริฐ. แก้ไขรัฐธรรมนูญ...แก้ไขอะไรและแก้ไขเพื่อใคร ๒๒ ปี รัฐศาสตร์
มสธ. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร, ๒๕๔๗.

ชวลิต กิตตินันท์เศิลปี. การจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึง ปัจจุบัน.

วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๒.

ชำนาญ จันทร์เรือง. “รัฐธรรมนูญฉบับถึงแก่แห,” แหล่งที่มา: www.pub-law.net สืบค้นข้อมูล

ณ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา.

- “โจวบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่ยุติ ปรชป. พิธีเสวนาตรวจนักธุรกิจ-บิก น.ส.พ. อู่ฟู,” มติชน. ๗ มิถุนายน ๒๕๔๕, หน้า ๑,๑๔.
- ณัชชา คุณาทัณฑ์. ปัญหาการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ กับผลกระทบต่อการปฏิรูประบบการเมือง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- ตรีรัตน์ จุยมณี. มาตรการทางกฎหมายในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๖. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- “ตกแก้รัฐธรรมนูญส.ว. ขอสังกัดพรรค,” กรุงเทพธุรกิจ. ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖.
- “ทันรอง” ร่วมวงแก้ “รธน.” ส.ส.แฉเองมีหมกเม็ด,” ไทยโพสต์. ๑๖ เมษายน ๒๕๔๒.
- “ทรท.รุมจวกกกด.เสนอกำจัดสิทธิ์ส.ส.,” มติชน. ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.
- “เทียบนโยบาย “ปฏิรูปการเมือง” “จุดขาย” ของทุกพรรค,” มติชนรายวัน. ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕.
- ชนศักดิ์ วรรณสุข. การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และประชาชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ. รายงานวิจัย ชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.
- นวรรค์ ประสิทธิ์พรกุล. ปัญหาผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- “นักวิชาการดันแก้รัฐธรรมนูญเป็นนายกฯ ไม่เกิน ๒ สมัย ๘ ปี,” มติชน. ๑๑ กันยายน ๒๕๔๗.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ
ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๑๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยพ.ศ.๒๕๕๐. แหล่งที่มา : [http://www.concourt.or.th/
concourt/files/abstract/abstract_4.pdf](http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_4.pdf) สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม
๒๕๕๕ เวลา ๘.๐๐ นาฬิกา.

Digital Object
National Assembly Library

นันทวัฒน์ บรมานันท์. การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราช-
อาณาจักรไทย(พ.ศ.๒๕๕๐). แหล่งที่มา :

http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract_7.pdf

สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ. แหล่งที่มา :

http://www.concourt.or.th/concourt/files/abstract/abstract._2.pdf

สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๐.๒๐ นาฬิกา.

เนติวงศ์ พละไชย. หลักความเสมอภาค : ศึกษากรณีการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓.

“เนื้อในร่างรธน.ฉบับ...ทรท : ผุค..” มติชนรายวัน . ๑๔ เมษายน ๒๕๕๕.

“บวรศักดิ์แหวกรธน.สนองอุกฤษ,” ไทยโพสต์ . ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐.

“ปชป.ค้านแก้รธน.,” เดลินิวส์ . ๒๐ เมษายน ๒๕๕๒.

“ปชป.ชี้เสนอแก้รธน.ไม่ใช่หน้าที่กกต.,” กระแสหุ้นออนไลน์ . ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

“ปชป. ชูนโยบายปฏิรูปการเมือง - แก้ รธน. ๕๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชักฟอกนายกฯ,”
แนวหน้า . ๑ กันยายน ๒๕๕๕.

“ปชป.หนุนแก้รธน.เพิ่มสิทธิ-เสนอภาค,” กมชัดลึก ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๕.

“ประพัฒน์ รอดถูกถอดถอน,” เดลินิวส์ . ๒๓ มกราคม ๒๕๕๖.

“ประเมิน “มัญญกฤต” เน้นที่ผลงาน,” ไทยรัฐ . ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ประวิทย์ ทองศรีนุ่น. “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” (เอกสาร
ประกอบการประชุมประชาปรีक्षा) ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕.

“ประเวศชนกก.ค.ขวางสส.ประชาพิจารณ์แก้รธน./แนะนำให้ใช้ไปก่อน๕ปี,” แนวหน้า.

๑๘ เมษายน ๒๕๔๒.

“ป้ายโงงเคลื่อนภูเกิด แม้ว ชั่วะ ปชป.,” เดลินิวส์ . ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖.

“ประชัยไอเดียรายวันเสนอ “ซี๑” ขึ้นทรัพย์สิน,” ไทยโพสต์ . ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔.

“ผ่าประเด็นปลดล็อกรธน.,” สยามรัฐ . ๑ มิถุนายน ๒๕๔๘.

Digital Object
National Assembly Library

“พบช่องต้องแก้รธน. กำหนด ๕ พรรค นั่ง กก. สรรหาปช.ของจริงเหลือแค่ ๔,”

ไทยโพสต์. ๑๕ เมษายน ๒๕๔๘.

“พระสงฆ์หนุนแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๑,” ข่าวสด. ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ. สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. รายงานการ
ศึกษาวิจัยเสนอต่อสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.

“ไฟเขียวตำรา ๑๔ ตุลา”ใครสั่งฆ่า”บอกให้ชัด,” เดลินิวส์ . ๑๔ เมษายน ๒๕๔๒.

โกคิน พลกุล. “การแก้ไขรัฐธรรมนูญ: ผ่านทางตันการเมืองไทย จริงหรือ”. การอภิปราย
ทางวิชาการ : สถาบันพระปกเกล้า, ๕ กันยายน ๒๕๔๕.

“มัญญกฤต เดือน กกค.แก้ไขเขตเลือกตั้งซ้ำ รธน.,” กมชัดลึก . ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖.

ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๔๐. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
๒๕๔๔.

“ยื่นแก้รธน.มอบคาบกกค.จังหวัด,” ข่าวสด . ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘.

“รัฐมนตรีค้านแก้รัฐธรรมนูญห้ามเมีย ลูกถือหุ้น,” สยามรัฐ . ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๕.

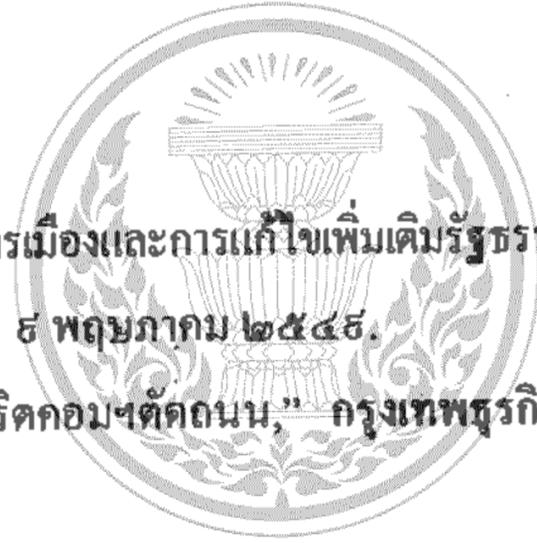
“รุมค้านกกค.แก้รธน.ซีรับลูกพ่วง-ใบสั่งการเมือง,” กมชัดลึก . ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. ศาลรัฐธรรมนูญกับปัญหาโครงสร้างและระบบวิธีพิจารณา. เอกสาร
ประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

“วุฒิสภาขึ้นชกฟอก “มัญญกฤต” เปิดเกมไล่กลางสภา,” แนวหน้า. ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.

“ส.ป.ก.พ่นพิษ!นายกฯสั่งเค็งอธิบดีสภามชิภวุฒิสภาทขอขถอนชื่อถอด “มัญญกฤต,” มติชน.

๑๒ เมษายน ๒๕๔๖.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “การปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ”.

เอกสารประกอบการประชุมประชาปรีกษา, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

“สภาสูงชำแหละ ๒ ปีรัฐ “ประสิทธิ์” แฉส.ป.ก.ทุจริตคอมฯตัดถนน,” กรุงเทพธุรกิจ.

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. การเมืองของพลเมือง : มติที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ.

National Assembly Library

เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี ครั้งที่ ๑, คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.

สมคิด เลิศไพฑูรย์และมรุต วันทนากร. ข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อ ประชาธิปไตย,

๒๕๕๘.

สมยศ เชื้อไทย. “ถึงเวลาต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อร่างรัฐธรรมนูญใหม่,” มติชน .

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

“สรุปภาพรวมประชาชนคิดอย่างไรกับรัฐธรรมนูญที่ใช้มาครบ ๕ ปี,” แหล่งที่มา :

http://www.dusitpoll.dusit.ac.th/2545/2545_068_3.html สืบค้นข้อมูล ณ

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา.

สุรพล นิติไกรพจน์. ข้อเสนอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ-

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐. ๖๐ ปี นรมติ เศรษฐบุตร, หน้า ๑๕๕.

สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ. ศาลรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๖. หน้า ๓๖๒.

สุรพล นิติไกรพจน์และคณะ. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการ

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์,

๒๕๕๖.

- สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. ข้อเสนอประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ. เอกสารประกอบการประชุมเวทีความคิดและสรุปผลการประชุมประเด็นที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองยิ่งขึ้น : ชมรมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเครือข่ายองค์กรอิสระและสถาบันพระปกเกล้า, สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘.
- “สว.เสนอแก้รธน. บุปศาลปกครอง รวมศาลยุติธรรมเหตุไร้ประสิทธิภาพ,” แหล่งที่มา: <http://www.matichon.co.th/matichon>, สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา.
- “ส.ส. “ไทยรักไทย” ร่วมวงถล่มมณูญกฤต “อ่วม” อ้างมีแผนแก้รธน.เอาใจสมาชิกวุฒิสภา,” มติชน. ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานการพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญ วุฒิสภา. กรุงเทพมหานคร : วุฒิสภา, ๒๕๔๘.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ วุฒิสภา. กรุงเทพมหานคร : วุฒิสภา, ๒๕๔๘.
- เสียงเล่าหลง(นามแฝง), “ร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ ม.๓๑๓ เปิดทางปฏิรูปการเมืองรอบ ๒,” แหล่งที่มา : www.manager.co.th สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๐๓ นาฬิกา.
- “หลักการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๑๓ โดยฝ่ายกฎหมายพรรคไทยรักไทย,” แหล่งที่มา : www.thairakthai.or.th สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา.
- “องค์กรอิสระรับฟังคนนอกร่วมแก้ รธน.,” คมชัดลึก . ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๕.
- “องค์กรพิทักษ์ นายก ออกโรงอัคชัย ธีรบุทธ อคติแถมคกยุค,” เดลินิวส์. ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖.

“อดีต สสร. กำนแบ่งเขตเลือกตั้ง ส.ว.,” กมชัคฉีก. ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๖.

“อดีต สสร. ช้เลือกส.ว. แบ่งเขต เปิดช่องพรรคใหญ่ โสละส.ส.แก่,” สยามรัฐ. ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๖.

อัมมาร สยามวาลาและคณะ. โครงการการเมืองกับผลประโยชน์ทางธุรกิจภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐. รายงานวิจัยชุด โครงการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ : สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๖.

National Assembly Library

อิสสระ นิตินันท์ประภาส. “แนวทางความเป็นไปได้ และปัญหาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ,” ปาฐกถาพิเศษ, ปฏิรูปการเมือง ครั้งที่ ๒, ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗.

“อุกฤษ “คัม” วุฒิสภา กรอกอัตรประวัติศคมันมือ ศาสตราจารย์ทางกฎหมาย แคมซ่าเป็น กรรมการปปช.,” ไทยโพสต์. ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐.

“อุทัย เชื้อ ๕๐ วัน ห้ามส.ส.ย้ายพรรค,” ไอ.เอ็น.เอ็น. ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๕.

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ ๒๒๒/๒๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

National Assembly Library

ตามที่สถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน ประกอบกับแนวคิดอันหลากหลายของประชาชน ในสังคมต่างมีความเห็นตรงกันว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีบทบัญญัติบางประการที่สมควรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนาการทางการเมืองที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาของประเทศ นั้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนของฝ่ายนิติบัญญัติได้คำนึงถึงภาวะการณ์ดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารประเทศ และหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑.	นายจร	พันธุ์เป็รื่อง	ประธานกรรมการ
๒.	นางวิจิตรา	วัชรกรณ์	รองประธานกรรมการ
๓.	นางบุษกร	วรรณะภูติ	รองประธานกรรมการ
๔.	นายธงชัย	คุกยสุข	รองประธานกรรมการ
๕.	นายจิรพงศ์	วัฒนะรัตน์	กรรมการ
๖.	นางสาวดวงรัตน์	เกาหัดดพงษ์บุรี	กรรมการ
๗.	นายนิพัทธ์	สระฉันทพงษ์	กรรมการ
๘.	นางสาวนวรัตน์	นพคุณ	กรรมการ
๙.	นายยอดชาย	วิถิทานิช	กรรมการ
๑๐.	นายบุทธิพงษ์	ปิ่นอนงค์	กรรมการ
๑๑.	นายณัฐพร	วรปัญญาตระกูล	กรรมการ
๑๒.	นายเฉลิมพล	วชิร ไตรภท	กรรมการ
๑๓.	นางสาวศรันยา	ลีมา	กรรมการ
๑๔.	นายมานะ	ทองไพบุรณ์	กรรมการ
๑๕.	นายกิตติพิศ	คำเหนิศจุฑ์	กรรมการ
๑๖.	นายสมัชฌ์	สมบัติทานิช	กรรมการ

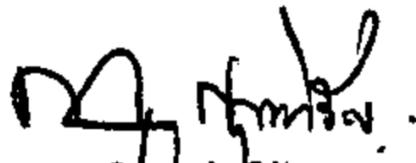
๑๗. นายวินัย	หิมาสุหรี
๑๘. นายคุณวุฒิ	คันตระกุต
๑๕. นายสุเทพ	กีรพงษ์กุต
๒๐. นางสาวรุจิเรข	หุ้มเกษรฤทธิกิจ
๒๑. นางสาวปิยนุช	สว่างแจ้ง

โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รวมทั้งศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีการออกกฎหมายในลำดับรองหรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ นำเสนอต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
 ๒. ศึกษาจนารมณณ์ของรัฐธรรมนูญ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 ๓. เผยแพร่ผลการศึกษา วิเคราะห์บทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ และประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
 ๔. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามที่เห็นสมควร
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(นายพิชัย พุ่มศิริฤกษ์)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ที่ ๖๒๒/๒๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (เพิ่มเติม)

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๖๒๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แล้วนั้น

เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

๑. นายสมชาติ ชรรณศิริ กรรมการ
๒. นางอารยะหญิง จอมพลาพล กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

(นายพิฑูร พุ่มศิริวงษ์)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำสั่งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔/๒๕๔๕

Digital Object
National Assembly Library

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ คณะที่สี่

ตามที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๖๒๒/๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รวมทั้งศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีการออกกฎหมายในลำดับรองหรือหลักเกณฑ์ต่างๆ นำเสนอต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ผลการศึกษาและวิเคราะห์บทบัญญัติและประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ นั้น

เพื่อให้การศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมในการแก้ไขปัญหา จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาประเด็นที่ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญประกอบด้วย

๑. นางวิจิตรา วัชรภรณ์	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๒. นางอารยะหญิง จอมพลาพล	ประธานอนุกรรมการ
๓. นายทนงศักดิ์ สุระคำแหง	อนุกรรมการ
๔. นางมาลินี กงรีน	อนุกรรมการ
๕. นายสุเทพ เอี่ยมคง	อนุกรรมการ
๖. นางสาวสุภพรรัตน์ สุขพุ่ม	อนุกรรมการ
๗. นางพุทธชาติ ทองเอน	อนุกรรมการ
๘. นายณัฐพร วรปัญญาตระกูล	อนุกรรมการ
๙. นางสาววสิรัตน์ แสงไชย	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวชนิศา จันทราทิพย์	อนุกรรมการ
๑๑. นายวิชาญ ทรายอ่อน	อนุกรรมการ
๑๒. นายเฉลิมพล วชิรไศรภพ	อนุกรรมการ
๑๓. นางบุศรา เข็มทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นายณัฐพล บึงกล้า	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

Digital Object
National Assembly Library

ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ติดตาม รวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองอันนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอรายงานต่อคณะกรรมการ
 ๒. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘

(นายจร พันธ์เป็รื่อง)

ประธานกรรมการศึกษาแนวทาง
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา
นายพิฑูร หุ่นศิริชัย
นายจรูญ พันธุ์เปื้อง
นางบุษกร วรธนะภูติ

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ผู้ศึกษา คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๗

นายวิลาสินี สิทธิโสภณ
นายวุฒิชัย น้ำใจ
นางกฤติยา ทชรพันธุ์
นายพนิชพงศ์ พลับผล

นายมานะ ทองไพบุรณ์
นายธนวัฒน์ มาศเกษม
นายธนบุญ ธนบุญพงษ์
นายชยพล ธานีวิวัฒน์

ควบคุมการพิมพ์และพิสูจน์อักษร

นายวิลาสินี สิทธิโสภณ
นายวุฒิชัย น้ำใจ
นางกฤติยา ทชรพันธุ์
นายพนิชพงศ์ พลับผล

นายมานะ ทองไพบุรณ์
นายธนวัฒน์ มาศเกษม
นายธนบุญ ธนบุญพงษ์
นายชยพล ธานีวิวัฒน์

ออกแบบปก ว่าที่ร้อยตรีหญิง ชลธิชา ราศรี

ISBN 974-7415-06-2

คณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย สาขาพญาไท
ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๘

